

R. PLUS T. J.

BŮH V NÁS

*„Kolik duší užasne, až kdysi poznají
všechny vnitřní poklady, které nevědomky
měly v sobě.“*

Msgr. d'Hulst.

EDICE SMÍRU

V PŘEROVĚ

1 9 2 9

1. Ó nejsvětější Trojice,
ty přebýváš milostí svou
v mé duši, klaním se tobě.

2. Ó nejsvětější Trojice,
ty přebýváš milostí svou
v mé duši, dej ať tě víc a
více miluji!

3. Ó nejsvětější Trojice,
ty přebýváš milostí svou
v mé duši, posvěť mě.

4. Bože Otče, zůstávej
ve mně stále, jako vždy zů-
stáváš v Ježíšovi.

5. Zůstávej se mnou,
Pane, buď mou pravou
radostí!

6. Ó Svatý Duchu, slad-
ký Hosti duše mé, zůstávej
se mnou a dej, abych zů-
stával stále s tebou!

7. Ó Maria, dej, abych
žil v Bohu, s Bohem a pro
Boha!

Modlitba apoštolských pracovníků.

Asi od sv. Ignáce z Loyoly

Věčné Slovo, jednoroz-
zený Synu Boží, nauč
nás pravé velikomyslnos-
ti! Nauč nás tobě sloužiti,
jak toho právem zaslu-
huješ: abychom dávali a
nepočítali, abychom bojo-
vali a nedbali ran, aby-
chom pracovali a netoužili
po odpočinku, abychom
se obětovali a nebledali
jiné odměny než vědomí,
že jsme vyhověli tvé svaté
vůli! Amen.

BŮH V NÁS

BŮH V NÁS

„Kolik duší užasne, až kdysi
poznají všechny vnitřní poklady,
které nevědomky měly v sobě!“

Msgre d'Hulst.

EDICE SMÍRU

1929

*„Všecka krása
je králova dcera vnitř.“*

Ž. 44, 14.

Kéž Panna Maria, jíž zasvěcujeme
toto dílo, vyprosí každému, kdo je
bude čísti, touhu, aby chápal
nadpřirozený svět svého
nitra, kde bydlí svou
milostí sám
Bůh!

No. 12579.

IMPRIMATUR

Josephus Vyvlečka,
Praeses a. e. Consistorii

Olomucii die 10. Augusti 1928.

ROZVRH DÍLA

KNIHA PRVNÍ

NAŠE NADPŘIROZENÉ PŘEDNOSTI

I

Cílem zbožnosti je spojení s Bohem.
Nelze se však důvěrně spojit s bytostí nepřítomnou.

Spojení s Bohem se zakládá na tom, že Bůh svou milostí posvěcující je přítomen v nás.

II

Co je milost?

Bůh, povznášeje nás do řádu nadpřirozeného, dal nám podíl v svém božském životě.
Kterak?

III

Hodnotu božského života poznáváme z to-

ho, jak jej oceňovali Kristus a Maria; ona jest naší matkou, protože nám zjednala možnost, abychom měli podíl v božském životě.

KNIHA DRUHÁ

BŮH PŘEBÝVÁ V NAŠÍ DUŠI

Božský život činí nás v plném významu toho slova:

I

1. chrámem Božím,

II

2. nebem,

III

3. druhým Kristem.

IV

U většiny křesťanů jsou tyto zázraky hřiv-

nou zakopanou, protože ze svých nadpřirozených předností prakticky netěží.

KNIHA TŘETÍ

HŘÍCH SMRTELNÝ PŘETRHÁVÁ NAŠE SPOJENÍ S BOHEM

I

Hřích smrtelný ničí nadpřirozený život.

Abychom prakticky těžili z přítomnosti Boží v nás, to jest, abychom uvědoměle žili křesťanským životem, musíme znáti pravou podstatu hříchu smrtelného.

Hřích smrtelný je nevděkem k Bohu Otci — protože pohrdáme synovstvím dítek Božích.

II

Zpronevěrou k Bohu Synu, zradou; příčinou jeho utrpení, krutostí.

III

Výslovnou výpovědí, již dáváme Duchu
svatému; ohavným znesvěcením.

KNIHA ČTVRTÁ

MILOST A NÁŠ VZTAH K BOHU V NÁS PŘÍTOMNÉMU

Jaké mají a mohou býti naše vztahy:

I

k Bohu Otcí,

II

k Bohu Synu,

III

k Bohu Duchu svatému,

pozorujeme-li je nikoli se stanoviska zá-
porného (ztráta přítomnosti Boží v nás
těžkým hříchem), nýbrž se stanoviska

kladného (život nejsvětější Trojice v nás
milostí posvěcující).

KNIHA PÁTÁ

PRAXE SPOJENÍ S BOHEM

Bůh Otec, Syn a Duch svatý žijí v nás ;
co musíme činiti, aby se tento poklad
stal opravdu naším ?

I

Musíme po něm toužiti.

II

Musíme si ho chrániti.

III

Musíme si jej získávati.

ZÁVĚR

Porozumění pro božský život v nás je zdro-
jem pravé, hluboké, radostné zbožnosti,
jež rozšiřuje, oživuje, uvolňuje srdce
i ducha. Nejdokonalejší příklad toho
vidíme na Panně Marii.

PŘEDMLUVA

Důstojný a drahý Otče!

Čtyři léta právě uplynulá velice jsme se modlili o šťastný výsledek války. Bylo toho třeba. Úspěch tak často kolísal, tak často býval nejistý, nerozhodný!

Bohu díky! Vítězství zbraní je již naše.

Ale vítězství Boží?

„Vítězství Boží!“ Tento výraz není můj. Vymyslel jej Juda Machabejský a učinil jej heslem, válečným výkřikem svých bojovníků, když se s nimi hnál proti syrským armádám.¹

Francie, Anglie, Itálie, Amerika, Belgie měly své „válečné záměry“ Bůh měl také své záměry. Bez zvláštního velkého úmyslu nemohl dopustiti takovou pohromu. Co bylo jeho úmyslem?

Především — Církev nám to praví při mši sv. „pro tempore belli“ — „v době války“ —, abychom se polepšili a odpykali své národní i osobní chyby.

Ještě něco více.

Několik let před válkou vydal Pius X. při svém nastoupení okružní list, v němž třemi slovy sv. Pavla udává celý program své vlády: „Instaurare omnia in Christo“ — „Obnoviti všechno v Kristu“²

Pius X. byl zcela jistě hlasatelem, prorokem, tlumočnickem moudrosti a vůle Boží několik let před válkou; přišel nám říci, co Bůh měl v úmyslu, dopouštěje tuto strašnou pohromu: křesťanský obrod Francie a světa a všechno, co s tím souvisí.

A nepoznáváme z válečných událostí lépe než ze všech apologií, jak velice národové potřebují Ježíše Krista, co získávají žijíce jeho duchem, a co ztrácejí, jestliže ho nedbají?

Vítězství Boží přichází však bohužel velmi pomalu. Vidíme vůbec aspoň jeho obrysy v dáli, na obzoru?

Po prvé byl svět obnoven Duchem svatým o letnicích.

Abychom dobyli vítězství Božího a si je zajistili, bylo by potřebí druhých letnic .

Jen kdyby se nám podařilo získati Srdce Boží! Vždyť Pán Bůh může všechno: „quocumque voluit, fecit“ — „činí, cokoli chce“.³

Nad Srdcem Božím nabudeme tím větší moci, čím více se nám podaří žíti životem nadpřirozeným. Je to mravní zákon, že každá bytost miluje bytost sobě podobnou. Bůh nemůže nepocítiti náklonnost, neodolatelnou sympatii k duši, která žije jeho božským životem, která žije z nadpřirozena. Nemůže oslyšeti její modlitby.

A je nesnadno představit si konkrétnější, úchvatnější formu nadpřirozeného života, než je tajemství „Bůh v nás“ Vaše dílo jest obširným, jasným, důkladným výkladem toho tajemství. Kdykoli duše, které se mu naučily ve Vaší škole, dovedou si je uvědomiti a z něho čerpati sílu, vždy okusí a zjistí na sobě to, co sv. Pavel pravil o sobě a o svých věrných učednících: „Díky Bohu, jenž nám dává vždycky vítěziti v Kristu Ježíši!“⁴ A Vy

jste tak připravil vítězství Boží pobožností k Emanueli, pobožností k Bohu v nás.

Kéž Božské srdce Ježíšovo požehná této knize, aby se hojně rozšířila, jak toho zasluhuje, a všude rozsávala „život věčný“, život nadpřirozený a skutečně božský, jež nám božské Srdce samo vlévá každého okamžiku!

S milou a trvalou vzpomínkou na naše dřívější styky v Holandsku⁵ vyslovuji Vám, důstojný a milovaný Otče, nejupřímnější přání, aby Vaše výborná kniha měla úspěch.

Heřman Foch, T. J.

V Montpellieru 10. ledna 1919.

KNIHA PRVNÍ

NAŠE NADPŘIROZENÉ PŘEDNOSTI

I

SPOJENÍ S BOHEM

Cílem zbožnosti, jejím základem a vyvrcholením je *spojení s Bohem*.

Ale poměrně málo duší toho dosahuje. Mnoho duší to pokládá za nemožné.

Čím to?

Hlavní příčina toho jest, že jsme si zvykli obcovati s Bohem jako s někým nepřítomným.

Jak se můžeme důvěrně spojit s někým, kdo nikdy není u nás? *Důvěrnost předpokládá přítomnost*.

Ano. Ale je možno, abychom obcovali s Bohem jako s osobou přítomnou? Nebylo by to planým sněním, hříčkou obrazivosti?

Bůh je na světě přítomen několikerým

způsobem. Nejlepším zdrojem spojení s Bohem je *přítomnost Boží v nás stavem milosti posvěcující*. V této knize vysvětlíme a ukážeme tuto přítomnost Boží co možná v plném světle.

Katechismus nás učí, že Bůh je přítomen *všude*. Tato přítomnost všeobecná, tato *všudy* přítomnost Boží dojíhá sice některé duše, ale jest jich málo. Býti všude znamená u většiny duší: nebýti nikde. Velká většina křesťanů nechápe, jak může býti základem vroucího spojení s Bohem přítomnost Boží osobní, nesnadno pochopitelná; táž pro hříšníka i pro spravedlivého, vyplývající toliko z toho, že Bůh je tvůrcem.

Za druhé je Bůh zvláštním způsobem přítomen *v nebi*. Ale nebe je tak daleko! Je potřeba velikého vzletu, aby se duše pozvedla k důvěrnému spojení s Bohem v nebi tak, že by mu tato nesmírná vzdálenost nepřekážela.

Bůh jest dále přítomen *v nejsvětější Svátosti oltářní*. Tato přítomnost, ač velmi ta-

jemná, je mnohem zřejmější. Vidíme něco, cítíme něco, naše nedokonalé smysly mají záruku přítomnosti. Ovšem, smysly vidí a postřehují jenom vnější zjev; skutečnost uniká našemu postřehu, ale ta troška podporuje naši víru, jež se klaní Bohu skutečně přítomnému pod vnějšími způsoby. Ale svátostná přítomnost trvá při sv. přijímání jen kratičkou dobu, a před nejsvětější Svátostí po celý život prodlévati nemohu.

Kromě této trojí přítomnosti Boží jest ještě přítomnost jiná, nejplodnější, pozorujeme-li ji se stanoviska, jímž se teď budeme zabývati.

„Kde je Pán Bůh?“ tázal se kdosi dítěte. — „V mém srděčku.“ — „Jak se dostal Pán Bůh do tvého srdce?“ — „Milostí.“ — „Kdo Pána Boha ze srdce vyhání?“ — „Hřích.“

Tyto dětské odpovědi, v nichž je tolik porozumění pro pravý křesťanský život, vyjadřují stručně nauku, jež se nám zdá vhodnější než co jiného.

Nejpodivnější ze všech našich schopností je schopnost, že chodíme vedle podivuhodných a vznešených věcí, ani jich netušíme. Kdo vidí na příklad mravní krásu obětavé řeholnice, vznešenost Církve — důstojnost knězovu?

Nejsme i my křesťané v tom největšími mistry? Máme aspoň my tušení o vznešených dobrech, která nosíme v sobě?

Taž se některého křesťana, v čem záleží stav milosti. — Odpoví ti: „Stav milosti záleží v tom, že nemáme těžkého hříchu.“ — Pátráš dále: „Myslíš, že je to vše?“ — „Ano. Není to dost?“ — „Vidím z tvého vysvětlení, že milost posvěcující záleží v tom, že něco nemáme. Nezáleží však také v tom, že něco máme?“ — „Máme? A co máme?“ — „Něco velkého, poslyš: *Stavem milosti máme Boha, jenž je přítomen a žije v nás.*“

To je článek víry, nic více, nic méně, tomu nás učí katechismus.

Tuto skutečnou přítomnost, toto pře-

bývání Boží v nás milostí posvěcující —
potvrzuje božský Spasitel,
vysvětluje sv. Petr,
sv. Pavel o ní obyčejně píše v svých listech,
církevní učitelé ji stále připomínají,
liturgie ji vysvětluje tisícerým způsobem,
svatí z ní žijí.

Čím to, že většině křesťanů, ano i mnoha duším Bohu zasvěceným je taková základní pravda jen mrtvou literou, že nauka tak potěšitelná jest jim téměř neznáma, nebo že duše mocně neuchvacuje?

Tato podivná skutečnost má mnoho příčin. Jednou z nich jest, že se o tom tajemství velmi málo mluví. Vynikající církevní hodnostář kardinál Mercier pravil několik měsíců před válkou kněžím při exerciciích:

„Bůh, jenž žije v nás, jest jediným potřebným
Mnoha křesťanům je toto
vnitřní tajemství po celý život cizí a neznámé
Ani kněží, jimž bylo Bohem

dáno poslání, aby je hlásali světu, nevěnují mu dost pozornosti, nikdy na ně nemyslí, a jestliže se jim připomene, diví se
Věřte, že je Bůh stále ve vás, dokud ho nedonutíte smrtelným hříchem, aby vaše nitro opustil. Vzbuzujte rádi, výslovně a často víru v skutečnou ustavičnou přítomnost Boží ve vás! Nehleďte Boha mimo sebe, nýbrž uvnitř, v sobě samých, tam bydlí pro vás, tam vás volá, tam vás očekává, uvnitř, kde trpí tím, že jste rozptýleni a na něho zapomináte.“

Již učený vykladač Písma svatého Cornelius a Lapide pronáší týž stesk: „Málokdo si váží daru milosti náležitě. Každý by měl milost v sobě samém pozorovati s uctivým úžasem; kazatelé a učitelé bohovědy by to tajemství měli vysvětlovati a lidu hluboce vštěpovati. Pak by věřící chápali, že jsou živými chrámy Ducha svatého a že nosí Boha samého v svém srdci; že proto musí žíti životem hodným takového hosta, který je všude provází a všude vidí.“

Msgr de Ségur si stýská podobně:

„Všichni křesťané vědí všeobecně a teoreticky, že Pán Bůh je v jejich srdci, že jsou chrámem Ježíše Krista, že Duch svatý přebývá v nich. Čím to, že se zdá, jako by si toho téměř nikdo nevážil? že téměř nikdo na to nemyslí, v tom nežije a prakticky v to nevěří? I mezi kněžími, mezi hodnými kněžími — nebojím se to říci — jest jen málo těch, kteří přímo podávají duším tento vzácný a jedinečný pokrm. A přece právě to jest jediné potřebné, jediný pokrm, který může utišiti jejich hlad a žízeň po Bohu; on je životem jejich duše, pokladem jejich srdce, Bůh je provází životem, on je pro ně nejhlubším zdrojem síly, posvěcení, zbožnosti.“

Podle „Poselství Srdce Ježíšova k srdci kněžskému“ přeje si božský Spasitel, aby se „pobožnost k stavu milosti“ víc a více rozšiřovala. Uvádíme něco z tohoto „Poselství“, jež se našlo ve spisech jednoho zbož-

ného řeholníka, který zemřel v Římě. Měl je asi od některé svaté duše :

„Pobožnost k mému božskému Srdci je sice již velice rozšířena, potěšuje mě a přivádí mnoho duší ke mně, jejich Spasiteli. Ale jak málo je pochopení pro nekonečné poklady mého Srdce! Ó, kdybyste znali mou horoucí touhu, spojití se vroucně s každým z vás .! Jen málo duší dospívá k takovému spojení, jaké jim na zemi připravilo mé Srdce Čeho je k tomu třeba?

Je potřebí jen ovládati všechny náklonnosti a soustřeďovati je na mne, jenž dlím v hlubině jejich duše! Ó, volej ke všem, jak velice je miluji! Pros je, aby poslechli naléhavého volání mého Srdce, mé něžné výzvy, by sestoupili do hloubi své duše a tam se spojili se mnou, se mnou se téměř sjednotili .! Jak velké milosti jim pak udělím!

Toto spojení tajemné a božské bude jim základem nového života, mnohem světějšího a plodnějšího, nežli byl jejich dosavadní život Mnoho kněží zná dobře

nauku o spojení se mnou; někteří se o to spojení přičiňují, ale málo kněží je zná z praxe. Málo zbožných, horlivých kněží, i mých oddaných přátel ví, že prodlévám v jejich duši a že zrovna planu touhou, abych se s nimi spojil dokonale!

Čím to? Žijí jen jako na povrchu své duše. Ó, kdyby se zřekli smyslových věcí a lidských dojmů, aby mohli zcela sami sestoupiti na dno své duše, kde jsem já, jak brzo by mě našli! A pak by žili životem spojení, světla a lásky! “

Msgr. de Ségur dává sobě vinu, že jeho věřící nejsou živěji proniknuti touto vznešenou naukou, jež, jak sv. Pavel vysvětluje Koloským, *„jest tajemstvím, které bylo od věků skryto, nyní však je zjeveno svatým, kterým chtěl Bůh zjeviti bohatství krásy tohoto tajemství.“*¹

A svatý prelát dodává dobrácky: „My kněží nemáme dost ducha víry, máme víru „*in partibus*“ a podobáme se tak biskupům

bez diecése. Bohužel jsem i já takovým biskupem.“

A přece nelze popírat, že každý, kdo chce nebo má být nějak apoštolem, musí hluboko vniknouti do vznešené skutečnosti, kterou nosíme v sobě.

Jestliže si ji neosvojíme stálým rozjímáním a trpělivým studiem, smíme-li se diviti, když věřící zůstávají po celý život k neuvěření nevědomí vzhledem k největšímu pokladu, který máme? Vždyť ani hlasatelé slova Božího neuznali jej za hodna horlivého studia!

Kněží přece všichni probírali nauku o milosti a tajemství přítomnosti Boží v nás prostudovali dokonale; je tedy opravdu nemožno toto učení kázat a pravidelně denně jím žít věřící?

Z toho plyne: Základní část věrouky, právě ta část, na níž záleží pravý křesťanský život, zůstává velké většině věřících prakticky neznáma.

Zdá se nám to nemožné.²

Ostatně, komu kázal sv. Pavel o „velkém tajemství“, o přítomnosti Boží v nás milostí posvěcující?

Koželuhům v Efesu, veslařům korintským, tedy lidem, kteří tonuli neméně v hmotářství než většina našich křesťanů a kterým pohanské zvyky a názory ještě více ztěžovaly porozumění pravdě o Bohu v nás než nám katolíkům, synům a vnukům křesťanských předků.

Ale i když připouštíme, že učení o přítomnosti Boží v nás není u všech věřících plodné — aspoň ne u všech stejně — nebylo by přece mnoha duším Bohu zasvěceným nebo horlivým duším ve světě, toužícím po spojení s Bohem, velice na prospěch, kdyby obrátili pozornost na tuto důležitou věc?

Byli jsme toho mínění; proto jsme sepsali tuto knihu.

Mnoho šlechetných duší se vyčerpává dlouhou námahou a úsilím, a přece nepokračují; nehledají základ vnitřního života

tam, kde vlastně je : v nejkrásnějším a nejdůležitějším článku víry ; hledají jej v citu nebo ve vedlejších cvičeních.³

Sv. Bernard ukazuje na sv. Marii Magdaleně u hrobu Páně, jak nesprávně hledají takové duše Pána Boha.

Hledají ho tam, kde není, či spíše nehledají ho tam, kde především jest ; proto tolik nepokoje, proto pokračují tak pomalu, a stále se vracují.

„Ženo, proč pláčeš ? Koho hledáš ?“⁴
Máš toho, koho hledáš, a nevíš o tom ? Máš jej, a pláčeš ? Hledáš ho vně, a máš ho uvnitř. Stojíš plačíc u hrobu ; proč ? Kde že jsem ? V tobě, tvá duše jest mým hrobem. Ale nejsem v ní mrtev, odpočívám v ní, živ jsa na věky. Tys mou zahradou. Dobře mě nazvalas zahradníkem. Jako druhý Adam vzdělávám rajskou zahradu. Mým úkolem jest, aby v zahradě tvé duše vzrostla bohatá žeň svatých tužeb.

Máš mě v sobě, a nevíš o tom ? Proč mě hledáš vně ? Hle, tu jsem ! Zjevuj se ti

vně, ale jen proto, abych tě uvedl zpět do tvého nitra. Tam uvnitř mě najdeš. Nejsem od tebe daleko, jak se domníváš. Jsem blízoučko. Pověz, co může býti komu blíže než jeho vlastní srdce? Kdo mě nalézá, nalézá mě v svém srdci, tam přebývám.⁵

Přičiníme se na prospěch duší, které se snaží vésti život vpravdě křesťanský, abychom co možná nejjasněji vysvětlili v této knize „*přítomnost a přebývání Boží v nás*“

II

NADPŘIROZENÝ ŘÁD

Bůh nestvořil člověka jen s tělem a s duší. Pojem člověka jako „rozumného tvora“ se sice shoduje s pravdou filosofickou, ne však s pravdou historickou. Člověk, jak ho Bůh stvořil, jak jej chtěl Bůh míti, je více než toliko člověk; je člověk a . . . ještě něco. Toto „něco“ vysvětlíme.

Chce-li Bůh stvořiti nějakou bytost, jest povinen dáti jí vše, co ji činí tou bytostí.

Bůh chce na př. stvořiti strom. Jest povinen dáti stromu všecko, co jej činí stromem, ne víc, ale ani ne méně. Kdyby Bůh stvořil strom a dal mu něco víc, na př. schopnost, aby se mohl pohybovati s místa na místo, nemůžeme toto „víc“ pokládati za něco, co náleží k přirozenosti stromu, nýbrž za něco, co jeho přirozenost přesahuje, tedy za něco mimopřirozeného.

Chce-li Bůh stvořiti zvíře, musí mu dáti vše, co činí zvíře zvířetem, ale není povinen dáti mu víc. Kdyby mu dal více, byla by to jeho dobrá vůle. Propůjčil-li by Bůh koni nebo psu na př. dar rozumu, musili bychom uznati, že taková schopnost jest mimo přirozenost koně a psa, tedy vpravdě *mimopřirozená*.⁶

Dosud jsme mluvili jen o možnosti. Teď přikročíme ke skutečnosti.

Bůh chce stvořiti člověka. Tím jest již povinen dáti mu vše, co náleží k lidské přirozenosti, vše, co činí člověka člověkem. Nic víc, tedy jen tělo a duši.

Zjevení nás učí, že Bůh stvořil člověka ; ale jako by nebyl spokojen s výsledkem, jako by z nového výronu své nesmírné lásky chtěl mu ještě něco přidati k podivuhodným darům, které činí člověka člověkem.

Tělo s duší je celý člověk ; člověk celý, ale Bůh v tom tvorů není celý. Bůh provedl svůj úmysl, ale nevyčerpal ještě své lásky. A podle té lásky nedal ještě člověku

dosti. Chce mu dáti více. Člověk nemá býti jen člověkem. Tělo s duší má, ale Bůh chce, aby měl víc.

Rozhoduje se, že mu dá podíl v svém vlastním božském životě.

Člověk zůstane člověkem; ale již zde na zemi bude povolán k tomu, aby žil životem božským, aby jím žil v nebi plně, ustavičně, ovšem v míře omezené, ale tváří v tvář.

Toto tajemství záleží méně snad v tom, že člověk je schopen božského úkonu, jako spíše v tom, že může božský úkon skutečně konat — patřiti na Boha, jak na sebe patří Bůh sám, a při tom přece zůstává člověkem.

Málo tu záleží na obtížích. Vyskytnou se snad u učitelů bohovědy, ne však u lidí, kteří na tomto článku víry chtějí budovati svůj vnitřní život. A nesnáze samy jsou jen důkazem nesmírné lásky Boží k nám.

Jakou vděčností jsme za to Bohu povinni! Bůh chtěl propůjčiti člověku tuto vznešenou přednost — a ještě jiné přednosti,

časné a více smyslové, neschopnost trpěti a nesmrtelnost podle těla —, bude-li věrně plniti jeho přikázání.

Tím, že Bůh udělení božského života učinil závislým toliko na jediném úkonu poslušnosti prvních lidí, nepřestal býti nekonečně dobrotivým. Naopak, v své dobrotě nám dal příležitost, abychom si zasloužili, zdánlivě zasloužili toho, co bylo pouhým jeho darem.

Adam neposlechl. Všechno je ztraceno.

My, tvorové smysloví, pláčeme více o ztrátu darů smyslových. Od té doby trpíme. A jak! Od té chvíle umíráme.

Ale ztrátou hlavní, vpravdě podstatnou ztrátou, je pro nás ztráta pokladů božských. A poněvadž je Bůh s námi tak spojil, že na tom, máme-li je nebo nemáme, závisí náš život nebo naše smrt, je ztráta jejich pro nás totéž jako peklo bez milosrdenství.

Bůh nestvořil totiž nejprve člověka a nepřidal teprve potom k jeho přirozenosti nadpřirozenost, nýbrž jediným úkonem stvořil

člověka *nadpřirozeným*. Měl tedy člověk buďto na Boha patřiti tváří v tvář, jestliže by v sobě věrně opatroval poklad božského života, nebo, vypudil-li by Boha ze svého srdce, měl býti od Boha na věky zavržen. Tak zněl zákon.

A člověk volil vědomě a pošetile ztrátu božského života. To byl první hřích.

Bůh jistě ponechá člověka za trest sobě samému.

Dědičný hřích — a v tom se mu podobá každý hřích smrtelný — záleží v tom, že člověk svoluje k tomu, aby byl toliko člověkem, podle slov sv. Augustina: „Hříchem se člověk stává již jen člověkem.“ Aby ukojil své choutky, zavrhuje člověk, rozumný tvor, své božské dary, svou nadpřirozenost. Zbavuje se nejkrásnějšího a nejvznešenějšího podílu, drahocenného pokladu, který ho činí nejen „věcí“ Boží, ale „přítelem“, dítětem Božím, a zároveň pozbývá pro tento i pro onen život všech předností, všeho bo-

hatství, spojeného s tím pokladem. Říkáme: „Člověk padl.“ A jaký to byl pád!

Nechá Bůh člověka v takové bídě, aby zůstal jen člověkem? Nechá božské dary na věky ztraceny, když se jich Adam dobrovolně zřekl? Neposkytne Adamovi a jeho potomkům možnosti, aby jich opět nabyli?

Neznáme Boha! Nevíme, jak nevystihlé, nekonečné milosrdenství vábí jej k člověku, k tomu hříšnému člověku, jenž od Adama po všechna století je tak málo vábivý, jenž ať jako celek, ať jako vyvolený národ Starého i Nového zákona tak málo zasluhuje božské přízně a božských milostí!

Až příliš jsme si uvykli dílu vykupitelskému, že nám Ježíš Kristus připadá jako něco samozřejmého, nevidíme v něm pranic neobyčejného. Zdá se nám, že jen z libůstky a z rozmaru přišel na svět a že jsme si jeho příchodu skoro zasloužili — my, lidé bez vady a hany.

Nadpřirozeno se nám zdá něčím zcela

přirozeným. Nevidíme moc a vznešenou velikost vykoupení, nevidíme, jak zázračně vyniká osobnost Ježíše Krista nade všechen přirozený řád. Nechápeme, že, kdybychom jen vteřinu vážně přemýšleli, musili bychom se nepřetržitě podívatí božskému dílu vykupitelskému a za ně stále děkovati.

Ztratili jsme vše. Bůh nám vrací vše. Zůstáváme chladnými. Jak úžasná to nevšímavost!

Poněkud lze naši lhostejnost omluviti tím, že, co jsme nikdy neviděli jinak, můžeme si jen stěží představití jiným. Kdo z nás na příklad si kdys jako dítě pomyslí, že okolí, v němž jsme se narodili, by mohlo býti zcela jiné: že místo domácích hor a jezer, místo břehů naší Vltavy nebo Moravy by mohly býti na př. břehy Žluté řeky nebo břehy veletoku Konga? A nadpřirozené okolí, v němž jsme se zrodili, se nám zdá nejpřirozenějším celkem, jehož jednotlivé části se harmonicky a zcela

mechanicky spojily podle pořádku, napřed ustanoveného.

Mohli jsme však docela snadno nemíti Vykupitele. Vykoupení nenáleží nezbytně k celku, snadno se mohlo státi, že by nám po prvním hříchu nikdo nebyl přispěl na pomoc. Právě tak dobře se mohlo státi, že bychom nebyli měli Ježíše Krista a že bychom, byvše ztraceni jednou, byli ztraceni na věky.

Lucifer hřeší. Pro něho není vykoupení. Zlí andělé se bouří. Bůh je zavrhuje na věky. A proč nás zachránil Bůh? Lucifer a zlí andělé zhřešili jako my jen jednou, a Bůh je nezachránil. Nás zachraňuje. Oni byli pouzí duchové, my jsme bytosti nižšího řádu, duchové v těle; nás Bůh zachraňuje, anděly zavrhuje. Kdo z lidí si opravdu váží té zvláštní lásky Boží? Nám, posledním členům Boží rodiny, prokazuje Bůh milost. Pro prvorozené, kteří byli větší a krásnější než my, ač se jejich provinění zdá méně těžkým, a nemá aspoň tak dětin-

ských okolností, pro ně není milosti, není odpuštění.

Jak velice nás Bůh miloval!

Na počátku obdařil nás podivuhodnými, nepovinnými, dobrovolnými dary. Ztratili jsme všechno a Bůh — jenž bytosti řádu mnohem vznešenějšího ponechává jejich osudu — myslí jen na to, jak by nám všechno vrátil.

A které jsou tyto podivuhodné dary? Jak vznešený asi je tento poklad v očích Božích, když se Bůh rozhoduje, že nám jej vrátí, a když k tomu volí takové prostředky a cesty?

III

VYKOUPENÍ

Nadpřirozeno jest, jak řečeno, božský život v nás, účast naší přirozenosti konečné v přirozenosti nekonečné.

Vysvětlíme to lépe. Máme již aspoň měřítko, abychom podle něho mohli lépe oceniti bohatství, jímž jsme obdařeni.

Nevíme ještě podrobně, v čem záleží náš božský život, ale jakým světlem je pro nás už pravda: Bůh nás jen proto vykoupil, Ježíš Kristus jen proto se vtělil, aby nám vrátil nadpřirozený život, jež jsme ztratili!

Jak podivně Bůh jedná: Stává se člověkem, leží v jeslích, třicet let žije životem skrytým, tři léta životem veřejným, umírá na kříži, a to vše jediné proto, aby nás učinil zas božskými lidmi! — Všimněme si toho podrobněji.

Viděli jsme, že hříchem Adamovým jsme

se stali pouhými lidmi. Něco takového Bůh přijmouti nemůže. Jeho dílo bylo zpuštěno; chce je míti neporušené. Vyhnali jsme ho ze svého nitra, chce se k nám zas vrátiti.

*A Slovo tělem učiněno jest.*⁷ Sv. Ignác v Duchovních cvičeních nás zve, abychom rozjímající o vtělení Páně vnikli do Božího úradku a pozorovali, jak se nejvyšší Trojice radí o způsobu, kterak člověka zachrániti.

Taine, maje na mysli nekonečnou velebnost Boží, přirovnává člověka k mra-
venci a Boha k vznešené necitelné bytosti, jež tu nepatrnou věc, jež se pohybuje u jejích
nohou, bezstarostně odmetá svým pláštěm.
Jak málo zná Boha!

Starostlivě se sklání nejvyšší Trojice k naší bídě a hledá, jak by nás zachránila.

Že Bůh je příliš veliký, aby se tak snížil? Bůh je nesmírně dobrotivý, a právě ta zvláštní dobrota ho pudí k člověku, dob-

rota, jež uvádí Žalmistu do vytržení, takže volá: „*Co je člověk, že si ho všímáš?*“⁸

Je pravda, že jsme příliš nepatrní, ale Bůh je tak nevýslovně milosrdný!

Čeho nedopřál andělům, to chce vykonati pro nás. Ale jak to učiní? Zločin byl spáchán člověkem, sluší se tedy, aby člověk podal za něj smír. Urážka se stala Bohu nekonečně velebnému, musí tedy i smír býti nekonečný. Jen Bůh však může vykonati úkon nekonečné ceny.

Druhá božská osoba, Slovo, pronáší v hlubinách božství slovo spásy. Přijímá na sebe všechno. Syn Boží svoluje státi se synem lidským. Chce přijmouti naši přirozenost, chce nám býti roven. Bude míti matku jako my, bude žíti jako my, trpěti jako my. Člověk podá smír, neboť Slovo se stane tělem. Bůh podá smír a všechno obnoví, neboť jako člověk nepřestane býti Slovem. A vtělení bylo rozhodnuto. Vykupitel bude naším bratrem svou přirozeností, abychom my mohli býti jeho bratry

milostí; bude žítí životem naším, abychom my měli podíl v životě jeho.

Takový byl záměr. Vizme provedení.

Archanděl Gabriel přichází k Panně Marii a praví: „Bůh chce míti matku. Chceš býti matkou Syna Božího?“ Maria svoluje. Ježíš přichází na svět: „Zkrácené Slovo“ — „Verbum abbreviatum“ — jmenují ho svatí otcové. Je to název věčného Slova, vhodný pro naši nepatrnou chápavost.

Kdyby se Bůh spokojil tím, že by nám byl dal spásitelné předpisy a příkaz, jak máme jednati, nebyli bychom mu rozuměli.

V Starém zákoně měl vyvolený národ desky přikázání. Psaný zákoník však je málo působivý. I dějiny izraelské jsou dějinami ustavičného zapomínání a přestupování zákona Božího.

Předpis přestane býti pouhou formulí, zákon pouhým zákonem, Slovo se stává tělem. Místo mrtvého zákona máme následovati člověka.

Syn Boží, jenž se stal jedním z nás, jest naším vůdcem. Jest prvorozený, starší náš Bratr, na něhož pohlíží celá rodina s pýchou. Budeme-li ho následovati, nikdy nezbloudíme.

Ukazuje nám cestu, kterou musíme kráčet: „*Já jsem cesta!*“⁹ Je vždy v čele průvodu a dvě zkrížená prkna, jež jsou jeho korouhví, možno vidět i z poslední řady, neboť uprostřed nich září plamenné srdce.

„*Já jsem světlo. Pojdte, mé dívky! Cesta je sice drsná, ale já jsem zde! Vstupujte jen do mých šlépějí! Věřte mým slovům! Já jsem pravda! Kdo uvěří a pokřtěn bude, bude spasen.*“¹⁰ Kdo nechce slyšeti hlas můj, bude zavržen. . . Jak, tys odhodil svůj kříž, ustáváš v cestě a nechceš vpřed? *Kdo chce přijíti za mnou, bere kříž svůj na sebe;*¹¹ jen tak mne může následovati.

Ubohé dítě! Nemáš dosti síly. Hle, v čem je tvá síla: křtem svatým přijals do své duše život Otcův. Máš jej rozvíjeti sv. svátostmi. Budeš-li sláb a padneš, musíš

opět povstati. Já jsem třikrát upadl na cestě, abych ti dal příklad odvahy, s níž jsem po každém vnějším pádu povstával, abych ti ukázal, že i ty máš po vnitřním pádu odhodlaně povstávati. Zanechal jsem ti nejen příklad, ale i posilu. Máš sv. zpověď, zpověď, nejvyšší božskou svátost, kterou vynalezla má láska, aby tvá duše nezhynula v hříchu.

Jako můj Otec mohl Adamovi po prvním hříchu navždy odpuštění odepřít, tak jsem mohl i já odepřít odpuštění tobě. Viz mou dobrotu, ne abys jí zneužíval, nýbrž abys důvěřoval! Kdykoli klesneš, vždy máš kněze, který jest ochoten ti odpustit mým jménem. Máš-li pochybnosti, děsí-li tě něco, poslechni mého zástupce na zemi, poslechni hlasu mé Církve!

Máš příklad, předpisy, posilu. Co ti ještě chybí? Co jsem měl učiniti víc a ne učinil jsem? A to vše jen proto, dobře poslouchej, jediné proto, abys měl božský život, život Otce, Syna a Ducha sv. v sobě!

Jen proto jsem tak postupoval „jak obr“,¹² abych tě učinil jako Slovo účastným mého života, života Otcova a života Ducha svatého. Budeš si teď dále tak málo vážiti tohoto života božského, života nadpřirozeného?

Ty na to ani nemyslíš, nebo si toho nevšímáš.

A já. uvaž, k čemu jsem se rozhodl, co jsem učinil! Aspoň od nynějška to uznávej!“

Pane, uznávám to. Rozmnož mou víru. Dej, aby celý můj život byl proniknut těmito velkými myšlenkami! Ty s mi vrátil božský život. Budu na to pamatovati a nezapomenu, co tě stálo toto velké dílo.

„Ještě jsi nepoznal všechno. Pozorovals jen zběžně můj život a má dobrodiní. Jesle — pro tebe; skrytý život — pro tebe; kázání evangelia — pro tebe; Církev, svátosti — pro tebe. Povšiml sis dosti, že nad tím nade vším se šíří velký stín, zlověstný a zářivý stín dvou hrubých hranatých prken, která čnějí v podobě kříže na Golgotě?

Mohl jsem žítí na zemi šťastně. Nechtěl jsem. Měl jsem v úmyslu napsati do evangelia: „*Blahoslavení chudí*“.¹³ Kdybych byl býval bohat, mohl bys mi říci: „Dobře se ti mluví!“ Vyvolil jsem chudobu. V Betlemě, na kříži a od narození až po kříž neměl jsem nic. Mohl jsem žítí v počtách, ale chtěl jsem, abys mi nemohl činiti výčitky, když ti řeknu: „*Blahoslavení, kteří trpí protivností*“¹⁴ Od mého narození hleděl mě Herodes zabítí. Za mého veřejného života chtěli mě nejednou uchopiti a uvězniti. Hledali kamení, aby mě ukamenovali; má dobrodiní spláceli potupou a mé utrpení dovršili Annáš, Kaifáš, jiný Herodes, Pilát, zuřiví židé, opuštěnost, nenávisť, zrada. Nic nechybělo.

Mohl jsem . . . než, proč dále mluvití? Volil jsem utrpení, kříž, chtěl jsem prolíti všechnu svou krev. Proč?

Abys lépe poznal, jak si vážím nadpřirozeného života, pro nějž je tvá duše stvořena, zničil jsem se, stal jsem se ničím, aby

Bůh žil v tobě. Pro sebe jsem volil minimum, abys ty měl maximum života.

Ale ach! Jak jsem se přepočítal! To vše jsem vykonal pro lidi, ale kolik lidí se o to stará? Pečuje-li většina z nich o božský život, který je v nich — nebo který by v nich býti měl? Všude, na ulicích i v domech, v salonech i v ložnicích, v kostelích v klášteřích, všude samý hřích! A což teprve hříchy vyvolených! Pod nimi jsem klesl na zem v smrtelné mdlobě. Nemohl jsem odporovati, krvavý pot mě zrosil. A tak mnoho jich bylo, tak surových, tak úžasně těžkých! Byl jsem zdrcen, zničen. Tolik mé krve bylo vylito marně! Marně nejen pro mnoho duší nevěřících, pro pohany, ale marně i pro množství bezbožných lidí, kteří tak lehkomyšlně žijí bez Boha, totiž pro křesťany v smrtelném hříchu!

Nešťastný Jidáš je pravzor duší, které dobrovolně odporují milosti. O všechno jsem se pokusil, abych jej získal. Projevoval jsem dobrotu, soustrast, hrozbu. Klekl

jsem před ním, umyl jsem mu nohy. Ničemu nechtěl rozuměti, nic jím nepohnulo, musil jsem ho ponechat věčné zkáze.

Má krev je přece něco vzácného aspoň jsem se domníval. Ale člověk mě poučil o něčem jiném. Takové tedy je lidské srdce!

I svou matku, svou ubohou matku jsem si přibral k tvému vykoupení, k svému mučednictví! Není tvou matkou jen proto, že smýšlí o tobě jako matka o dítěti, nýbrž jest tvou matkou v plné skutečnosti. Tak jsem tomu chtěl. Jí děkuješ za nadpřirozený život.

Když se při zvěstování zjevil archanděl Gabriel Panně Marii, učinil jí zvláštní návrh, k němuž měla svoliti: „Bůh ustanovil, že vrátí člověku božský život. Proto se chce státi člověkem, a tys vyvolena, abys ho dala světu. Svolíš-li, bude míti svět Vykupitele a s ním spásu. Bez tebe nebude nic možným. Řekni „ano“, a vše se stane! Aby v tom nebylo klamu, slyš podmínky: Ježíš

zemře na kříži. Ty jej budeš obětovati. Bez Kalvarie není vykoupení. Abys zachránila ostatní své děti, lidi — jsou to tvé děti, neboť tobě budou děkovati za nadpřirozený život, jenž zcela závisí na tvém „staň se!“¹⁵ — musíš obětovati svého Prvorozence. Svoluješ, aby jeden zemřel na záchranu ostatních?“

A Maria svolila.

Jest mou matkou. Uznáváš, že jest i matkou tvou a že jejím pravým, nejmilejším názvem, v němž se jeví nejlépe její úloha, láska a oběť, je název Matka bolestná?

Po celý svůj život měla má matka jako já před očima mučivou vzpomínku na oběť kříže. Každou hodinu tanul jí na mysli neblahý obraz, kterak já krvácející visím na kříži pro tebe. Dopustil jsem to pro tebe. Bez této dvojí oběti kříže, mé oběti na Kalvarii a oběti mé matky po celý její život, nebyl bys vykoupen.

Každý okamžik svého života obnovovala Panna Maria své první „staň se!“ U paty

kříže opětovala neustále se mnou a po mně svou denní střelnou modlitbu „staň se!“, vznešené „staň se“, jímž se zcela spojovala s mou obětí výkupnou.“

Tak se spojuje s úkolem Ježíšovým úkol Mariin v našem znovuzrození k životu nadpřirozenému.¹⁶ — Lidstvo děkuje své matce Marii za Vykupitele a za nadpřirozený život. Protože nás tak draze vykoupila, jest Maria tak mocná u Boha, jde-li o to, aby nás bránila proti denním nástrahám zlého nepřítele.

Nestačíť, že byl člověk jednou zachráněn. Kolik nebezpečí, že opět padneme, nás denně obklopuje! Maria je v nebi pamětlivá úkolu, který měla na zemi. Tenkrát obětovala svého *Prvorozeného*,¹⁷ aby zachránila před smrtí nás, své děti *druhorozené*. Proto jest její přímluva tak účinná.

V 2. knize královské čteme o matce, která měla dva syny. Mladší byl obžalován, že zavraždil staršího bratra. Dostal se před soud

a byl odsouzen k smrti, protože mu byl zločin dokázán. Přítomná matka se vrhla soudci k nohám a pravila: „Ne, pane, jednoho syna jsem již ztratila, nesmíš mi usmrtiti tohoto, který mi ještě zůstal!“

Podobně si můžeme představit Pannu Marii — Omnipotentia supplex, Všemohoucnost na kolenou, — hrozí-li některému jejímu dítěti smrt v těžkém hříchu a věčná ztráta dědictví dítek Božích. Vrhá se Otci k nohám a volá: „Pane, obětovala jsem svého Prvorozeného. Pro všechny bolesti jeho i své tě prosím, buď milostiv mému druhorozenému, tomuto z mých dítek druhorozených!... Netrestej ho na věky! Sešli mu milost obrácení! Smiluj se nade mnou!“

Začínáme již poněkud chápati pravou cenu svého nadpřirozeného života? Není-li někdo schopen, aby správně ocenil některou věc, jde k znalci. Dosud jsem si nevážil božského života.

Jak velice si ho vážila Panna Maria? Jak si ho vážil Ježíš? A kdo se v tom vyzná lépe?

Někdo se klame, buďto oni, nebo já. Já se klamu. Jest svrchovaný čas, abych změnil svůj úsudek, abych se nejen řídil úsudkem jiných, nýbrž abych se snažil sám poznati, co je nadpřirozený život, přítomnost Boží v mé duši skrze milost.

KNIHA DRUHÁ

PŘÍTOMNOST BOŽÍ V NAŠÍ DUŠI

Na počátku přijal člověk mimo svou přirozenost podivuhodné dary, z nichž nejdůležitější jest účast v životě nejsvětější Trojice.

Prvotním hříchem pozbyl člověk toho nadpřirozeného pokladu. Ale nebylo vše ztraceno navždy. Bůh ustanovil, že vrátí člověku vznešenou účast v svém vlastním božském životě. Jen některých vedlejších, časných darů již se nemělo člověku dostati.

Bůh, chtěje vykoupiti lidstvo, ráčil sám sestoupiti na zem. Věčné Slovo, druhá osoba nejsvětější Trojice, stalo se člověkem, když Maria svolila přijmouti důstojnost — i mučednictví — Matky Boží.

Vykoupením jsme se stali zase božskými lidmi. Bůh jen proto přišel na zem, aby se vrátil do naší duše. Nevábil ho chlív bětlemský, nýbrž naše srdce. Ráčil se ujmouti tohoto vlastnictví, abychom se stali zase tím, čím nás učinil původně, nositeli Boha.

Abychom objasnili tento název a dokázali, že je doslovně pravdivý a správný, ukážeme, že naše duše milostí posvěcující se stává

1. pravým svatostánkem,
2. nebem,
3. druhým Kristem.

I

JSME CHRÁMEM BOŽÍM

Epištoly často tvrdí a opakují, že se máme pokládati za svatostánky, za chrámy Boží, za skutečné domy Boží. — „*Jeho domem jsme my.*“¹ „*Nevíte-li, že jste chrámem Božím a že Duch Boží přebývá ve vás?*“² — *Jste chrámem Boha živého.*“³

A učení sv. Pavla se opírá o jasná slova božského Spasitele: „*Miluje-li kdo mě, slovo mé zachovávatí bude*“, to jest: je-li někdo věren mým přikázáním, nehřeší, žije v stavu milosti, „*Otec můj bude ho milovati, i přijdeme k němu a příbytek u něho si učiníme.*“⁴

„*Přijdeme k němu.*“ Kdo? **MY**: Otec, Slovo, Duch svatý, kteří jsme jedno. Přijdeme, nejen nutně a všeobecně svou božskou všudy přítomností. Náš příchod je zcela zvláštní, úplně dobrovolný, z čisté lásky, přicházíme ne jako Původce k věci, ne jako Stvořitel k tvoru, nýbrž jako Přítel k příteli.

„Příbytek u něho si učiníme.“ Jakou milost by nám Bůh prokázal již tím, kdyby se jda vedle jen u nás zastavil! Ale ne tak!
„Přijdeme a zůstaneme; přijdeme, abychom prodlévali, bydlili, příbytek si učinili, abychom duši učinili úplněji a dokonaleji božskou.

Přijdeme a zůstaneme. „Zůstaneme“. Pokud to záleží na nás, zůstaneme u tebe neodvolatelně, ustavičně. Jen ty sám nám můžeš dáti výpověď; pak odejdeme, musíme odejít. Ale do té doby přebýváme, žijeme v tobě skutečně. Ručím ti za to svým slovem.“

Známá jsou slova sv. Petra, která nelze snadno přeložiti, ale jsou krásná a jasná. Sv. Petr poučuje první křesťany, že jsou účastníky božské přirozenosti, jsou-li v milosti. *Účastni božské přirozenosti, divinae consortes naturae.*⁵

Přičiňme se, abychom si určitěji představili tuto přítomnost Boží v naší duši.

Často jsme rozjímalí o *jeslích*. Dejme to-

mu, že by jesličky najednou oživly . . . viděli bychom v nich Ježíše, Boha - člověka.

Milostí se stáváme živými jeslemi. Máme v sobě nikoli člověčenství Ježíše Krista, nýbrž jeho božství. První mše sv. o Božím hoďu vánočním nám připomíná věčné zrození Slova z lůna Otcova, druhá mše sv. narození Kristovo v Betlemě, třetí mše sv. představuje duchovní zrození Boží v každé jednotlivé duši milostí posvěcující.

Často jsme rozjímali o *nejsvětější Svátosti*. Představme si, že by ciborň najednou oživila, je v ní Ježíš, Bůh-člověk.

Milostí se stáváme živou ciborň. Máme v sobě ne člověčenství Ježíše Krista, nýbrž — a to je víc — božství Kristovo.

R. 1914 prchly belgické řeholnice před německým vojskem do Holandska a vzaly s sebou nejsvětější Svátost oltářní, již představená v ciborň vyňala ve spěchu ze svatostánku. Jaká to srdečná radost, jaká nevýslovná milost, nésti sebou Boha! Zdaliž pak si tato řeholní sestra vzpomněla, že denně

nosí Boha v duši, je-li v posvěcující milosti, i když ne způsobem právě uvedeným?

Dne 16. června 1916 při požáru v jedné vesnici zabránil jistý vojín faráři vstup do kostela, jenž byl v plamenech. Farář chtěl zachrániti nejsvětější Svátost. Vojín sám kráčel plameny přes padající hořící trámy a podařilo se mu velebnou Svátost podatí knězi oknem. Byl asi dobrým katolíkem a jistě si zakládal na té cti, že mohl několik minut nésti Boha živého!

Jak hrdými bychom mohli býti na to, že každý okamžik, který prožíváme v posvěcující milosti, nosíme Boha! Kamkoli jdeme, máme Boha netoliko u sebe jako ta řeholnice nebo ten vojín nebo jako papež Alexander, o němž se praví, že nosil na prsou v zlaté nádobce stále nejsvětější Svátost, nýbrž máme jej v sobě, v svém nitru, kde je přítomen nikoli tělesně — tělesnou přítomnost máme jen po sv. přijímaní tak dlouho, dokud způsoby trvají, — nýbrž je v nás přítomen *duchovně*, posvěcující milostí, a to

tak dlouho, dokud sami chceme, totiž dokud jsme mu věrni.

„Jsme chrámy Božími.“ Svatí žili z té myšlenky.

Každý rok se kněží v breviáři modlí krásné čtení o sv. Lucii. Římský prefekt se tázal světice: „Je v tobě Duch svatý?“ — „Ano, kdo žije svatě a čistě, je chrámem Ducha svatého.“

Je známo, co odpověděl sv. Ignác Antiochijský císaři Trajánovi, jenž ho tupil, že byl křesťanem, a nazval ho bídníkem. — „Nikdo nenazývej bídníkem Ignáce, nositele Krista!“ — „Jak se můžeš nazvat nositelem Krista?“ — „Vždyť je to pravda, nosím Boha v sobě!“

Božský Spasitel sám čas od času oznamuje některým vyvoleným duším divy své přítomnosti v nás.

Jednoho dne oslovil sv. Andělu: „Má milovaná dcero, můj chráme, má radosti!“

A sv. Gertrudu můžeme vším právem na-

zývati světící vnitřní přítomnosti Boží. Modlitba o jejím svátku začíná takto : „Ó Bože, ty sis připravil v srdci sv. Gertrudy příjemný příbytek . “ Často jí říkával božský Spasitel : „Vyvolil jsem tě, abych v tobě přebýval a u tebe se potěšil.“

Poznání, jež božský Mistr udělil těmto svatým duším, neplynulo jako naše poznání toliko z víry, nýbrž i ze zkušenosti. Takové poznání je poznání mystické. O něm v této knize nemluvíme. Ale v každém případě se i nás týkají ta slova, ač je mluvil Ježíš Kristus k duším svatým. Jest jisto, že i nás může Bůh jmenovati svými chrámy. I nám může říci : „Vyvolil jsem si tě, abych v tobě přebýval.“ Článkem víry o milosti jmenuje nás tak skutečně a skutečně k nám tak mluví. To je zcela jisté.

Křesťané, osvícení a proniknutí živou věrou, dobře to vědí.

Je známo, kterak Leonidas, otec Origenův, sklánival se zbožně nad svým synáčkem

v kolébce a líbával jej na prsou. Když se divívali jeho jednání, říkával: „Klaním se Bohu, přítomnému v srdci tohoto křesťánka.“

Origenes sám napsal později, když pojednával o milosti posvěcující a o božském životě v nás skrze milost: „*Vím, že má duše je příbytkem. Kdo v ní bydlí? Bůh, Kristus, Duch svatý.*“⁶

Jiný příklad podobný, ale ještě krásnější než Leonidův: Jedna matka, výtečná křesťanka, která dlouho neměla dětí, dala život dcerušce. Když jí dítě přinesli, aby je objala, pravila: „Teď ještě ne; až přijme křest svatý!“ Málo matek má takovou víru.

Neméně křesťanské bylo jednání bretoňského básníka Botrela. Byv jednou povolán za svědka k soudu, zdráhal se pozvednout ruku k přísaze, když neviděl v soudní síni kříže, nýbrž položiv ruku pevně na hrud' pravil: „Aspoň zde jest Bůh!“

Jeden francouzský důstojník byl odsouzen k těžké vazbě v pevnosti Lille, poněvadž

se nechtěl účastniti svatokrádežného zabírání církevního majetku. V zármutku, že nemůže navštěvovati svátostného Ježíše, těšil se myšlenkou, že nic mu nemůže překážeti, aby ne navštěvoval Boha přítomného milostí v jeho duši. „Chci-li si vykonati pěknou adoraci, vejdu do svého nitra, či spíše klaním se Bohu, jenž je přítomen ve mně. Což nejsme svato- stánky?“

Jak hluboká a dojímavá je ta myšlenka pro toho, kdo jí chce rozuměti! Dr. Périe, předseda spolku katolické mládeže v Aveyronu, napsal: „Celý křesťanský život záleží v tom, abychom věrně plnili zásadu: Žít každý okamžik svého života s Ježíšem Kristem! Pociťovati Ježíše, svého Boha, důvěrného přítetele, Mistra, vždy u nás a v nás!“

Jak silná je duše, která to chápe! Může si opakovati každého okamžiku: „Nejsem samotna, jsme dva: on a já!“

Následujme rady, kterou nám dává Msgr

d'Hulst: „Tvá duše buď svatostánkem; klekej před ním často, aby suctil božského Hosta, jenž v něm přebývá.“

II

JSME NEBEM

„*Coelum sumus.*“ *Sv. Augustin.*

Sestra Alžběta od nejsv. Trojice, karmelitka z Dijona, jež nedávno zemřela po krátkém řeholním životě a jež svůj duchovní život budovala zcela na pravdě, že Bůh milostí přebývá v našem nitru, zanechala nám příklad, kterak můžeme uvnitř důvěrně obcovati s Bohem.

Nenamítej nikdo, že to byla karmelitka. P. Foch T. J. píše zcela správně: „Zvláštní ráz, pro nějž si Alžběty velice vážím, záleží v tom, že dokonalost této řeholnice není v podstatě ničím jiným než rozvojem milosti, rozvojem ustavičným, pravidelným, normálním a správným, rozvojem tří božských ctností, jež se každému člověku vlévají při křtu svatém.“

Co to znamená? To znamená, že i my

máme tžž božský základ, na kterém budovala sestra Alžběta svou dokonalost. Božský Host, přítomný v jejím nitru, je přítomen i v nitru našem. Není dvojího stavu milosti. Ovšem, místo, jehož dopřáváme Bohu v své duši, může být různé podle toho, jak naše ctnosti jsou s to, aby Boha poznaly. Lze mluvit jen o „stupních“ neboli o větší nebo menší míře milosti.

Ovšem, Bůh může dát zvláštní milosti, které ulehčují vnitřní život, — a tak tomu bylo u sestry Alžběty. Ale i pouhým duchem víry mohli bychom velice prospívat v poznávání přítomnosti Boží v nás. To dovedou všichni. Záleží to na vůli a na cviku.

Proto nám všem může být sestra Alžběta i jako karmelitka vzorem.⁷ Budeme z jejího života hojně čerpat. V nauce nám bude vodítkem sv. Pavel, v provádění této nauky sestra Alžběta od nejsv. Trojice. Ovšem, každý přizpůsobíme příklad sestry Alžběty svým vlastním poměrům. V tom je obsaženo všechno.

Sestra Alžběta praví sama, že poznala velké tajemství tehdy, když jí bylo vysvětleno, že slova Kristova a slova sv. Pavla o přítomnosti Boží v nás se mají pojímati doslovně, ne toliko obrazně; jinak řečeno, že „Bůh v nás“ není pouhým rčením, nýbrž skutečností, vznešenou skutečností. Od té chvíle učinila tuto skutečnost středem svého života.

„Bůh v nás“ znamená, že jest v nás Otec, Syn a Duch svatý, „tito Tři“, jak sama praví. Ať s ní teď již nikdo nemluví o Bohu vzdáleném, nepřítomném. Její Bůh je blízoučko; její „Tři“ jsou tu. A celý její život jest obsažen v slovech: „Vnitřní důvěrnost s Hosty mé duše!“

Od té chvíle bylo její nejmilejší myšlenkou — myšlenkou pravdivou pro každého z nás —, že naše duše, má-li Boha, jest nebem.

Nazvali jsme ji svatostánkem, chrámem. Právě tak ji můžeme zváti nebem.

„Žítí jest ustavičně se spojovati s Bohem,

od rána do večera a od večera do rána .
Máme ho v sobě a náš život je počátkem
nebe. — —

Tajemství svatosti, zdá se mi, záleží v tom, abychom pečovali o to, aby náš „dům Boží“ byl úplně zabrán od přesvaté Trojice. Je to tak prosté. Máme nebe v sobě. Jak to bude krásné, až závoj spadne a my budeme patřiti tváří v tvář!“

V jednom dopise své sestře uvádí slova apoštolova: „*Již nejste cizinci a přistěhovalci, nýbrž jste spoluobčany svatých a domácími Božími.*“⁸

A dodává k tomu: „Toto nebe je v naší duši. Jak je to prosté, jak potěšitelné, není-liž pravda? Při všech pracích, při všech mateřských starostech můžeš se uchýlovati do této samoty. Jestliže tě četné povinnosti rozptylují, můžeš se každou hodinu soustřeďovati v své duši, kde přebývá božský Host; můžeš si připomínati krásná slova: „*Nevíte-li, že jste chrámem Božím a že Duch Boží přebývá ve vás?*“⁹ nebo slova Mistrova:

„Zůstaňte ve mně a já ve vás.“¹⁰ O sv. Kateřině Sienské se praví, že žila ve světě jako v klášteře, neboť žila v tomto vnitřním příbytku. “

Z exercičních zápisků sestry Alžběty je patrné, že tato myšlenka ji ovládala. Píše: „Poněvadž má duše je nebe, kde žiji a očekávám nebeský Jerusalems.“

A shrnuje všechno pod přirovnání, plné světla: „Našla jsem nebe na zemi, protože nebe jest Bůh — a Bůh jest v mé duši.“

Bůh udělil sestře Alžbětě zvláštní milosti, aby vnikla hluboko do tohoto božského tajemství. Tato snadnost „soustřeďovati se uvnitř“, žítí „jen s Bohem“ může ovšem býti předností jen vyvolených duší, které dostaly zvláštní milosti a které jsou uchráněny roztržitostí, jež s sebou přináší život ve světě.

Ale tím se teď nezabýváme. Netvrdíme, že vnitřní život je každému tak snadný. Pravíme však, že Bůh přebývá v každé duši, která je v stavu milosti, a že je nám možno

s milostí Boží, užíváme-li vnějších prostředků duchovního života, uchylovati se, chceme-li se modliti, do svého nitra, poněvadž v něm je Bůh a poněvadž Bůh nikde nám není blíž nežli tam.

Na slavnost Nanebevstoupení Páně poučil o tom sv. Marketu Marii sám božský Spasitel: „Vyvolil jsem si tvou duši, abych v ní na zemi odpočíval jako v nebi, a tvé srdce, aby bylo rozkošným trůnem mé božské lásky.“ Tato světice přítomnost Boží pociťovala, my ji známe jen věrou. Podstata je táž, jen způsob poznání je různý.

Svatí otcové vysvětlují tuto nauku na různých místech. Origenes praví: „*Jsi nebe, které má přijíti do nebe.*“¹¹ A sv. Augustin: „*Nosíce Boha nebeského, jsme nebem.*“¹² I následování Krista praví: „*Kde ty jsi, tam je nebe,*“¹³ což P. Faber překládá: „Všude, kde je Bůh, jest i nebe.“ A chápeme, proč sv. Terezie přišla do vytržení, vidouc duši v stavu milosti.

Tato světice píše: „Bůh nebydlí jen v ne-

bi, je též v naší duši, již lze nazvati druhým nebem. “ V řeholních stanovách i jinde pozoruje sv. Terezie přítomnost Boží v nás hlavně se stanoviska mystického jako většina tehdejších učitelů duchovního života, ale neopomíjí vhodně připomenouti také theologický a věroučný základ této nauky. Přijímajíc výrok Origenův „ty jsi nebem“ za svůj, nazývá duši „malým nebem. . . , v němž přebývá ten, jenž stvořil nebe i zemi. “

„Co je podivuhodnější, “ praví dále, — „nežli že se do tak malého příbytku uzavírá ten, jenž může vyplniti tisíce světů a prostor ještě mnohem větší?“

I sv. Bernard mluvě o duši píše: „*Není nebeská jen svým původem, třeba ji nazvati samým nebem.*“¹⁴

Ovšem, toto nebe můžeme ztratiti, tím se liší od nebe na věčnosti. *Máme tento poklad v nádobách hliněných,*¹⁵ nebe věčné ztratiti nemůžeme. Nebe v nás je neviditelné. Bůh je přítomen, ale skrývá se našim smyslem. Mezi věrou a patřením je celá propast.

Na Marii de la Bouillerie, jež zemřela jako řeholnice božského Srdce Páně, učinila hluboký dojem věta, již slyšela, když se připravovala na první sv. přijímání: „Naše tělo je závojem, který nám překáží, že nemůžeme patřit na Boha.“ Mezi milostí a slávou jest překážkou — velice velkou, a přece maličkou — závoj. Při smrti spadne tento závoj našeho těla jak opona... a potom uvidíme.

Nebe v naší duši lze tedy ztratiti, nelze je viděti, nelze ho požívat. Milostí nabýváme dědictví, ale musíme čekat na slávu, abychom ho mohli užívat.¹⁶ A přece, jak velice se rozšiřuje náš obzor, když na to jen myslíme! Jsem „nebem“! Důsledek vnucuje se sám. Musím pracovat o to, aby nebe ve mně bylo čím dál tím víc nebem. Což máme zde na zemi jiný úkol než zasévat věčnost v čase? Kdo pak by chtěl, když to poznal, mít jiný životní cíl?

III

JSME DRUHÝM KRISTEM

Je velikou ctí pro duši v stavu milosti, že je chrámem Božím, že je nebem.

Smíme však jíti ještě dále. Křesťan, v kterém žije Bůh, je doslovně druhým Kristem, *alter Christus*.

Křesťan se stává druhým Kristem předně tím, že přijímá jeho učení a že zevně vyznává víru v něho. Naše víra nemá však býti jen pro nás samy, má zářiti i zevně. Má býti znakem, šatem, po němž by nás každý poznal: „*Oblect se v Pána Ježíše Krista*“¹⁷

Ale kolik křesťanů zůstává jen křesťany podle jména a nic víc!

Druhým Kristem má býti křesťan dále tím, že má žíti neb aspoň se snažiti, aby žil co nejvíce ve shodě se smýšlením a cítěním Ježíše Krista proti smýšlení a cítění světa. „*To zajisté smýšlení mějte v sobě, které bylo v Kristu Ježíši*“¹⁸

Za třetí má a může být křesťan ještě více druhým Kristem: má splynouti s ním v jednotu, a to v jednotu co nejdokonalejší, kterou sv. Pavel vyjádřil slovy: „*Žiji pak nikoli více já, nýbrž žije ve mně Kristus*“¹⁹ Mnozí zbožní spisovatelé obracejí tato slova na přítomnost Ježíše Krista, Boha-člověka v nás, při sv. přijímání. Sv. Pavel jimi však míní duchovní přítomnost Ježíše Krista, věčného Slova v nás, skrze milost posvěcující.

A poněvadž tato slova pojatá doslovně se zdají vyjadřovati skutečnost příliš vznešenou, lekají se jich mnozí, neodvažují se jim tak rozuměti, snaží se je zeslabiti, omeziti a jakoby osladiti.

Praví vykladači Písma sv. však neuznávají těchto nesprávných domněnek. Tento výrok třeba pojímati doslovně. „Proč se tu mluví o následování,“ píše P. Prat, „když apoštol přece míní tajemnou jednotu?“ Musíme se Ježíši Kristu podobati nejen proto, že má jako my lidskou přirozenost, nýbrž

i proto, že naší lidské přirozenosti uděluje svůj vlastní život, život božský.

Jako křesťan musím se tedy ke Kristu veřejně znáti; musím též přijmouti jeho smýšlení; a ještě více: musím přijmouti a opatrovati v sobě jeho osobu. Musím se státi druhým Kristem.

Kristus žije životem Otcovým. „*Já a Otec jedno jsme*“²⁰ My máme žíti životem Synovým. „*Aby byli jedno*“,²¹ tak zní výslovné učení Boží o našem nadpřirozeném životě. Potřebná omezení, jež uvedeme níže, nemění nic na podstatě obsahu. Ježíš Kristus žije životem samého Boha. My máme žíti jeho životem; poněvadž pak jeho život je život Boží, jest i život náš milostí posvěcující životem Boha samého.

Božský Spasitel, chtěje objasniti pravdu, o níž mluvíme, použil přirovnání: „*Já jsem vinný kmen pravý. Jako ratolest nemůže nésti ovoce sama od sebe, nezůstane-li ve kmene, tak ani vy, nezůstanete-li ve mně.*

Já jsem vinný kmen, vy jste ratolesti“ ²² Vět-
vemi i ratolestmi proudí táž míza, větve čer-
pají z života kmene. Ve mně jest plnost bož-
ského života. Vy máte účast v božském ži-
votě, pokud jste spojeni se mnou.

Sv. Pavel volí jiný příklad: Povšimněte si těla a údů. Tělem i údů proudí táž krev, týž život je oživuje. Údy mají život jedině z těla. Jsou-li od něho odděleny, nejsou ničím. Chřadnou a umírají. Dokud jsou spojeny s tělem, dodává jim tělo života i pohyblivosti. Takový je poměr křesťana ke Kristu. Kristus je tělo a vy, křesťané; jste údů. Život Kristův se stane vaším životem; poněvadž život Kristův je život božský, jste-li spojeni s Kristem, bude i váš život božským životem. Zůstaňte tedy navždy *údy Kristovými!* ²³

Nejsvětější Trojici, Otce, Syna a Ducha sv., si můžeme představit jako nekonečné moře.

Tajemstvím nekonečné dobroty Boží se uzavírá tento nekonečný oceán do omeze-

ného prostoru jako do nádržky, která je sice nesmírně veliká, ale přece jen omezená, totiž do člověčenství Kristova. V Ježíši Kristu je celý život Otce, Syna i Ducha sv.

Účelem křtu sv. jest uvésti nás ve spojení s touto božskou nádrží, s naším Vykupitelem, *v němž je plnost božství.*²⁴ Trubice, která jest otevřeným kohoutkem spojena s nádrží, má tutéž tekutinu, i v téže výši jako nádrž; jen v jedné věci jest rozdíl: v množství tekutiny. A množství tekutiny je závislé na objemnosti, jež je různá. Není to fyzikální zákon o spojitých nádobách?

Při křtu sv. jsme byli spojeni s Kristem a přijali jsme od něho božský život. Z něho se vlil do nás. Týž život proudí v nás každým okamžikem, dokud jsme v stavu milosti. Dopustíme-li se smrtelného hříchu, zavírá se spojující kohoutek mezi božskou nádrží a námi. Je třeba svátosti pokání, aby se opět otevřel průchod božskému životu.

Ač je toto přirovnání hrubé, přece je

vhodným obrazem našeho poměru k Bohu skrze Ježíše Krista. Ukazuje, že, aby Bůh žil v nás, stačí, abychom byli spojeni s Ježíšem Kristem; to nám neustále opakují všechny církevní modlitby: „*Skrze Pána našeho Ježíše Krista.*“ Ježíš Kristus učinil nás božskými a v duchovním životě ničeho se nám nedostává jinak než jen skrze něho.

Podobenstvím o vinném kmeni a jeho ratolestech božský Spasitel dobře vyjádřil, co by bylo z nás lidí, kdyby božský život v nás ustal: odumřelá větev bez mízy, dříví pro pekelný oheň. Stihne-li člověka tělesná smrt v stavu duchovní smrti, propadá věčnému zavržení. „*Aut vitis aut ignis,*“ praví rázně svatí otcové: buďto živá ratolest na vinném kmeni, nebo suché dřevo na oheň; nic jiného!

Sv. Augustin píše: „Ničeho se nemá křesťan báti víc než toho, že by mohl kdy býti odloučen od těla Kristova. Odloučen jsa od něho, není už jeho údem. Není-li už jeho údem, není už oživován jeho duchem.

„Jestliže však někdo nemá Ducha Kristova, ten není jeho.“²⁵

Jen jednoho je tedy zapotřebí:²⁶ abychom totiž zachovali spojení s Kristem, abychom podle výroku sv. Pavla byli v Kristu štípeni,²⁷ v Kristu zakořeněni.²⁸ Potom jeho život bude prouditi v nás a život Kristův je život Boha samého.²⁹

Ačkoli život Boží v podstatě je v Kristu Ježíši týž jako v nás, přece je tu velký rozdíl, a to v míře a v podmínkách.

Ježíš Kristus má plnost božského života — my jen částečně;

Ježíš Kristus má božský život přirozeností — my jsme božského života nabyli přijetím za dítky Boží;

Ježíš Kristus má božský život vtělením — my křtem svatým;

Ježíš Kristus nemůže nikdy božského života pozbyti - my bohužel jej ztratiti můžeme.

Není třeba zdůrazňovati rozdíly božského života v Ježíši Kristu a v nás, všimněme si spíše podobností. Není nebezpečí, že

bychom se příliš cítili Ježíšem Kristem, spíše se nechceme cítiti, že jsme druhým Kristem tak, jak skutečně jsme. Byl-li by kdo pokoušen, že zpyšní nebo že bude přepínati v této věci, odpověděli bychom mu prostě, co pravil sv. Bernard: „Osel, který nesl božského Spasitele, nepřestal býti oslem.“

Naše stvořená a konečná účast v božském životě neproměňuje nás v Boha; zůstáváme tvory. Tento článek víry, chápeme-li jej správně, nemá nic společného s panteismem.

Duše, které jsou zvyklé rozjímati o tom, že Bůh přebývá v nás, vědí, jak je nám, bídícím lidem, těžko v tomto hříšném životě se připodobniti k Ježíši Kristu. Jsouce daleky pýchy, ponořují se v nejhlubší pokoru. Sv. Terezie píše: „Pozorujete milosti, jichž se jim dostalo, poznávají lépe svou nicotu. Bojí se, aby nebyly podobny loďce, která tone pro přílišný náklad.“

A bázeň, aby neztratily božského Hosta,

zmenšuje jejich sebedůvěru ještě více: „Do-
jem, jímž působí tato myšlenka, je tak mocný,
že je nutí, aby žily co nejopatrněji a z vlastní
slabosti aby čerpaly novou sílu k tomu, by
svou vinou nepromarnily ani jediné příle-
žitosti, aby se Bohu zalíbily. Čím více se
cítí zahrnovány milostmi božského Mistra,
tím více se bojí, aby ho neurazily, tím větší
nedůvěru mají k sobě.“

U většiny křesťanů není obavy, že by
jejich život trpěl tím, že by zacházeli pří-
liš daleko ve víře, že Bůh je přítomen v je-
jich duši. P. Ramière píše smutně: „Mnozí
křesťané věří sice božským zaslíbením, ale
nemohou se odhodlati, aby je přijali v celé
vznešenosti. Asi se bojí, že by snad příliš
mnoho lásky prisoudili tomu, jehož stále
nazývají dobrotivým Bohem. Jsou přesvěd-
čeni, že Bůh upřiljšoval v svých zaslíbe-
ních, slyší-li, že jsou povoláni k účasti v bož-
ské přirozenosti, že mají býti bratry Ježíše
Krista, údy jeho těla, dětmi nebeského Otce,

že již zde na zemi mají v sobě míti božský život a kdysi se věčně radovati z jeho štěstí. Domnívají se, že jsou to řečnické obraty nebo zbožné nadsázky.“

V ráji řekl had: „*Budete jako bohové!*“³⁰ Ale to byla lež. Posvěcující milostí stáváme se však v plné pravdě syny Božími, božskými lidmi, druhým Ježíšem Kristem.

Kdosi napsal: „Jsem synem muže a ženy, to mě zaráží. Domníval jsem se, že jsem něco víc!“ Kolik lidí to nezaráží, ani netuší, že jsou něčím víc!

Poněvadž článek víry o přítomnosti Boží v nás je článkem základním, je zcela určitý a jasný, a proto není těžké odpověděti na tuto námitku:

„Chceme-li pozorovati Boha v svém nitru, v své duši, nevzdáváme se v nebezpečí, že zapomeneme na Ježíše Krista historického, který se před 2.000 lety narodil v Betlemě a žil v Palestině? Nepřiznává se sama sv. Terezie — a její názory v duchovních

věcech jsou směřodatné — že po celý život oplakávala tu dobu, v níž neuvažovala o tajemství nejsvětějšího člověčenství Ježíšova?“

V nauce o přítomnosti Boží v nás nic není méně odůvodněno než výtky, že nestaví Ježíše Krista na místo, které mu náleží. Pobožnost k Bohu přítomnému v nás nikterak nepřekáží pobožnosti k nejsvětějšímu člověčenství Ježíše Krista.

Naopak, zahrnuje ji v sobě, dává jí přednost, dodává jí plného významu a přivádí nás k poslední příčině všeho toho, co Ježíš Kristus vykonal. Slovo se stalo tělem jen proto, aby se mohlo s Otcem a s Duchem sv. vrátiti do naší duše, v ní žíti a nám poskytnouti účast v jeho božském životě. „Život váš s Kristem v Bohu.“³¹

Jako Slovo jest Ježíš Kristus rovněž s Otcem a s Duchem sv. účinkující příčinou naší spásy. Právě tak jak Otec a Duch svatý žije i Syn Boží v ospravedlněné duši.

Jako Bůh a člověk je nástrojem našeho

vykoupení. On nás vykoupil a stále nám poskytuje svým učením, svou Církví, svými svátostmi prostředky, abychom zůstali věrni.

Jako Bůh a člověk je záslužnou příčinou naší spásy. Náš život se stává záslužným jeho výkupnou obětí.

Jako Bůh a člověk je zároveň vzornou příčinou našeho spasení. Jest božským vzorem, a nám je třeba toliko jej pozorovati, napodobovati a ho následovati, abychom si zde na zemi zachovali milost a došli věčné slávy.

Někteří spisovatelé a vykladači Písma příliš Krista Pána osamocují. Jeho historická osoba však musí míti vztahy k celým našim nadpřirozeným dějinám. Nezapomínejme, že Ježíš Kristus, časově vzdálený, přišel na svět jen proto, aby nás opět sblížil s trojjediným Bohem, aby naší duši vrátil nejsvětější Trojici, již máme hledati jen v svém nitru, kde skutečně jest.

Jest pravda, že některým duším stačí pozorovati historického Krista, časově a pros-

torově od nás vzdáleného, aby s ním důvěrně obcovaly. Jednají, jak by se vše dalo teď a jim na blízku. Pravíme však: představa místa zůstane přec jen jakýmsi „jakoby“ pouhou představou, neboť i když je pravda, že my, kteří žijeme nyní, jsme byli tehdy božskému Spasiteli přítomni, tak je rovněž pravda, že Ježíš Kristus není nám teď tak přítomen, jak tenkrát žil.

Naproti tomu jest nyní pravdivě a skutečně přítomen nám blizoučko — v nás — Otec, Syn a Duch sv. milostí posvěcující. Jak nám tato pravda usnadňuje spojení s Bohem! ³²

Chceme-li s Bohem mluvit, s ním žít, nepotřebujeme obrazivosti, nemusíme se vmýšlet prostоровě daleko, úkon víry stačí.

Bůh není daleko, žije ve mně, v mém nitru. Jestliže ani tak nedospívám vroucího spojení s ním, není mi již rady.

IV

KTERAK MÁME TĚŽITI ZE SVÝCH NADPŘIROZENÝCH PŘEDNOSTÍ

Slavný katolický universitní profesor Ollé-Laprune si napsal do poznámek: „Z milosti Boží jsem křesťanem. Vím, co to znamená? Nestačí, abych byl křesťanem toliko ze zvyku nebo citem. Chci jím býti v plném světle, s rozvahou, dobrovolně. Uvážím, co jsem, abych tomu dobře porozuměl... Připomenu si zásady křesťanství, budu o nich rozjímati, v nich se prohlubovati.“

Málo, pramálo duší chápe křesťanský život tak opravdově, že se nespokojuje vírou citovou nebo vírou ze zvyku a že touží účtovat s nadpřirozenými poklady, které přijaly na křtu svatém.

Dobří křesťané jeví se v životě tak málo křesťanskými proto, že ze svých božských předností netěží.

Bůh v nás dlí milostí posvěcující. Pro nás to bývá prakticky tolik, jako by v nás nebyl. Těžiti z přítomností Boží znamená jasně viděti a poznávati, že dobro, jež máme, skutečně v nás jest. Nejde o to, abychom nekonečné dobro do svého nitra teprve vložili, nýbrž o to, abychom je tam našli, aby, co tam jest, skutečně tam bylo pro nás.

Jak by nás mohl povzbuzovati ke křesťanskému životu poklad, jehož ani neznáme?

Řekne se: „Není třeba zkoumati podstatu posvěcující milosti, jen když ji mám. Nemám těžkých hříchů, to mi stačí. V stavu milosti je můj život záslužný, mé skutky jsou dobré, má duše je spojena s Bohem, proč bych se namáhal, abych si objasňoval důsledky a dosah toho?“

Není třeba činiti více, chceš-li žíti obyčejným životem davu. Ale je možno nazvati „křesťanským“ život tak mnoha křesťanů? Spokojují se několika cvičeními, jejichž hlubšího významu ani neznají. Není života, kde proň není vnitřního pochopení.

„*Kdybys znala dar Boží!*“³³ Kdybychom všichni jen poněkud více, poněkud lépe znali dar Boží, kdybychom jej aspoň tušili!

Poznání daru Božího naráží bohužel na velkou překážku. Všechny tyto skutečnosti nadpřirozené jsou ze světa neviditelného, proto je nebezpečí, že jich nezpozorujeme.

Předně se musíme přesvědčit, že tyto skutečnosti jsou v nás opravdu. Jsou v nás, ale našimi se musí teprve státi.

Neplatí námitka „nic necítím, proto zde nic není!“

Mnoho projevů přirozeného řádu se v nás vykonává bez našeho vědomí: zažívání, výměna látek, oběh krevní. Je tedy divné, že i v naší duši a v nadpřirozeném řádu se dějí věci, kterých nepozorujeme ani necítíme? Musíme se propracovati k živému přesvědčení, že jsou světy, kterých nevidíme, a že jsou řádu vyššího, mnohem vyššího nežli světy viditelné.

Bůh od věčnosti neviditelný stal se vi-

ditelným, zřejmým, jen na 33 let. Byl proto jen těch 33 let? Necítíme jeho přítomnosti, a přece žije věčně.

Opouštějí-li duše tento svět, nepřestávají býti, i když ustoupily s jeviště viditelných věcí a přestaly působiti na naše smysly. Oněmí-li člověk, nepozbývá zároveň i schopnost mysliti, ač nemůže myšlenek vyjadřovati.

Žijeme v světě duchovém, nejen v světě viditelném tělesně, a z toho dvojího světa je svět duchový důležitější než hmotný. A protože svět duchový je skutečností nejpravdivější a vše na něm záleží, radí sv. Pavel, abychom dbali jen o něj. Nežijte na zemi, nýbrž v nebi, vždyť „naše obec je v nebesích.“³⁴ „Život váš je skryt s Kristem v Bohu.“³⁵ A opět: „Jako by takřka viděl toho, jenž je neviditelný.“³⁶

Mějte oči otevřeny jen pro věci neviditelné! Neviditelný svět není svět vzdálený nebo budoucí, je to svět zcela blízký a přítomný. Musíme jej tedy pozorovati v každém okamžiku jako trvalou skutečnost, jinak

žijeme polovičatě nebo ještě méně, nevšímající si nejkrásnější části světa skutečného, úplného.

Kardinál Newmann vrací se několikrát k těmto úvahám a shrnuje je do dvou vět: „O mnoha věcech víme, že jsou, ale my jako bychom jich nepozorovali. Slýcháváme mnoho slov pravdivých, uznáváme jejich pravdivost, a přece je chápeme jen obrazně, a proto je v praktickém životě nepokládáme za nic.“

Několik příkladů: Vyslovme na příkl. slovo „hodina“. Pro toho, kdo z toho slova prakticky netěží, znamená slovo hodina matematický součet 60 minut. Kdo hodiny užívá prakticky (s různých hledisk podle způsobu myšlení, podle povahy, podle životních poměrů jednotlivců), soudí na př. takto: „Hodina jak rychle míjí!
doba krátkých 60 minut. přibližně umírá za minutu 100 lidí, asi tolikéž se jich také rodí; když v minutě přibude 100 plačících

novorozeňat a 100 umírajících, tak v jediné hodině šest tisíc rakví, šest tisíc kolébek!“ — Vidíme rozdíl.

Nebo si všimněme slova „kříž“ Doslouně znamená dva příčné trámy nebo početní znaménko sčítání. V přeneseném smyslu má tento význam: Kříž pravý, kříž dřevěný, postavený na hoře, který jednoho dne . . . jaký to byl den! Na mnoha křížích visí neživý Ježíš, ale stál jednou kříž, na kterém visel Ježíš živý, přibitý, krvácející, Ježíš, jenž zemřel za mne.

Některá slova nás nedojímají, protože se jich užívá často. Teprve nějakou náhodou nebo po vlastní úvaze ukáže se nám někdy některé slovo najednou jako plné smyslu a života v neobyčejné čistotě a v jasném světle a vyjadřuje netušenou skutečnost.

Sv. Ignác upozorňuje, že, chceme-li si některou pravdu osvojit, nesmíme ji rychle pominouti, nýbrž musíme u ní setrvat, k ní se vraceti opět a opět, musíme ji uvnitř chutnati. Není možno vyjádřiti tuto práci lépe.

Newmann píše: „Potřebujeme mnoho času, abychom věci pocítili a pochopili tak, jak jsou. Naučíme se tomu jen postupně.“

Když tak zdlouhavě chápeme věci viditelné, jak teprve věci neviditelné!

Má-li nás proniknouti idea skutečnosti nadsmyslné, musí se podobati troskám na moři. Dlouho se houpají sem tam na hřebenech vln; z hlubin mořských se na nich usazují soli, korály, řasy, měkkýši a znenáhla klesá vše hlouběji a hlouběji. — Tomu říkáme v rozjímání ochutnávati uvnitř.

Mnoho myšlenek utkvívá a honí se na povrchu našeho ducha, ale hlouběji nekle-
sá. Aby do duše zapadly a byly našimi, musí býti zatíženy mnoha věcmi, které nám vy-
stupují z nitra: všemi našimi vzpomínkami, našimi nejmilejšími myšlenkami, nejněžněj-
šími a nejmocnějšími pocity, všemi těmi sou-
částkami, z kterých se skládá náš život nebo které žijí v našem nitru a nás seznamují s těmi myšlenkami.

Není pochybnosti, že některé duše jsou více schopny této vnitřní práce. Všechny duše však mohou dosáhnouti potřebné míry rozjímání, řídí-li se *duchem víry*.

Mluvíme výslovně o tom vnitřním životě, kterým mohou žít všichni věřící.

Jednotlivé duše Bůh ovšem omilostnil způsobem zvláštním a neobyčejným. Tak žila sv. Marketa Marie skoro ustavičně v citelné přítomnosti Boží. Bl. Jindřichu Susovi řekl jednou anděl strážný: „Pohleď na svou hrud, a uvidíš!“ A jako by se jeho tělo bylo stalo průhledným, spatřil v sobě Boha. Sv. Kateřině Sienské pravil božský Spasitel: „Ty jsi, která nejsi, a já jsem, který jsem. Pozoruj mě na dně svého srdce. Poznáš, že jsem tvůj Spasitel, a budeš šťastna.“

Naše kniha nemíní jednati o milostech neobyčejných a o duších zvláště omilostněných. Pojednává toliko o přítomnosti Boží v každé duši, která je v stavu milosti. Kdo by překážel křesťanu, který se snaží objeviti věrou Boha, jenž žije v jeho nitru?¹⁷

Vstupuji do kostela. Božský Spasitel je přítomen ve svatostánku. Poklekám: Ježíš je zde přede mnou skutečně . . . A rozvíjím myšlenku dále. Proč bychom nemohli postupovati právě tak, jde-li o přítomnost Boží v nás, když jsme v milosti posvěcující?

Hugh Benson popisuje v knize „Pán světa“ modlitbu svého hrdiny takto: „Nejprve, jak míval ve zvyku, úkonem vůle se odloučil od světa.“ — My bychom řekli, že se tím úkonem obracel na skutečnost světa neviditelného. — „Představoval si, že se noří pod nějakou hladinu, a usilovně se snažil sestoupiti do vlastního nitra, až hlahol varhan, šustot kroků, tvrdost dřevěného klekátká, vše to se zdálo mimo něj a vně, a zůstal jen on, jediná bytost se srdcem tlukoucím a s duchem, který tvořil obraz za obrazem.“ — To je dost obtížné a není to ani zcela nutné. — „Pak se ponořoval ještě hlouběji, zřikaje se všeho, co měl a čím byl, a uvědomil si, že i tělo zůstalo za ním a že mysl a srdce obestřeny posvátnou úctou k ve-

lebnosti Boží, před níž byly, ochotně se podrobovaly jeho vůli. Tak setrval dlouho. Byl na tom tajemném místě, kam našel cestu úsilným napětím vůle, v tom tajemném stavu, kde se otevírá skutečnost, kde vidíme Církev a její tajemství pohledem z nitra.“

„Bůh žije ve mně. Věřím.“ Toť úkon víry. Duch víry jde dále. Jde od prostého úkonu k projevu, jehož skutečnost se nám ukazuje jen slabě, a přechází k srdečnému souhlasu, který nám tu pravdu ukazuje v celém dosahu, v plném životě.

Jistě by to nebylo mnoho, kdyby se žádalo na každém křesťanu, který chce žít podle víry, aby se občas otázel sebe sama jako profesor Ollé-Laprune: „Z milosti Boží jsem křesťanem. Vím, co to znamená? Pamatuji na to?“ Jakou vnitřní oporou by nám bylo přesvědčení: „Bůh mne neopustí, je se mnou a ve mně, miluje mě!“ Mé srdce je spojeno se srdcem Kristovým, duch Boží vane ve mně jako lehký váněk u Proroka.

Třeba jen, abych poslouchal a činil, poznal a okusil, důvěřoval a doufal. Můj život není cizinou, kterou bych musil opustiti, abych šel za Mistrem. Mistr si jej sám přivlastnil, žiji s ním společně, jen když odstraňuji zlo a chráním se nedokonalostí. — A přítomnost božského Přítele nejenže mě nezdržuje od denní práce, ale činí mě ještě radostným a vytrvalým, neboť mé dílo jest jeho dílem.

Z toho vidíme, že právě Bůh činí člověka velikým a vznešeným, Bůh, jenž ve mně žije, nebo, jestliže právě ve mně nežije, chce ve mně žíti, a žije-li ve mně, chce ve mně žíti čím dál tím dokonaleji.

Divíme se často a lekáme, že naše dnešní společnost je zcela odkřesťaněna: vláda, veřejné úřady i vše ostatní, a to tak, že, kdyby se snad někdo otázal: „Bylo-li by na světě něco jinak, kdyby nebylo nic nadpřirozeného, kdyby vykoupení a kříž byly jen snem, Ježíš Kristus jen bájí?“ nevěděli bychom, co odpověděti, ano, spíše bychom

musili říci: „Nic, naprosto nic by nebylo jinak, nebo jen velice málo!“

Odpovědnost za to, že tomu tak jest, tíží ovšem mnohá bedra, ale velká část odpovědnosti padá na nás na křesťany, na dobré křesťany, kteří majíce tak vznešené poklady, na ně zapomínáme nebo z nich netěžíme. R. 1834 vyčítal si Ozanam: „Ač jsem věrně plnil náboženské povinnosti, přece až dosud nezaujala myšlenka na neviditelný, skutečný svět v mém srdci místa dosti významného.“ Ozanam tak mluvil z pokory, ale co máme říci my?

Je na čase, abychom svých nadpřirozených předností užívali a z nich těžili, abychom žili vnitřním životem milosti, abychom žili s Ježíšem. „Nejsi samotna, má duše,“ pravil jeden konvertita. „Ten, jenž tě učinil božskou, žije v tobě. Máš účast v božské přirozenosti.“ Konvertité mívají často jasnější poznání než my. Nad čím my se ani nepozastavíme, to je uchvacuje. Löwengard pokračuje: „Jak vznešená jest nejprostší duše,

třeba v bídném těle, chatrně oděném, je-li v milosti Boží! Je nesmrtelným palácem, v němž bydlí Král králů, Pán pánů, trojediný Bůh!“

„Je to možné, lze tomu věriti? V stavu milosti má duše podstatně nejsvětější Trojici. Ví (říkává se „cítí,“ ale my to opravujeme), ví, že nejsvětější Trojice je přítomna v jejím duchu i v jejím těle. Smí milovati, jako nevěsta miluje svého snoubence! I když je člověk podle těla, jež bylo utvořeno z hlíny, nekonečně nicotný, je přece nekonečně veliký, nesmírně silný, nesmírně ušlechtilý, jestliže má milostí účast v božském životě.“

Proč se tedy lidé snaží tak usilovně zmenšovati? Proč se snaží, když jsou tak velcí, žítí tak malicherně?

Jak hrozná opomíjení, jak hrubé pohrdání skutečností tak podstatnou jest to, když lidské společnosti chtějí trvati a se organizovati, zříkajíce se všeho nadpřirozeného; nebo když my sami člověkem pohrdáme a

nechápe me ho tak, jak ho Bůh stvořil, když v něm vidíme jen tělo a duši, nechápajíc, jak dí Tertulián, že se skládá z těla, z duše a z Ducha svatého!

Jaká to domýšlivost a zároveň jak velké ponížení, vidíme-li v člověku jen člověka! Jako děti Boží nemáme práva žít životem světáckým, nemáme ani práva přihlížeti lhostejně a nečinně k tomu, jak celé naše okolí přestává býti křesťanským, jak se od Boha odvrací. Bůh musí zaujmouti své místo v našem vlastním životě i v životě společností a národů.

Lidstvo se přičiňuje víc a více, aby Boha vyobcovalo, aby ho pomínulo a jednotlivcům vštíplilo víru, že jsou jen lidmi. Ale přivést národy nebo jednotlivce k tomu, aby zapomněli na věci nadpřirozené nebo aby jich pozbyli, je tolik jako uvádět je do věčné záhuby. Zavrženci jsou bytosti, které pozbyly účast v přirozenosti Boží a na věky jsou znesvěceny. Co jiného je peklo nežli země zcela odkřesťaněná, než místo,

kde Bůh dobrovolně ničím není, protože anděl a člověk tomu chtěli?

Jsouce dětmi Božími, nesmíme žít jako děti obyčejných lidí. Žijme životem božským a přičiňujme se, aby všichni v našem okolí žili božským životem. Těžme ze svých nadpřirozených předností a pomáhejme jiným duším, aby poznaly, že jsou povolány k tomu, aby žily s Bohem a v Bohu, jenž je v nich přítomen.

Kdosi pravil zcela správně, že lidé, kteří jsou mimo Církev, spíše se dají získati, poznají-li základní pravdy křesťanské v celé vznešenosti a neobyčejné pravdivosti, než kdybychom je před nimi skrývali.

P Gratry napsal o našich nadpřirozených přednostech: „Kdyby si to lidé uvědomili, nemyslili by na to víc? Vím, že jsou zvyklí pomíjeti největší zázraky, ani jich netušíce. Není přítomnost Boží v lidském srdci největším zázrakem? A kdo ji aspoň tuší? Kdo se o ni stará?“ Fenelon píše: „Neříkej jim nic, oni nevidí a nemyslí!“

A přece jest život ve společnosti s božským Hostem našeho srdce přirozený stav, v němž by měli žít všichni křesťané. A proč tomu tak není? Z tisíce, ano snad z desíti tisíc křesťanů jen jeden vyhovuje tomuto daru Božímu.

Není to nejvýš bolestné a neměl by tomu býti už konec? Proč i my ještě otálíme a nežijeme v normálním stavu křesťanské duše, abychom mohli jiné duše přiměti, by těžily z tohoto daru Božího?

KNIHA TŘETÍ

HŘÍCH SMRTELNÝ A NAŠE ODLOUČENÍ OD BOHA, PŘÍTOMNÉHO V NAŠÍ DUŠI

Ze svých nadpřirozených předností můžeme těžiti také tím, že si odpovíme na otázku, co by z nás bylo, kdybychom tyto přednosti smrtelným hříchem odvrhli a odhodili jako neúčinnou přítěž. Když jsme uvážili kladnou stránku přítomnosti Boží v duši, rozjímáme o její stránce záporné. Pozorujme, co ztrácí křesťan, který posvěcující milosti nemá.

Milostí posvěcující žije v nás Bůh, *Otec, Syn a Duch svatý*. Uvažujme, kterak působí hřích smrtelný na náš poměr:

k Otci,

k Synu,

k Duchu svatému.

Tím vnikneme hlouběji do tohoto přesvatého tajemství.

I

ODLOUČENÍ OD BOHA OTCE

Jeden člověk velice bohatý našel na silnici chudičké dítě, zvedl je a přijal za své. Vychovával je, živil a staral se o ně pečlivě. Dítě mělo podíl při rodinném stole a při všech rodinných radostech. Mohlo těžiti ze všech vztahů vznešené rodiny a ze všech předností svého postavení jako „syn králov“. Později, osvědčil-li se jako „syn“, chtěl mu „otec“ dáti podíl v dědictví. Podmínka byla jediná : nesměl opustiti rodinného krbu a nesměl zraditi osobu a zájmy toho, jenž ho přijal, vychoval a povýšil.

Ale jakmile syn vyrostl, dal se přemluvíti, opustil svého otce i všechny statky rodinné a slíbené dědictví. A ještě více : přičiňuje se, aby svého otce zbavil trůnu a sám se ujal panství.

Záměr však se nešťastníku nepodaří.

Otec si ponechá všechnu svou důstojnost,

veškeru svou moc, celé své jmění, dítě však navždy od sebe zavrhuje: „Pryč ode mne, neznám tě!“

Tento příklad naznačuje dosti zřetelně, kterak bylo lidstvo přijato za dítě Boží, naznačuje i způsob, jak se člověk odměnil Nejvyššímu za jeho lásku. Při stvoření povznáší Bůh člověka zcela nezaslouženě do nadpřirozeného řádu tím, že k darům přirozeným přidává dary nadpřirozené. Slibuje mu dědictví, zůstane-li věrný, a již v tomto životě božskou přízeň. Člověk však se dává od ďábla omámiti. „*Budete jako bohové.*“¹ Pokouší se Boha svrhnouti s trůnu a dává svým choutkám přednost před poslušností. Za svůj čin je vyhnán z pozemského ráje a zbaven všech božských darů.

Msgr. Segur vypravuje tento příběh :

Jednomu otci se na tržišti ztratila dcera. Dlouho ji hledal marně. Po čtyřech letech odešel ji hledat do Londýna. Tu spatřil jakés děvče na jevišti u komediantů. Opravdu, to byla jeho dcera! Vystoupil na lešení: „Mé

dítě!“ Ale děvče, které asi zapomnělo na své první dětství a dlouhým pobytem u bandy bylo zhýčkáno a zkaženo špatnou společností, odpovědělo: „Tys můj otec?

Neznám tě! Zde je můj pravý otec!“ a ukázalo na zvrhlého kejklíře, který se právě chystal zakročiti, aby mu jeho kořist neušla.

Jak často se stává, že i člověk, zlákan jsa nezdravou zvědavostí a touhou, aby ukojil nekalé chtíce, omámen ďáblem, lupičem duší, odtrhuje se od něžné ruky otcovské! Bídník, jehož obětí se duše stala, odvádí ji daleko, velmi daleko. Člověk se snaží ujíti pátravému pohledu Božímu. Ne že by Bůh nevěděl, kde nás má hledati, ale klepe-li na bránu našich srdcí, nebo volá-li nás hlasem svědomí a slovy knězovými, zdvojnásobuje zlý nepřítel své vnukání, předvádí nám klamné radosti, poutá naši pozornost, ochromuje naši vůli.

Aspoň kdybychom se vzdalovali Boha pro nějaké dobro, které by za to stálo! Ale

naměne se maličkost, titěrnost, a již se jí oddáváme! Odlučujeme se od Boha pro nic za nic, pro jediný pohled, pro četbu, pro jediné slovo, pro jedinou žádost. „Jak,“ praví sv. Augustin hříšníkovi, „*ty Bohu stačíš, a tobě Bůh nestačí?* Hledáš mimo sebe nicotu, hledej raději v sobě samém nejvyšší dobro!“ V sobě samém. To právě je pro nás věc velmi přitěžující.

Kdybychom urazili někoho nepřítomného, byla by to přetvářka; lze ji však přec jaksi vysvětliti. Ale jaká opovážlivost je to, urážíme-li do očí, a to někoho, kdo je s námi tak těsně spojen, kdo je v nás, a s námi splývá v jednotu! Aspoň tolik cti bychom měli míti, abychom to nečinili. A nejen cit pro čest, nýbrž i láska zcela obyčejná by nás toho měla chrániti. Uloupenému dítěti nelze míti za zlé, že tak jednalo, vždyť svého otce asi vůbec neznalo. Ale můžeme se my omlouvati, že jsme Boha neznali, anebo můžeme říci, že Bůh k nám nebyl dosti dobrotiv?

Jakmile některá duše prchne z náručí Otce nebeského, vydává se Bůh bez prodlení na cestu. Následuje duši, která pohrdla jeho láskou, na její daleké, bludné cestě. Činí pokus za pokusem, zve ji ustavičně. Ví, do jak ničemných rukou upadla, na jak bídném srdci odpočívá, stopuje ji krok za krokem, ve dne v noci, čekaje na příležitost, aby se jí ujal. S otevřenou náručí volá ji všemožně vnitř i vně: „Mé dítě, já jsem to, tvůj dobrotivý Otec! Prosím tě, vrať se! Kdybys věděla, jak toužím po tom, abys byla zase mým dítětem!“

Jak krásným protějškem k podobenství o marnotratném synu je tento příběh o otci, hledajícím ztracenou dceru! Ale je to jen slabý obraz starostlivé lásky, s níž hledá nebeský Otec naše duše, které mu uprchly.

Nic nám tak jasně neukazuje milosrdnou něhu Otce milosrdenství jako jeho chování k vyvolenému národu v Starém zákoně. Vyvolený národ ustavičně se vyhýbá dobro-

tivé ochotě Hospodinově. Bůh se snažil, aby Izraele přiměl k povinnosti, napomíná, srdečně prosí i hrozí. Izrael někdy uposlechl, ale málokdy. — Většinou setrvává v hříchu; sotva ho oželí, již opět padá, a neposlouchá Boha ani proroků.

Hospodin je nejvýš zarmoucen, když vidí, jak chabě plní vyvolený národ své povinnosti k němu, svému Bohu. Rozhorlen praví: „Již dosti, Izraeli! Dosud jsem tě jmenoval svým vyvoleným národem, ale od nynějška již nejsi národem mým!“

Co bychom spatřili, kdybychom byli přítomni tomuto soudu rozhněvaného Boha? Viděli bychom lítost Boží. Izrael se tváří, jako by se chtěl polepšiti, a Bůh nemá síly, aby stál v slovu. Musí svému dítku odpustiti. A netoliko jednou, nýbrž desetkrát, stokrát, po každé v dějinách vyvoleného národa .

Božský Spasitel ukazuje v četných podobenstvích, jak úzkostlivě a starostlivě

hledá otec dítě, které se hříchem od něho vzdálilo.

Jak bedlivě hledá žena ztracený peníz! Rozžihá světlo, nahlíží pod nábytek, vymetá každý koutek.

A pastýř, jemuž se zaběhla ovce, hle, vydává se na cestu, prohledává každé houští, jde po jejích stopách do hor, pátrá podél propastí, namáhá se neúnavně, až nalezne pošetilou ovečku vyhladovělou, která se třese strachem, pod nějakou skalou. Jak radostně ji volá jménem, zvedá ji, pokládá si ji na ramena a odnáší zpět do velkého ovčince.

Jeho radost je tak veliká, že božský Spasitel užil nejsilnějších, skoro bychom řekli „přepjatých“ výrazů, aby ji vyjádřil: „*Pravím vám, že větší bude radost v nebesích nad jedním hříšníkem pokání činícím než nad devadesáti devíti spravedlivými, kteří pokání nepotřebují.*“² — To všechno činí Bůh, aby nám vrátil božský život.

Po jednom misijním kázání o marnotrat-

ném synu vyhledal jakýsi bodrý dělník kazatele, prosil ho, aby ho vyzpovídal, a pravil: „Dojalo mě vypravování o pastýři, který se vydává na cestu, aby hledal ztracenou ovci. Pravil jsem si: Tou ovčí jsem já.“

Ano, každý z nás je tou ovečkou, jestliže je tak nešťasten, že opouští dobrého Pastýře.

II

ODLOUČENÍ OD BOHA SYNA

Smrtelný hřích je největším nevděkem k Bohu Otci. Vzhledem k božskému Vykupiteli je smrtelný hřích zradou, křivou přísahou.

Nezachová-li kdo slibu, zruší-li dobrovolně smlouvu, ať již je to smlouva národa s národem, nebo státu s církví, nebo konečně smlouva člověka s Bohem, je to vždy zpronevěra.

A jak slavné, jak svaté povinnosti jsme na sebe vzali vzhledem k svému Pánu a Spasiteli!

Což nepřisahali jsme na křtu svatém a po každé při obnově křestního slibu, že se odříkáme ďábla a že náležíme Ježíši Kristu? A na jak dlouho jsme složili ten slib? Na jeden den, na týden, na rok, do dvaceti let, do svatby? Ne! Slíbili jsme Ježíši Kristu

věrnost na věky. Na věky, tedy na celý život, na celou věčnost!

Nějakou dobu jsme mu slíbenou věrnost zachovali. Ale přišlo první těžké pokušení a dejme tomu, žes padl zhřešil těžce. Není to zpronevěra, zrušení smlouvy? Učinils přece s Bohem smlouvu oboustranně závaznou. Kdo ji teď ruší? Tehdys prohlásil: „Odříkám se ďábla. Chci náležitosti Ježíši Kristu.“ A nyní pravíš: „Odříkám se Ježíše Krista; chci náležitosti Satanovi. Neznám již Ježíše Krista. Zapírám ho. Volím od nynějška zlého ducha za svého pána.

Ovšem, jen při neobyčejné zlobě se praví výslovně, „chci býti navždy Satanův,“ jindy se to projevuje skutkem. V tom okamžiku, kdy člověk těžce hřeší, volí mezi Ježíšem Kristem a jeho nepřítelem a rozhoduje se na věky pro nepřítele.

Jak hrozná bude odpovědnost před soudnou stolicí Kristovou za tuto zpronevěru, až se vyjeví svědomí všech lidí nejen na

jednom místě, ale po všem světě, až se ozve provolání, kterému neunikne nikdo živý ani mrtvý, až zazní slovo hrozné těm, jejichž křesťanský život byl samá zbabělost: „Vstaňte, mrtví!“ Jak se budou děsiti a chvěti! Všechny hříchy dobrovolné, kterých člověk nelitoval, dostanou svou odplatu. „Ty sám, křesťane, jsi zavrhl svou důstojnost. Buď vůle tvá! Ty s mě zavrhl na věky. Potvrzuji tvé rozhodnutí; rovněž na věky. A nyní pryč ode mne! Neznám tě! Strhls se své duše božskou značku. Není v tobě nic jiného než ty sám, a měli jsme v tobě býti ty i já. Zůstaň, co jsi! Ponechej si, co máš, totiž sebe samého! Já odcházím, lépe řečeno: zůstanu od tebe daleko, protože ty chtěl.“

Aby si novokřtění lépe vštípili vzpomínku na povinnosti, které na sebe vzali křtem sv., zavedli první křesťané krásný zvyk. Novokřtěnec býval oblékán v bílé roucho a nosíval je po celý první týden po křtu svatém.

Na památku toho klade nyní kněz při křtu svatém na hlavu dítěte bílou roušku a při tom významném úkonu praví: „Přijmi roucho bílé a dones je bez poskvrny před soudnou stolicí Pána našeho Ježíše Krista, abys měl život věčný.“ Je to přísný rozkaz, či láskyplné napomenutí?

Také bělostný šat nebo bílá páska na oděvu při prvním sv. přijímání mají týž význam.

A jak je tomu u nás dnes s neposkvrněnou čistotou, kterou jsme tehdy slavnostně slibovali? Tehdy byl náš oděv neposkvrněný, bezvadný; zachovali jsme si jej bez poskvrny do dneška?

Když Vandalové pronásledovali křesťany, stíhal odpadlík Elpidoforus jednoho věrného jáhna svou nenávistí. Jáhen rozechvěn jsa jednáním odpadlíkovým, opatřil si bílé roucho, kterým byl Elpidoforus oděn v den svého křtu, a šel mu s ním naproti. Rozestřel šat před Elpidoforem a pravil: „Znáš to roucho, které dnes znesvěcuješ?”

V soudný den bude tvým žalobcem! Dej si pozor!“

Kdyby aspoň ten, jehož se tak zlomyslně zříkáme, nebyl ničím víc než člověkem, kterému jsme dali slovo! Ale všechno, co jsme, máme od něho! A kolik vytrpěl, aby z nás učinil to, co jsme! Již dříve jsme uvažovali o ceně vykoupení a poznali jsme, kolik to bylo muk a trýzně.

Hřích činí marnými všechny bolesti Ježíše Krista, všechnu krev, jež tekla s kříže, všechny úzkosti hořkého utrpení a smrti. A ještě více: svými hříchy vše to skutečně obnovujeme. Pravými katany Ježíše Krista nejsou římszí žoldnéři, kteří rozedrali tělo Páně na popravišti, kteří Ježíši Kristu plivali do tváře, přioděli ho nachovým cárem, třtinou bili mu do hlavy trním korunované a na Kalvarii prokláli hřeby jeho ruce a nohy. Pravými katany Ježíše Krista jsme my, nevěrní křesťané.

V jedné farnosti měli velký misijní kříž

již na spadnutí. Farář dal zavolati kováře, aby znovu a pevněji zatloukl hřeby, kterými bylo tělo Spasitelovo připevněno na dřevě kříže. Kovář si přistavil žebř a vystoupil nahoru. Najednou cítil, jak se v něm zase probudila víra, bez níž žil už delší dobu; lítost ho sevřela, oči mu zvlhly a ruka, která měla udeřiti kladivem, klesla bezmocně. „Pane faráři“, obrátil se na kněze stojícího dole, „nemohu, opravdu nemohu!“

Kdyby myšlenka na utrpení Ježíše Krista tanula nám tak živě na mysli v pokušení, jistě bychom tak snadno neklesali.

Prastarý životopis sv. Dominika vypravuje tento příklad:

Jakási žena, která vedla špatný život, byla jednou večer výjimečně sama doma. Najednou klepal kdosi na dveře. Žena otvírá a před ní stojí muž velmi sličný, který se zdál hluboce zarmoucen. Žena mu nabízí, aby s ní pojedl. Muž pozvání přijímá. Ale na všem prádle, kterého se muž dotýká, objevují se krvavé skvrny. Žena rychle vy-

měňuje ubrousek, ale za několik okamžiků je zase vše potřísněno krví.

Žena začíná chápat. Muž, jenž tu sedí, není obyčejný člověk, nýbrž Ukřižovaný z Golgoty. A všechna ta prolitá krev byla prolita za její hříchy.

Stal se ten příběh skutečně? Což na tom? Ať je to pravda nebo smyšlenka, jistě to má hluboký a pravdivý význam. Hřích smrtelný je křivou přísahou a ukrutností k našemu božskému Spasiteli.

III

ODLOUČENÍ OD BOHA DUCHA SV

Křest je svátost, která nás činí dítkami Božími; jí vchází Bůh do naší duše, aby v ní přebýval. Kdyby křesťané častěji uvažovali o obřadech této svátosti, jež nás spojuje s Ježíšem Kristem, jistě by čerpali více užitku z přítomnosti nejsvětější Trojice v své duši.

Zmínili jsme se již o jednom slově těchto významných obřadů. Ale i ostatní slova, která pronáší kněz při křtu sv., jsou zdrojem spasitelných úvah.

Kmotři přinášejí děťátko. Nesmí vkročiti do kostela, musí zůstat v předsíni, protože nenáleží ještě do Církve.

Kněz klade základní otázky svaté víry. Odpovědmi na ně vyjadřuje nastávající dítě Boží ústy kmotrů svou určitou vůli. Kněz se táže laskavě: „Chceš býti pokřtěn?“ —

„Chci.“ atd. A kněz pronáší slovo, které kromě slov proměňování jest jedinečným výrazem nesmírné moci kněžské. Jak důrazně a plně jsa přesvědčen, že se stane, co praví, obrací se tento člověk, oděný rochetou a štolou, k Satanovi a dí: „*Vyjdi z něho, duchu nečistý, a učiň místo Duchu svatému, Utěšiteli!*“ Jak je to úchvatné! Následkem dědičného hříchu sídlí bohužel někdo v duši tohoto dítěte. Jmenuje se Satan nebo ďábel? Ten název nevyjadřuje dosti pohrdání. Veřejně má býti názvem vyjádřena jeho podstata a jeho skutky, a svatá liturgie to činí a praví: „*Vyjdi, duchu nečistý! Vyjdi a učiň místo — komu? Duchu svatému!*“

A před mocí těchto božských slov, krásných jako všechna slova tvůrčí, prchá Satan, a Duch svatý vchází do duše, aby v ní zůstal, pokud na něm jest, navždy. „*Přijdeme . a příbytek u něho si učiníme.*“³

Svatý král Ludvík IX. se rád podpisoval Ludvík z Poissy, protože v Poissy přijal

svátost, která ho učinila křesťanem a která mu udělila život božský. Kdo tu jedná správněji? My, když tak zřídka pamatujeme na svůj křest, či světcové, kteří naň myslívali s takovou láskou?

Ďábel soudí lépe než my. Neprchl tak, aby se ještě neohlédl. Vyšel, vždyť musil. Rozkaz zněl určitě a rozhodně. Ale vrátí se, jakmile jen bude moci.

Teď ovšem je Duch svatý pánem a mistrem tohoto dítěte, ale ďábel nepovolí, dokud se nebude moci se souhlasem toho, jehož duši opouští, vrátiti do příbytku, který pokládá za svůj majetek a za své panství.

Nemůže ovšem napadnouti Boha v jeho božské svrchovanosti, ale může se chopiti jeho pozemských držav, a všechno blouznění ďáblovo směřuje k tomu, aby z lidského srdce vyhnal Ducha sv. a svrhl jej s trůnu, by sám získal naše duše a vešel do nich jako pán.

Oč bojuje Satan s Bohem? O naše nadpřirozené přednosti, o život Boží v nás, o nic

menšího, ale ani o nic jiného. Vizme, co za to Satan nabízí: V naději, že svede Syna Božího k hříchu, vynáší ho, jak vypravuje sv. evangelium, na horu vysokou velmi, ukazuje mu všechna království světa a praví: „*Toto všechno tobě dám, jestliže padna budeš se mi klaněti.*“⁴

Takových svůdných návrhů nečiní Satan jen takové neobyčejné duši, jako jest duše Kristova. Aby uloupil duši, vlastně její nadpřirozené přednosti, jest ochoten opatřiti jí v náhradu všechny časné poklady. To lze snadno pochopiti. Statky časné nelze vůbec přirovnati k statkům nadpřirozeným, a Satan dobře ví, že výměnou nic nepozbude.⁵

Připusťme na okamžik, že by Satan zvítězil. „*Jestliže padna.*“ Každý hřích jest pád. Duše padla, a padla těžce. Zevně se nezměnilo nic. — Dvě osoby jdou po silnici. Jedna je v stavu milosti, druhá v stavu smrtelného hříchu. Kdo vidí rozdíl? Ni-

kdo. A jaký rozdíl je mezi nimi ve skutečnosti!

Neviditelně, a přece skutečně se v nitru duše stal obrovský převrat. Po návalu zlých náruživostí a po vítězství nízkých pudů nad stanoviskem víry a nad spoutanou vůlí byla dána výpověď. Při křtu svatém kněz pravil: „Vyjdi z něho, *duchu nečistý*, a učiň místo *Duchu svatému*, Utěšiteli! „Hříšník obrací ta slova a praví: „Vyjdi, *Duchu svatý*, vyjdi, nechci tě! Vyjdi, vyháním tě! Ustup, vyjdi ze mne! a učiň místo — komu? — ó Bože! — „*duchu nečistému!* Od nynějška budeš ve mně bydleti ty, *duchu nečistý!*“ Ano, tento zlořečenec má zaujmouti místo Boží a bydleti tam, kde vládl Bůh.

Vnější posedlost je za naší doby v křesťanských zemích dosti řídká. Misiónáři v krajinách pohanských podávají o takových případech více zpráv. Z mnoha důvodů Bůh obyčejně nedovoluje, aby se přítomnost Satanova mezi námi projevovала takovým způsobem. Ale přemýšlíme-li poněkud; snadno

poznáme, že na tom mnoho nezáleží. Každý, kdo se dopouští těžkého hříchu, je v plném významu toho slova *d'áblem posedlý*.⁶

Když byly ve Francii bezbožně zavírány kostely, zvyráželi nesvědomití lidé dveře v mnoha chrámech, povyháněli z nich násilně věřící a donutili Boha, aby opustil svůj dům. Bylo to zhanobení domu Božího. I ve světové válce byly mnohé chrámy zneuctěny.

Avšak mnohem hroznější zhanobení, než je zneuctění kamenného chrámu, je zhanobení chrámu živého, když člověk vyhání Boha ze své duše. Duch svatý není méně svatý než svaté tělo Ježíše Krista. Přítomnost třetí božské osoby v nás není méně skutečná než přítomnost druhé božské osoby ve svatostánku.

Proč necháváme svatostánek své duše tak snadno zpustošiti, nebo spíše proč jej tak snadno pustošíme sami? Ne snad proto, že tak podivně a neblaze zapomínáme na pravdu, kterou sv. Pavel vštěpoval prvním křesťanům, aby je povzbudil k životu čistě-

mu, svatému, neposkvrněnému, aby jim hřích
zošklivil a učinil takřka nemožným, totiž
na pravdu: „*Bůh žije v nás; jsme chrámy
Božími?*“⁷

Pokročíme dále, abychom viděli, že přítomnost Boží v nás je základem spojení s Bohem nejen proto, že je mocným prostředkem proti hříchu, nýbrž také proto, že myšlenka na přítomnost Boží v nás mocně přispívá k tomu, aby se naše důvěrnost s Bohem utvářela a rozvíjela. Upozorníme na různé způsoby svého vnitřního poměru k božským Hostům naší duše podle toho, dáváme-li přednost úvahám o Boží přítomnosti v nás s různých hledisk, nebo pozorujeme-li raději tu neb onu osobu nejsvětější Trojice, jež v nás žije milostí posvěcující.

KNIHA ČTVRTÁ

MILOST A NAŠE VZTAHY K BOHU V NÁS

Podle toho, co bylo řečeno, tušíme, že můžeme, ano že máme udržovati s Pánem, jenž milostí dlí v nás, vnitřní důvěrné spojení, a to spojení tak důvěrné a vnitřní, že toužíme po každé příležitosti, kdy se s ním spojíme ještě důvěrněji. Následování Krista se neostýchá mluvit o „nadměrné důvěrnosti“, o důvěrnosti, hodné nadměrné důvěrnosti Boží.

Jak jsme řekli, pomíjíme tu všechny případy mystického spojení s Bohem. Jednáme toliko o vztazích normálních - to jest o vztazích, které by měly býti normální, — každé křesťanské duše k přesvatému Hostu, jenž v ní žije. Aby se zabránilo nejasnosti, vytkneme určitěji, co se rozumí slovem „mystický“

Vzhledem k našemu předmětu znamená slovo „mystický“ buďto, že se naše duševní mohutnosti zázračně staly schopnými vní-

mati přítomnost Boží výjimečným způsobem — v tomto smyslu takové poznání přítomnosti Boží v nás, které se zakládá prostě na víře, jmenujeme normálním; mystickým naproti tomu je přímé poznání božské přítomnosti, které však může býti více méně živé, více méně trvalé, více nebo méně vznešené —, anebo že Bůh, jsa již v duši přítomen milostí a způsobem dříve objasněným, zjevuje některé duši svou přítomnost jinak, na př. svým člověčenstvím.

Mystickým je tedy vše, co obyčejnou přítomnost Boží zesiluje způsobem nezvyklým, nebo co tuto obyčejnou přítomnost Boží mění výjimečným připojením přítomnosti neobyčejné.

Oba tyto případy úplně pomíjíme. Podotýkáme však, že v teorii lze lehce a jasně určití hranice mezi obyčejným vnitřním životem, ale v praxi je mystický život, aspoň na počátku, jen dalším rozvojem vnitřního života, který je společný všem duším v stavu milosti posvěcující. Jinými slovy: v mnoha

případech nemá mystická duše nic jiného než my, má božského Hosta toliko vyšším, dokonalejším způsobem.

Život „Boha v nás“ je základem obyčejného vnitřního života právě tak jako života mystického. P L. de Grandmaison píše : „Dejme tomu, že by křesťan dospěl k jakémusi přímému rozumovému poznání své duše prostředky čistě přirozenými ; jeho poznání bylo by hmotně podobné počátkům mystického stavu, ovšem bez nadpřirozené sladkosti a účinnosti.“

Po těchto všeobecných základních větách uvažujme, jaké mají a mohou býti vztahy každého křesťana :

k Otcí,

k Synu,

k Duchu svatému.

I

NÁŠ POMĚR K BOHU OTCI

„Považ, že nejsi takovým člověkem, jakého chce míti Bůh, člověkem pravým, jak ho chápe Bůh a jak ty sám ho chápeš, když ti ve světlých okamžicích tane na mysli tvůj ideál. Cos udělal ze svého dosavadního života? Co se stalo s tvým synovstvím Božím? Jsi v myšlenkách i v skutcích opravdu dítětem Božím? — Nikoli. — Oplakávej tedy svůj život znesvěcený, neužitečný a neplodný, a první slzou najdeš Boha.“ — To praví P. Gratry člověku, který žije v hříchu.

Vědí však duše, které obyčejně nebo trvale žijí v stavu milosti Boží, vědí, čím je pro ně synovství Boží? Vědí, že se synovstvím Božím mají v sobě život samého Otce nebeského, ovšem jen potud, pokud může tvor míti podíl v tomto vznešeném životě a pokud může svou ctností poskytnouti Bohu vstup do své duše.

U lidí jest „přijetí za vlastního“ jen právnické, zákonité. Dává účast v rodinném jmění a znaku, nárok na rodinný podíl, ale nemůže vlíti touž krev, týž život.

Když nás Bůh přijímá za své děti, propůjčuje nám svůj vlastní život. Sv. Petr praví výslovně: „*aby ste se stali účastni božské přirozenosti.*“¹

Nelze pochybovati, že vyšší život, který Ježíš Kristus slíbil a propůjčil našim duším, jest účastí v životě Boha samého. Jeho původ nám to jasně praví. Vychází z lůna Otcova jako věčné Slovo; Syn Boží nám jej připravil a svou obětí na kříži zasloužil; z tohoto otevřeného zdroje rozdává jej Duch svatý podle libosti a uvádí jej v duších do činnosti svými tajemnými podněty. Tak se stali všichni, kdo jej přijali, dětmi Božími a s tohoto vyššího hlediska „*nezrodili se z krve ani z vůle těla, ani z vůle muže, nýbrž z Boha.*“² Jsme skutečně účastni božské přirozenosti. „*Nosíme Boha v těle svém.*“³ Duch Boží nás oživuje a vede, božská při-

rozenost nás proniká jak oheň železo, poněvadž jsme naplněni božstvím, jsme chrámy Boha živého. Nelze ani lépe a mistrněji než těmito slovy vyjádřiti dějiny našeho nadpřirozeného života i vztahy, které můžeme a máme udržovati s nejsvětější Trojicí a zvláště s Bohem Otcem.

Všechno lze vyjádřiti jedním slovem. Ne ve smyslu přeneseném, nýbrž skutečně jsme se stali syny, dětmi Božími. Následek toho jest, že mimovolně vzniká v nás — jestliže jsme porozuměli vůbec něčemu z pravdy o posvěcující milosti — pocit dětinné lásky k Otci nebeskému.

Jak veliký je rozdíl mezi svrchovaným pánem, který by se omezoval jen na poměr Stvořitele k tvoru, a milujícím otcem, jako ho skutečně máme, mezi nějakým vzdáleným Bohem, který by nám dával z velké vzdálenosti cítiti rozdíl mezi námi a sebou, a naším blízkým Bohem, jenž tak stírá každý rozdíl, že žije v nás! Člověk byl nevolníkem a

otrokem, byl však přijat do rodiny. Smí jmenovati Boha nejen otcem, nýbrž svým otcem.

Je bratrem Ježíše Krista a spolu říkají „náš Otec“. Je z rodu Ježíše Krista a Ježíš Kristus z rodu Otcova. Ježíš jest Syn, ale i člověk se jmenuje a skutečně je synem, ovšem synem přijatým. Kdežto Ježíš má od přirozenosti božskou podstatu, křesťan má účast v ní milostí posvěcující, ale Ježíš je skutečně a pravdivě Syn Boží, vyvolený z tisíců, neboť „dobrovolně zplodil nás Otec slovem pravdy“⁴

A protože jsme synové, poslal nám Bůh ducha synovství, v kterém voláme Abba, Otče. „Přijali jste ducha synovství, v kterém voláme Abba, Otče!“⁵ Protože jsme syny, dětmi, máme přirozené právo na dědictví.

Náš prvorozený Bratr nechce míti dědictví toliko pro sebe, vždyť právě proto přišel na svět, aby je dal nám, abychom měli účast v jeho štěstí. Což nevstoupil proto na nebesa k svému Otci, aby nám připravil

místo? Jednoho dne přijde opět, aby nás vzal k sobě, neboť *chce, abychom, kde on jest, i my byli.*⁶

Pak se duše s Bohem obejme nejen v těsném, neviditelném nebi svého nitra, kde teď ráčí Bůh přebývati, nýbrž nezastřeně, v plném světle, v nesmírné radosti nekonečného nebe. „*Vejdi v radost Pána svého!*“⁷

„Co je smrt?“ tázala se jedna svatá duše. „*Skok Otci nebeskému na klín.*“ Náš život pozemský je stav toliko přechodný. Tím trpí všichni, kdož jsou si tohoto vědomi. „*Vždyť všechno tvorstvo očekává s toužebností zjevení synů Božích. Neboť marnosti bylo poddáno všechno tvorstvo, nikoli dobrovolně, nýbrž pro toho, jenž je poddal s nadějí, že i tvorstvo bude osvobozeno od poroby porušení v svobodu slávy synů Božích. Víme zajisté, že veškeré tvorstvo spolu stená a trpí bolest až dosavad.*“⁸

„*Miláčkové, nyní jsme dítkami Božími, a ještě se neukázalo, co budeme. Víme však, že — když se to ukáže —, budeme po-*

dobni jemu, neboť budeme ho viděti tak, jak jest.“⁹

Jednoho dne pomine všechno, co je zatím, a budeme užívatí dědictví, uvidíme rozvíjeti se „vznešenou svobodu dítek Božích“ Přijde hodina, kdy „život pohltí, co je smrtelné“¹⁰ Tak připravil Bůh vše, aby nás oslavil. Zárukou nám dal svého ducha, původce našeho nadpřirozeného života.

*„Ten pak, jenž nás k tomu připravil, jest Bůh, který nám dal závdavek ducha“*¹¹

Tehdy se uskuteční „dokonalá jednota“ Jen proto přišel Ježíš Kristus na svět, aby nám dal již v tomto životě život Otcův i svůj život, aby tento božský život zůstal v nás věčně a plně se rozvinul. Proto prosil Otce: „Prosím . . ., aby všichni byli jedno, jako ty, Otče, ve mně a já v tobě, aby i oni v nás jedno byli Já v nich a ty ve mně, aby byli v jednotě dokonalé“¹²

Mohly by nás snad ještě jiné dějiny tak zajímati jako dějiny života Božího v du-

ších, života na zemi tak skrytého, ale v nebi tak zářivého? Jest nějaký jiný zeměpis nežli zeměpis těch tisíců proudů milosti, které protékají světem nehlučně, prýštíce v hlubokých, většinou neviditelných vodách, které proudí přese všechny překážky, přese všechny písek a sutiny, přese všechnu otravnou neřest do moře bez břehů, do nekonečného oceánu?

Jest nějaké drama větší než to, když duše vyhání Boha, jenž v ní chce žít? — Jest větší divadlo nežli snaha duše, v které Boha již není a která ho s láskou hledá, aby se vrátil a v ní bydlel, a která Boha nalézá, protože již dlouho na ni patřil a čekal jen na okamžik, kdy konečně bude moci vniknouti do ztraceného města branou lítosti nebo malou skulinkou lásky?

Jak málo křesťanů myslí na tyto pravdy! Jak málo jich má k Otci nebeskému takovou dětinnou zbožnost, které nás učí naše synovství dítek Božích a které bychom se naučili tak snadno, kdybychom měli jen

porozumění pro modlitbu, jíž nás naučil Ježíš Kristus, pro Otčenáš!

Pravím úmyslně „pro modlitbu“ Když božský Spasitel učil své apoštoly Otčenáši, neřekl „to je modlitba, kterou můžete konati kromě jiných modliteb“. Otčenáš je vzor modlitby. Ježíš Kristus pravil: „*Takto tedy budete se modliti vy.*“¹³ Tak a ne jinak. Nejsou tedy různé vzory, různé způsoby křesťanské modlitby. Modlitba křesťanská je modlitba Kristova, Otčenáš, jež Kristus sestavil pro křesťany. — „Takto budete se modliti!“ To jest rozkaz jasný a rozhodný. Otčenáš je tedy modlitbou nejen první, ale zároveň jedinou.

To však neznamena, že by se formule modlitby nesměla změnit, ani se tím nezakazuje modlitba z vlastního popudu nebo samostatné vnitřní pozdvižení mysli u jednotlivých duší, jež jsou tak rozličné!

To především znamená, že všechny ostatní modlitby, aby byly křesťanské, mají

býti jen ohlasem, rozšířením Otčenáše, ale podstatně že změněny býti nesmějí. Otčenáš je pravzor, základ všech modliteb, jež mají býti jeho obrazem a mají se jím řídit. Jest to modlitba, která má bdíti nade všemi ostatními modlitbami, aby byly jeho věrnou, nezměněnou napodobeninou.

„Takto se budete modliti: *Otče náš*

Otčenáš je strážcem všech našich osobních modliteb, je duší naší osobní pobožnosti a našeho vnitřního života, je také duší pobožností liturgických a života církevního. Musí řídit a oživovati všechny naše náboženské úkony.

„*Otče náš!*“ Někdo vidí v těch slovech jen lichotivé oslovení, abychom si naklonili „toho, jenž vládne na nebesích.“ Tato slova však vyjadřují mnohem více. Vyslovují hlavní pravdu, jež je středem všeho náboženského a křesťanského života. Byli jsme „*děťmi hněvu*“, „*filiu irae*“ Slovo „Otče“ nám připomíná, že od doby Ježíše Krista jsme „*dítětkami Božími*“

Zvyk setřel u nás dojem toho výrazu. Jsme dítkami Božími, a nevidíme v tom nic neobyčejného. Zdá se nám to skoro samozřejmé. Stojí to za okamžik přemýšlení, že smíme Boha jmenovati *svým Otcem*, my, samá nicota, ano samý hřích! Stále to ještě nechápeme. My se tomu nedivíme, a sv. Pavel jest údivem a úžasem bez sebe: „*Smíme volati Abba, Otče!*“¹⁴ Já smím říkati Bohu „Otče“! Sám ze sebe se toho neodvažuji, ale mám v sobě Ducha svatého, Ducha Otcova. On poznává v Bohu otce, k němuž volám.

Jakou sílu bychom čerpali z toho poznání, že Otec je skutečně otcem, ano že jest matkou! Božský Spasitel se snažil nám to vysvětliti. „Matka miluje své dítě velice. Otec, jenž jest na nebesích, miluje vás stokrát více. Vizte, jak nádherně jsou oděny lilie polní! Nevyrovná se jim ani vznešenost Šalomounova. Poznávejte v jejich nádhře dar Otcův! Pozorujte ptactvo nebeské!

Nechá je ten, jenž je stvořil, bez potavy, bez ochrany? Poznávejte v té péči dar Otce! Když tedy je Bůh tak dobrotiv k liliím a k ptactvu, čím dobrotivějším bude k nám!

Výraz „*Otče náš*“ je nejkrásnějším názvem Božím; jemu nutno dávat přednost před ostatními názvy Božími, neboť je vysvětluje, zmírňuje a nás povzbuzuje. Bůh je „spravedlivý“ ano, ale zároveň otec; „hrozný“, ano, když bohužel hrozný býti musí, ale i tehdy a vždycky jest otec.

Jak je to smutné, že tolik křesťanů jinak dobrých při každé příležitosti ztrácí důvěru, protože má tak málo dětinného ducha! Přijde-li na ně zkouška, nařikají na Boha a považují ho skoro za ukrutníka. Bůh že by byl ukrutný? Uvažovali jsme kdy o dvou prvních slovech Otčenáše?

Dopustili jsme se opět chyby po tolika jiných pádech. Klesáme na mysli. Tak svatě jsme si něco umiňovali, a přece jsme opět padli! Bůh nám již neodpustí! — Že by Bůh něco neodpustil? Že by se Bůh mstil?

Může se mstítí pozemský otec? Nikoli!
A my se domníváme, že ten, jenž stvořil
srdce pozemských otců, Otec nebeský, by
se mstil? Když jsme již zhřešili, nepřidá-
vejme aspoň k spáchané chybě ještě chybu
novou, tisíckrát těžší než všechny hříchy
předešlé, hřích nedůvěry k našemu Otci. Tím
bychom dokázali víc než vším ostatním, že
nejsme dětkami. Domnívá se marnotratný
syn třeba jen na okamžik, že ho otec za-
vrhne? Nikoli! — „*Vstanu a rychle se vrátím
k otci svému*“¹⁵

Pravý dětinný duch si předně žádá cti,
slávy a velikosti toho, jehož dětkami jsme,
a to dětkami s trojího hlediska. Všimněme
si jen těch různých přání, která následují
po slově Otce náš, jenž jsi na nebesích!

Posvěť se jméno tvé! — Jak nás bolí všechna
rouhání! Rouhání jednotlivců a vlád! A jak
si přejeme napraviti urážky právě tolika
úkony smíru a lásky!

Přijď království tvé! — Jakmile jsme

poznali Boha jiným způsobem než toliko hloubáním, jak po tom toužíme, aby jeho otcovství se rozšířilo na všechny lidi, na všechny rodiny, na všechny národy!

Bud' vůle tvá! — Jak nás osvěcuje a potěšuje Otčenáš, modlíme-li se jej s porozuměním! Matou nás příhody, jichž nechápeme? Plní se jimi vůle Boží. Je to vůle katova? Nikoli, je to vůle Otcova. Nezdá se nám to. Ale kdybych pozorněji uvažoval, lépe bych poznával a chápal, že ve všech příhodách, ať je řídí Boží spravedlnost nebo milosrdenství, žádá si Otec ode mne jediné věci: abych se stal světcem,¹⁶ poznával bych, že vidí mnoho věcí, jichž já nevidím, konečně sám božský Spasitel mi dal nejkrásnější příklad pobožnosti k Otci nebeskému, když se v smrtelné úzkosti na hoře Olivetské modlil: „Otče, chci všechno, co ty chceš, jak ty chceš, kolik ty chceš a protože ty to chceš.“

Jako jsou v Otčenáši obsažena práva

Boží, tak jsou v něm obsažena i práva křesťanů. Jsme synové. Z toho plyne všechno. Jako synové smíme mluvit s Otcem a od něho žádati všechno. On sám nám dává právo na to, nač mívají právo synové.

Dosud vyslovoval člověk přání. Mluvil rozkazovacím způsobem Božím. Otec pravil: „Posvěť se jméno mé!“ A syn jakožto pravý syn odpověděl: „Ano, Otče, posvěť se jméno tvé“ — a tak dále.

Nyní mluví člověk vlastním rozkazovacím způsobem. Užívá u Otce svých synovských práv.

Je synem, má právo žádati, aby ho Otec živil. „*Otče, chléb náš vezdejší dej nám dnes!*“

Je synem, má nárok na shovívavost Otcovu: „*Otče, odpusť nám naše viny!*“

Je synem, má právo žádati, aby ho Otec chránil: „*Otče, zbav nás od zlého!*“

Modliti se jest býti „doma“, nejen v nitru své duše, nýbrž doma v lůně božské rodiny, jež v nás přebývá. Modliti se tedy jest, býti v božské rodině doma se sladkou radostí,

s dokonalou důvěrou a s jistotou, že najdeme nejen porozumění a vyslyšení, nýbrž že Otec předstihne naše přání a zahrne nás svou něhou.

Nemluvíme tu snad o pouhých citech. Všechno je čistá víra, čistý výsledek pravdy.

V nemocnici ve Villepinte založily si nemocné děti spolek, který zasvětily Panně Marii, a nazvaly jej spolkem vděčnosti. Jedno děvčátko složilo modlitbičku: „Má Matko, Panno Maria, vím, že jsi plná dobroty, že mě miluješ a že jsi mocná. To mi dostačí.“

Překáží-li nám něco, abychom nemluvíli podobně k Otci nebeskému? „Otče, vím, že jsi samá dobrota, že mě miluješ a že jsi všemohoucí. To mi dostačí.“

V tom záleží pravý dětiný duch. Jsme skutečně vždycky proniknuti tímto duchem? Nejsme-li, proč váháme si jej osvojiti?

II

NÁŠ POMĚR K BOHU SYNU

Věčné Slovo sestoupilo na zem, aby nám dalo život, přehojný život, svůj vlastní život, kterého Adam pozbyl. Nepřišel pro nic jiného. Jak vznešený je tento božský život v nás, jak veliká jest naše duše, má-li účast v božské přirozenosti!

„Na počátku bylo Slovo a Slovo bylo u Boha a Bůh byl Slovo“¹⁷

V Slově byl život, život, v kterém chtěl Bůh hned na počátku dáti člověku podíl a který chce člověku zázrakem lásky vrátiti, ačkoliv člověk zhřešil.

Slovo se stává tělem. Vzdálený božský život se k nám blíží. Poněvadž Slovo je podle své božské přirozenosti příliš vznešené, abychom je mohli přijmouti, uzavírá svou plnost do lidské přirozenosti, podobné naší podstatě, a tvoří z ní osobu Kristovu.

Život Slova se stává životem Boha-člověka.

Z Boha-člověka proudí pak božský život do ostatních lidí, kteří všichni jsou povoláni k tomu, aby se stali „podobnými jemu“,¹⁸ vlastnímu Synu Otcovu. A tak jsme se milostí stali bratry Ježíše Krista, „prvorozeného mezi mnoha bratry“¹⁹

Tato myšlenka, že jsme bratřími Ježíše Krista, svého prvorozeného, velikého Bratra, působí na některé duše hlubokým dojmem. Jiné duše pocítují jakousi nechuť, mají-li pozorovati božského Spasitele s tohoto hlediska. Domnívají se, že není pak dostatečného rozdílu mezi nimi a božským Spasitelem.

Představují si Boha obyčejně jako hrozného Jehovu, obklopeného hromy a blesky, k němuž se člověk smí přiblížiti toliko bos a s hlavou posypanou popelem. Jejich duchovní život přijímá potravu ze spravedlnosti a velikosti Boží. Je to tím, že jsme uvykli pozorovati jen svou slabost a své hříchy.

Někteří se kloní k tomuto směru z náklonnosti přirozené, jiní zas se vžili v svých úvahách úplně do představ starozákonních, nebo má jejich duchovní život stopy výchovy jansenistické. Mnozí také žijí pod dojmem děsivých vypravování, která slyšeli v exerciciích nebo na kázáních, anebo která čtli v některých knihách.

Jiné duše, neméně uctivé k Bohu, jsou dojímány zvláště vzpomínkou, jak velice Bůh se přičiňuje, aby svou moc skryl a k nám se přiblížil. Nepohrdají rozjímáním o Bohu nejvýš spravedlivém, řídí se pravdou, že, jako není vnitřního důvěrného přátelství bez přítomnosti, právě tak ho není bez jakési podobnosti. A poněvadž i podobnost zde skutečně jest, volí si vnitřní důvěrné přátelství s Bohem za střed, za vůdčí myšlenku svého života, jako na př. spisovatel *Následování Krista*, aspoň v posledních dvou knihách. Čtěme překrásnou 13. hlavu IV. knihy: „*Pane, kdo mi dá milost, abych našel jedině tebe samého a mohl si před*

tebou otevřít srdce své a zřítí tebe tak, jak touží duše má; aby již mnou nikdo nezhrdal a žádný tvor mě nerozrušoval ., nýbrž ty sám jediný abys mluvil se mnou a já s tebou, jako mluvívá milý s milým a jak hostívá přítel přítele ty ve mně a já v tobě, a tak dej, abychom byli pospolu oba jedno “

Článek víry o *obcování svatých* je hledisko předešlému podobné, nebo spíše totéž hledisko, jenže pod užším zorným úhlem.

Ježíš, jako prvorozený, nejstarší bratr, naučí nás brzo pohlížeti kolem na ostatní bratry, jeho bratry. Buď nejsou duše našich bratří ještě ratolestmi vinného kmene Kristova, nejsou údy jeho tajemného těla a neznají života. Tu v nás vzniká přání, abychom k nim šli a zvěštovali jim, co mají činiti, aby ožili: „*Non de vestra tantum salute, sed de universo mundo“*

Při pohledu na tolik mrtvol, kde by mělo býti tolik bytostí živých, rozněcuje se žár horlivosti. „*Mohou tyto kosti býti zase ži-*

vy?“²⁰ Svět se nám zdá rozsáhlou planinou, kterou zřel Ezechiel Kolik suchých kostí, kolik duší, kterým neproudí život Kristův! K čemu byl příchod prvorozeného Bratra na zem, k čemu jeho smrt na kříži, když po tolika stoletích je na světě tolik nevěřících — naše duše se cítí odpovědna za spásu světa!

Zdá se nám, že stojíme na pokraji pouště a že z neúrodné písčité plochy slyšíme nářek. „Čí je to hlas?“ — táže se saharský cestovatel svého arabského průvodce. „To pláče poušť. Nařiká, protože by ráda byla loukou.“

A cítíme se neodolatelně puzeni, abychom šli daleko jak jen možno a zvěstovali každému příběh o Samaritance, o tajemné vodě, *vytryskující do života věčného*,²¹ o vodě živé a oživující, která tiší každou žízeň; toužíme postupovati s nákladem této božské vody dále, vzíti si jí tolik, kolik jí můžeme unést, abychom napojili duše, tolik duší, kolik jen možno, ano všechny duše.

Mladý letecký důstojník zřítel se v boji s dvěma nepřátelskými letadly prudce k zemi a zůstal ležeti šestadvacet hodin mezi nepřátelskými liniemi. Již dříve toužil zasvětit se Bohu. Našli ho na první pátek měsíce. Měl zlomenou páteř. Od té chvíle se rozhodl naprosto. Napsal: „Ležím stále ještě bez pohnutí na svých ubohých zádech. Ochromení ponenáhlu mizí. Uzdravím se úplně, musím se uzdraviti, Bůh to chce, neboť mi dal nesmírné touhy a velké ideály!“

Anebo se náš zrak obrací ne tak na duše v dáli, kterým evangelium ještě nebylo zvěstováno, jako spíše na duše v nejbližším okolí, které měly kdysi život „prvorozeného Bratra“, ale ho pozbyly a promrhaly politováníhodnou povolností k světu, a jsou v světě domněle živém jen mrtvolami.

Je tento člověk, jenž jde vedle mne, živ, či mrtev? Co mohu pro něho učiniti? Nejsm snad Kainem pro tohoto Abele? Nezavinil jsem něčím jeho zkázu?... A mo-

hu-li si na to dáti zápornou odpověď, skončila se tím již má úloha vzhledem k němu? Nepotřebuje mne, aby opět ožil? Řeknu-li jako Kain: „Zdali já jsem strážný bratra svého?“

Je málo lidí, kteří by nebyli z některého důvodu povinni pečovati o duše. A starají se o ně opravdu? Žijí božským životem všechny ty osoby, které mě obklopují, kterým poroučím, které u mne nebo kolem mne bydlí, které mi pomáhají, mi slouží, které u mne nebo se mnou pracují?

Co ti praví svědomí při této modlitbě:
„Pane Ježíši, každému vychovateli svěřuješ božskou, hroznou úlohu: má slovem i příkladem velmi opatrně, se zřetelem na rozum i na svobodnou vůli dítěte pracovati o to, aby přivedl tebe samého do jeho duše. Každý vychovatel je prorok, který zvěstuje a připravuje vánoce v dětské duši. Mluvil, jednal, mlčel jsem ve styku s mladými lidmi, na které si dnes před tebou vzpomínám, tak, jak bylo třeba, abych tvé narození v nich

zvěstoval a dokonal? Pane Ježíši, prosím za ně. Prosím, abys v nich žil dokonale. Učiň je pravými křesťany!“

Rozjímajíce o tom, kterak jsme tajemně, ale skutečně spojeni s naší oživující hlavou Ježíšem Kristem, dojdeme k poznání tajemného, ale rovněž skutečného spojení všech křesťanských duší. „*Já v nich a ty ve mně, aby byli v jednotě dokonalé.*“²²

Všichni tito živí údové mystického těla Kristova mají jediný život. Protože jsou všichni připojeni k Ježíši Kristu, hodí se na ně zákon o spojitých nádobách. Ubývá-li v některé duši života, nebo přestává-li v ní úplně, ubírá se i celku života více nebo méně. Přibývá-li naopak v některé duši života, podle toho, jak mnoho místa mu duše popřává, přibývá života i celku. Čtěme jen řeč sv. Augustina, již přijala Církev svatá do officia o slavnosti Posvěcení chrámu Páně. Všichni křesťané tvoříme tajemné tělo Kristovo. Ježíš Kristus je živý kámen úhelný, my jsme ostatními živými ka-

meny budovy. Ježíš, my, duše v stavu milosti, jsme jediný celek, jediná katedrála, jediné srdce, jediná láska, jediné všecko — jediné něco a jediné všecko.

Duším je dopřáno, aby žily pospolu a s Bohem. Tlukot jednoho srdce hýbe jiným srdcem, síla a ctnost jednoho srdce přecházejí do srdcí jiných; duši přibývá svatosti, protože se posvěcuje jiná duše. Každý úd se pohybuje silou celku. Určitou milost, která mě zachránila, zjednal mi úkon lásky, který dnes ráno nebo snad před pěti sty lety vykonal člověk docela neznámý.

V chudém zpustlém kostelíku se modlí prosté děvče. Neví nic jiného, nežli že Bůh je musí vyslyšeti, protože přislíbil, že nám dá vše, oč ho poprosíme s důvěrou. Čteme pak v novinách nebo slyšíme o události, která hýbe světem, a netušíme, že shodu těch okolností, aby zvítězilo dobro nebo aby se zabránilo zlu, způsobila jen modlitba nevinné dívky, kterou Bůh vyslyšel.

Jakou pobídkou, abychom pracovali o svém posvěcení, jest nám myšlenka: „Nejnepatrnější ctnostný úkon, který vykonám, rozmnožuje božský život ve mně a tím zároveň poněkud přibývá božského života ve všech duších, které jsou v stavu milosti, protože jsem v Kristu s nimi spojen!“

Jiné duše těží zase jinak z velké myšlenky o tajemném těle Kristově. Věčné Slovo přišlo na svět a přijalo tělo, aby bylo prostředníkem. Kdo se s ním chce dělit o úlohu prostředníka, dostane podíl v díle vykupitelském. Vtělenému Slovu to působí radost, může-li se dožadovati naší pomoci k svému dílu. Ne jako by je nemohl dokonati sám, nýbrž jeho láska ho pudí, aby prosil o naše přispění. On je první, my máme býti druhými. Mohl všechny duše zachrániti sám. A přece některá duše bude zachráněna toliko námi. Jak velkou důstojnost má křesťan — ale také jak hroznou odpovědnost!

Z toho vzniká v mnoha duších přání; aby také na nich se uskutečnilo to, co Syn Boží uskutečnil v svém nejsvětějším člověčenství. Cítí se puzeny, aby se nabídly za doplněk člověčenství Kristova.

Co taková nabídka k možnému utrpení obsahuje, na to se odvažují mysliti jenom duše vyvolené. Doplniti Krista, převzítí úlohu Kristovu. neznamená nic jiného než „přijmouti hořké utrpení Kristovo“ To vědí dobře. To je hluboké porozumění stavu milosti, které nás v našem poměru k Ježíši Kristu vede nejprve k *duchu bratrskému*, na konec k *duchu obětnímu*.

Čím si vysvětlíme zvláštní touhu býti smírnou obětí?— „Oběť s Obětí, oběť za Oběť, je, jak se mi zdá, obsahem mého života,“ napsala jedna taková vyvolená duše.

Víc než dostatečně pobízí takové duše k horlivosti pohled na ukřižovaného Ježíše, planoucí touha, aby položily něco na obětní oltář do otevřených ran Vykupitelových,

myšlenka, že mohou božskému Spasiteli nabídnouti útulek v svém srdci, aby mu nahradily láskou, velkodušností a věrnou oddaností všechna bezpráví zlých lidí, dále poznání úžasné možnosti, že jejich oběť je s to, aby učinila zadosť za všechny, kdo na Ježíše zapomínají, Ježíše urážejí, a zároveň poznání, že jejich tělo i duše mohou býti nástrojem, aby trpěly pro Ježíše.

To, co hrozného vypravují učitelé duchovního života o duchovní smrti, pokládají tyto duše za nejpřirozenější, za nutnou, za nejpotřebnější věc na světě. Slova sv. Pavla „*denně umírám*“²³ nejsou pro ně pouhou formulí, ani toliko výrokem, který by čtli lhostejně, ponechávající jeho upotřebení jiným. Takové duše nemusí apoštol zapřisahati: „*Máte odložití starého člověka, který bere zkázu podle chťíčů klamných, obnoviti se na duchu myslí své a obléci člověka nového, stvořeného podle Boha ve spravedlnosti a svatosti pravdy*“²⁴ Jsou ochotny říci s ním: „*S Kristem ukřižován jsem,*“²⁵

a „*honosím se v kříži Pána našeho Ježíše Krista*“²⁶

V jedné slavné divadelní hře chce rakouský ministr Metternich připravit syna Napoleona I. o odvahu tím, že mu vytýká, že nemá vlastností svého otce, ani schopností panovnických.

I naše svědomí, ne však, aby nás zbavilo odvahy, nýbrž aby nás povzbudilo, šeptá nám něco podobného: „Pozoruj postavu trpícího Pána. Podobáš se mu? Přirovej se k němu! Podobá se tvůj život životu Ukřižovaného?“

Pohled na rozedraného Vykupitele odnímá odvahu k životu bez kříže a duše chce stůj co stůj náležitosti k těm, které Bůh „*předzvěděl i předurčil k tomu, aby byli připodobněni k obrazu Syna jeho*“²⁷

Ostatně, každá duše, která žije vnitřním životem, jest více nebo méně, ale jistě určena k mučednictví. Ne že by každá žila životem plným tělesných utrpení jako na

př. sv. Lidvina, nýbrž že v jejím nitru vzniká každým okamžikem mučivá myšlenka: Jaký rozpor je mezi tím, čím je, a tím, čím by býti chtěla! Cítí, že božský Host chce všechno, a je si vědoma, jak často ukrádá z přinesené oběti. Přeje si, aby mu náleželo všechno, a ví, že mu přece nedává ještě částku nejlepší. A je-li časem velkodušnější a dává mu všechno, přece zase pociťuje, jak nepatrné je to „všecko“. Je přesvědčena, že to není nic. Nemůže s ním závoditi: on je příliš bohat, ona příliš chuda. Poznává, že vždy prohraje. Jest to jako boj Jakobův s andělem; vždy vítězí anděl.

Tak je to u ní. A jak je tomu kolem ní? Ježíš je tak málo znám, tak nedbale se mu slouží! Výš a výše stoupají mraky hříchů, víc a více se příliv dme a hrozí, že pohltí všechno. A kam nevnikla ještě záplava, vidí duše jen poušť nebo ostrovy lhostejnosti. Co činiti? Ach, srdce má tolik přání, ale pomocné prostředky nestačí! — To je trýzeň sv. Františka Xaverského, když umíral

patře na nesmírná území čínská, na která nemohl vstoupiti. — To je soužení misionáře, který pracovav padesát let, vidí ze své misijní stanice, v níž vysílen umírá, na vrcholu hory obrovskou pagodu, v níž pyšně vládne dál protivník jeho Ježíše, ohyzdný olejový bůžek Budha. — To je trýzeň serafa s Assisi, jenž, když pozoroval s osamělé hory Alverny umbrijský kraj a celý svět, volal: „Ježíš není milován, Ježíš není milován!“

„Ach, proč nemohu pohnouti všechny lidi, aby milovali Ježíše Krista, mého Mistra, proč nedovedu všechny povzbuditi, aby mu sloužili?“ napsal Olier. „Veleben buď Bůh, že doplňuje svou dobrotou a láskou horlivost svých sluhů, kteří strádají bolestí, že jemu, svému Pánu nejvyšš vznešenému, mohli sloužiti jen tak krátce a ještě tak nedokonale! Kéž tisíce tisíc milionů lidí, planoucích láskou k tobě a horlivostí v tvé službě, ó můj Bože, doplní, čeho se mé radosti nedostává! Kdybych stotísíc statisíců let ukájel svatou vášně množiti tvou čest a čest tvé-

ho Syna a jeho nejsvětější Matky, má trýznivá touha by se teprve začala splňovati. Ó, kdybych měl právě tolik srdcí, kolik je duchů zavržených a nešťastných, kteří se ti rouhají, jak rád bych ze všech těch srdcí zpíval tvou chválu a prokazoval ti čest, kterou ti odpírají! Jak rád bych proměnil svůj jazyk v tolik tvorů, kolik jsi jich na zemi stvořil, abych tě oslavoval! Ó můj Bože, abych toto vše nahradil, ponořuji se v Ježíše, jenž je tvou věčnou slávou, jenž ti prokazuje nekonečnou čest, ponořuji se do srdcí tvých světců a podle příkladu Davidova zvu a vybízím všechno tvorstvo k tvé chvále. Přičiním se všemožně, aby celý svět přispěl k tvé oslavě.“

Všchno je stvořeno pro Ježíše a pro jeho údy, pro něho a pro mne jest učiněno všechno na celém širém světě; a všechno jest určeno k tomu, aby v Ježíši Kristu, tvém Synu, a v jeho údech to bylo obětí chvály na oslavu tvého jména po celou věčnost. Ó Bože, má lásko, kéž začnu již teď a nikdy nepřestanu!

Pobožnost ke Kristu Pánu je několikerá. Jedni uctívají se zálibou v Ježíši Kristu věčné Slovo, jiní se obracejí více k jeho nejvyššímu člověčenství. Známa jest modlitba sv. Ignáce: „Věčné Slovo, vroucně milované, jednorozený Synu Boží, nauč mě pravé velkomyslnosti, nauč mě tobě sloužiti, jak toho právem zasluhuješ: abych dával a nepočítal, abych bojoval a nedbal ran, abych pracoval a netoužil po odpočinku, abych se obětoval a nehledal jiné odměny než vědomí, že jsem vyhověl tvé svaté vůli.“

I sestra Alžběta od nejvyšší Trojice konávala pobožnost k „vroucně milovanému Slovu Božímu“, avšak s toho zvláštního hlediska, které máme především na zřeteli i my, totiž k Slovu Božímu, jež je přítomno v duši spravedlivé. Její krásnou modlitbu možno pěkně připojiti k modlitbě sv. Ignáce: „Ó věčné Slovo, Slovo mého Boha, chci žíti naslouchajíc tobě. Budu velmi učenlivou, abych se od tebe naučila všemu. Ve všech temnotách, prázdnotách, v své

mdlobě, vždy budu upíratí pohled pevně na tebe a přebývatí v tvém velkém světle. — Ó stravující Ohni, Duchu lásky, zastiň mě, ať se v mé duši obnoví jako vtělení Slova, ať jsem mu jako druhým člověčenstvím, v němž by znova uskutečnil všechna svá tajemství. — A ty, Otče, nakloň se k svému nepatrnému tvorů a viz v něm jen svého nejmilejšího Syna, v němž se ti dobře zalíbilo!“

Jiné duše pozorují se zálibou *dětství Ježíše Krista*. Každý snad již četl životopis sv. karmelitky Terezie Ježíškovy a bylo by nespravedlivé, kdyby někdo pokládal něžnou a svěží vůni, již ta bílá květinka vydává, za nedostatek mužnosti. Nabídka sv. Terezie božskému Spasiteli, že chce býti v jeho rukou jako míček v rukou maličkého dítěte, jako míč, který házíme podle libosti na zem, propícháme hřebíkem nebo jehlicí, kterým házíme do výše nebo který pohodíme do kouta, taková nabídka je hrdinnější, než se na první pohled zdá. Ne-

měla i sama reformátorka karmelitek po známém zjevení na schodech zvláštní lásku k dítěti Ježíškovi? — „Kdo jsi?“ — „Jsem Ježíš Tereziin.“ — „A já, Pane, já jsem Terezie Ježíšova!“

Sv. Antonín měl v mládí podobné zjevení, jak vypravují někteří životopiscové. Jednoho dne uzřel před sebou dítko se zvednutou zástěrkou, jako by hledalo něco drahocenného. — „Co tu chceš? — „Chci tvé srdce!“ — „Co děláš?“ — „Jak vidíš, hledám po světě srdce, která by mě chtěla milovati.“

Když Olier navštívil P Condrena naposled, dal mu umírající kněz tuto poslední radu: „Zvolte si dítě Ježíše za svého vůdce!“ — Olier dokládá: „Tato slova mi byla velice milá a prospěla mi nemálo.“

Duch dětství je zvláštním duchem takových vnitřních duší, u kterých rozjímání o prvních letech Ježíše Krista nezůstává neplodnou úvahou, nýbrž přechází v rychlou a živou víru, v dokonalou oddanost

a v naprosté odříkání; jím jediné se stává možným, aby Bůh žil v nás, jak a pokud chce.

Pavlina Raynoldová, anglická konvertitka, jež zemřela jako karmelitka, píše :

„Celé dopoledne zaměstnával mě božský Spasitel myšlenkou, že jest nutně potřeba, abych nabyla ducha svatého dětství.., mám býti jako dítě, které nemluví, neběhá, které si nemůže pomoci, jímž každý točí po libosti. Dala jsem se tím zcela proniknouti, poslouchajíc Ježíše, kterak mě poučuje: „*Nenarodí-li se kdo znova .., nemůže vejíti do království Božího.*“²⁸ „*Nechte dítek a nebraňte jim přijíti ke mně, neboť takových jest království nebeské*“²⁹ Uvažovala jsem o Ježíši, jenž mi zanechal příklad v svém vtělení, v jeslích, na útěku do Egypta, v Nazaretě. Jaké mlčení zachovával, jak byl závislý a oddaný!“

Křesťané, kteří nabyli dětské prostoty, vědí nejlépe, kam směřuje toto druhé „narození“ a čeho žádá od nás narození Boží

v našich srdcích milostí posvěcující, narození, kterým se stáváme dítkami královskými.

Ještě více než ducha dětství rozmnožuje poznání přítomnosti Boží v nás *ducha eucharistického*.

Na první pohled by se zdálo, že pobožnost k Bohu přítomnému v naší duši je na závadu pobožnosti k Bohu přítomnému ve svatostánku, že, mám-li skutečně Boha v duši, je svátostná přítomnost méně užitečná, méně žádoucí a že se lehce mohu zříci sv. přijímání, když mám Boha již v sobě. Ale to je pochopení povrchní, nesprávné. Čím více je duše proniknuta pravdou o přítomnosti Boží v nás, tím více touží, aby se stala duší eucharistickou.

Eucharistická duše nejenže lépe chápe božský poklad, jejž v sobě nosí, a proto žije v ustavičném díkůčinění — toť význam slova „Eucharistie“ —, nýbrž právě proto přímo lační po sv. přijímání.

Kdo miluje, touží milovati ještě více; kdo

má, žádá si ještě více a všemožně. Ovšem, hlavní věc jest, abychom měli božství Boha-člověka; a sv. přijímání tuto nejdůležitější věc předpokládá, neboť žádá, abychom k němu přistupovali bez těžkých hříchů, v posvěcující milosti. Jak vznešená to přednost, smíme-li přijímati i nejsvětější člověčenství božského Spasitele! Je to přednost tím větší, že s jeho člověčenstvím přijímáme ještě větší podíl v jeho božství.

Vnitřní duše to dobře vědí, a proto nejenže nepřistupují k sv. přijímání řidčeji, nýbrž touží přijímati tak často, jak jenom mohou.

Vědí sice, že jediné slovo stačí, aby byl chléb na oltáři proměněn, ale že je třeba víc než jedné Hostie, abychom se proměnili my; že Syn Boží musí k nám často přicházeti, aby nás učinil tak dokonalými, jakými máme býti, to jest, tak dokonalými, jak dokonalý jest Otec nebeský sám, ne více a ne méně.

A právě duše, které pochopily přítomnost Boží v nás nejhloběji, chápou nej-

dokonaleji též nejsvětější Svátost oltářní; vidí v ní nejen oběť, kterou přijímáme, nýbrž i oběť, kterou dáváme. Uvážíme-li pozorně slova „*chrám Boží je svatý a tím jste vy*“, ³⁰ snadno uznáme, že naše srdce musí býti jako všechny svaté chrámy místem bohoslužebné oběti, svatyní, v níž všechny naše úkony se mají obětovati v zápalnou oběť s obětovaným Spasitelem, že podle vyzvání sv. Pavla máme „*vydati tělo své v oběť živou, svatou, Bohu libou*“, ³¹ a že v tomto smyslu podle výroků sv. Petra „*se vzděláváte v kněžstvo svaté...*“, „*jste královským kněžstvem*“ ³² a podle Zjevení sv. Jana „*a učinil jsi je Bohu našemu královstvím a kněžími*“ ³³ všichni křesťané jsou pravými kněžími.

Jestliže pravda, že Bůh je v nás přítomen, dodává eucharistické bohoslužbě pravého významu, můžeme také říci, že ona jediné nám otvírá nejhlubší smysl pravé pobožnosti *k Srdci Pána Ježíše*. P. Ramière nám to dokazuje takto:

„Naše vykoupení je jistě dílem celé nej-
světější Trojice. První a třetí božská osoba
při něm nepůsobily méně nežli druhá božská
osoba. Neboť náš podíl v božské přiroze-
nosti záleží v tom, že Otec nás přijímá za
dítky a že Duch svatý se spojuje s naší duší.

Ovšem, Ducha svatého přijímáme skrze
Ježíše Krista a Bůh Otec nás poznává a
miluje jako své dítky jen proto, že jsme údy
mystického těla Ježíše Krista.

Naše ospravedlnění je dílem Ježíše Krista.
„Smíme říci,“ táže se P. Ramière, „že jest
dílem Srdce Ježíšova?“ A odpovídá: „Ano,
smíme, ba musíme to říci!“

Vymohl nám božský Spasitel osprave-
dlnění úkonem dobrovolným či nuceným?
Úkonem dobrovolným. Věčné Slovo přišlo
dobrovolně: „protože chtěl“. A lidská při-
rozenost Ježíše Krista dobrovolně schválila
a potvrdila tento svobodný úkon. „Dobro-
volně zajisté zplodil nás“, praví sv. Jakub.³⁴
A sv. Pavel dodává: „Zamiloval mě a sebe
sama vydal za mne.“⁸⁵ Vykoupil mě z pouhé

lásky; pohnulo ho k tomu jen jeho srdce.

„Ježíš Kristus“, pokračuje P. Ramière, „dává nám svého sv. Ducha a činí nás svými údy toliko dobrovolným a ustavičně obnovovaným úkonem lásky svého Srdce. Tedy jeho srdci, nástroji a symbolu jeho lásky, děkujeme za svůj božský život a za všechny své nadpřirozené statky.“

Prvním a nadměrným výronem své lásky nás božský Spasitel vykoupil, vyliv za nás všecku svou krev.

Druhým ustavičným výlevem své lásky zprostředkovává nám svými zásluhami v každém okamžiku posvěcující milost, jíž stále potřebujeme. Proto dí sv. Pavel: „*Ježíš Kristus jest nám spravedlností, posvěcením i vykoupením.*“³⁶ V nebi se zabývá božský Spasitel tím, že nám posílá Ducha svatého. Jeho láska, jeho Srdce zprostředkovalo kdysi první velké letnice. I v jednotlivých duších jsou každé letnice, je každý příchod Ducha sv. účinkem jeho zprostředkující lásky, jeho Srdce.

P. Ramière dále píše: „Vyslovím-li slovo „Ježíš“, jest to tolik, jako bych řekl „Bůh se k nám přiblížil“; vyslovím-li však slova „Srdce Ježíšovo“, zřím Spasitele ještě blíže, vidím v něm pouto, jímž se chce spojit se mnou a jímž se mám spojit já s ním.

Srdce Ježíšovo je hnací silou „*pramene vody vytryskující do života věčného*“³⁷ Božským Srdcem proudí božství, Duch svatý, do každého údu mystického těla. Každý náš nadpřirozený skutek je skutek Kristův, neboť celý Kristus je Kristus vlastní, osobní (hlava), a Kristus mystický (my křesťané, jeho údové), a jeho Srdcem proudí tajemný božský život z hlavy do údů, od něho k nám.

Srdce ve všech řečích znamená lásku. Poněvadž naše spása jest dílem lásky Ježíšovy, řekl božský Spasitel právem sv. Marketě Marii Alacoque: „Viz toto Srdce, jež lidi tolik milovalo!“

Ten, kdo by odlučoval pobožnost k Srdci Ježíšovu od pravdy, že Bůh dlí v nás, vydával by se do nebezpečí, že ji učiní po-

božností citovou, jejíž příčiny a jejíhož cíle nedovede vystihnouti. Duše však, která pochopila stav milosti a život Boží v nás, bude zanícena vroucí úctou k božskému Srdci Páně, jemuž děkuje za vzácné poklady svého nitra.

III

NÁŠ POMĚR K DUCHU SVATÉMU

Sv. Pavel se tázal Efeských: „*Zdali jste přijali Ducha svatého?*“³⁸ Víme příliš dobře, jak bychom my musili odpovědět na tuto otázku. Vzpomeňme si na svůj křest. „*Vyjdi, duchu nečistý, a dej místo Duchu svatému!*“ Duch svatý jest v nás, dokud se nedopustíme těžkého hříchu. Kněžské rozhřešení vrací nám zase stav milosti.

Nic není vyjádřeno v Písmě sv. jasněji než tato pravda: „*Nevíte-li, že jste chrámem Božím a že Duch sv. přebývá ve vás?*“³⁹ — „*Tělo vaše je chrámem Ducha svatého.*“⁴⁰ — „*Který také si nás poznamenal a dal závdavek Ducha v srdce naše.*“⁴¹ — „*Stali jsme se účastni Ducha svatého.*“⁴² Tak píše sv. Pavel a opakuje tuto pravdu ustavičně. Nejinak píše sv. Jan: „*Z toho poznáváme, že v něm zůstáváme a on v nás, že nám dal z Ducha svého.*“⁴³

Svatí otcové opakují jak o závod tutéž nauku. Všichni velcí bohoslovci tvrdí totéž. Sv. Bonaventura to vysvětluje odpadlíkům, kteří tuto pravdu zavrhovali: „Člověk se může líbiti Pánu Bohu jen tehdy, jestliže přijal Ducha svatého, jenž je dar nestvořený. Ti, kdo mají přesný pojem o posvěcující milosti, shodují se v tom, že Duch svatý, *nestvořený dar*, skutečně přebývá v ospravedlněné duši. Myslí-li někdo opak, musí býti pokládán za bludaře.“ Sv. Tomáš učí témuž neméně rozhodně.

Ostatně, neodvolatelně o této otázce rozhodl církevní sněm tridentský. Že s milostí je spojen živel stvořený, totiž nadpřirozená schopnost ke konům nadpřirozeným, o tom není pochybnosti. Sv. Církev však učí co nejurčitěji a zdůrazňuje co nejvíce, že Duch svatý vstupuje do duše s tímto stvořeným darem zároveň ve vlastní osobě, *ipsissima Persona Spiritus Sancti* (Kornelius a Lapide). Duch svatý nedává se sice všem křesťanům stejně hojně, ale všem se dává stejně pravdivě.

„Není asi třeba připomínati,“ praví zcela správně P. Ramière, „že přítomnost Ducha svatého v duši spravedlivého člověka jest úplně rozdílná od všudypřítomnosti Boží, již je nejsvětější Trojice přítomna všude, i v pekle.“

Syn Boží je také všude přítomen, a přece ho zvlášť uctíváme v nejsvětější Svátosti, ježto víme, že je tam přítomen zvláštním způsobem, že v ní přebývá, aby se nám dával. Tak je Duch svatý v nás milostí posvěcující, aby se s námi spojoval a nás posvěcoval.

Je to přítomnost zcela zvláštní, jaksi nezávislá na přítomnosti první. Suarez ji vysvětluje slovy: „Kdyby — což jest nemožno — Duch sv. nemohl v nás býti přítomen svou božskou všudypřítomností, přišel by do naší duše milostí.“ Představme si chudičkého muže vedle nesmírného pokladu. Nebude blízkostí pokladu ani trochu obohacen. Nebohatneme tím, že poklad je blízko, nýbrž že poklad je náš. V tom je rozdíl mezi

duší spravedlivou a duší hříšnou. Hříšník, ano i zavrženec, má nekonečné dobro vedle sebe, v sobě, a přece je nejvýš nuzný, protože poklad není jeho. Křesťan v stavu milosti má však Ducha sv. a s ním plnost nebeských milostí. Je vlastníkem pokladu, z něhož může těžiti bez konce.

Proto ve mši sv. o svátcích svatodušních nazývá Církev sv. Ducha sv. *dulcis hospes animae*, sladkým hostem duše, neboť je slastí Ducha svatého bydleti v našem srdci.

Je také slastí pro nás, pro křesťany, že Duch svatý přebývá v naší duši. Ubohý „sladký Hosti!“ Je to ironie, jmenuje-li tě liturgie tímto jménem? Ty dlíš v naší duši, a kdo to tuší, kdo se o to stará?

Je snad přítomnost tvá v naší duši darem nepatrným, bezcenným, bezmocným? Nikoli! Tyš přece Duch svatý, duch, který žije v Otci i v Synu, ba lépe duch Otce i Syna. Či snad není v prostranných přibytých duše, jimiž každý okamžik hlučně

projíždějí celé pluky s koňmi a vozy, není v nich místa pro nejvyššího Vládce?

Ale my mluvíme o duši v stavu milosti, tedy o duši, v níž sídlí Duch svatý. Jak to, že nemá čestné strážce? Chce snad Duch svatý prodlévati v nás na zapřenou, zůstatí skryt? Právě naopak. Nepřeje si ničeho vroucněji, než aby byl poznán a ode všech chválen a ctěn. Ale jak málo jest i mezi nejlepšími křesťany takových duší, které se snaží o to, aby vyhověly jeho přání!

Kard. Manning píše: „Nic nás tak nezahanbuje, nic si nemusíme tak vyčítati jak to, že žijeme celé dny, jako by Ducha sv. ani nebylo. Jsme jako Efeští, kteří na otázku apoštolů, zdali po svém obrácení přijali Ducha sv., odpověděli: „*Ani jsme neslyšeli, je-li Duch svatý.*“⁴⁴

Nestojí Duch sv. za námahu, abychom na něho myslili, anebo máme snad důležitější věci, jimž musíme v každém okamžiku věnovati všechnu pozornost? Což není Duch sv. nestvořená láska, není cílem nej-

světější Trojice, není mezí Neomezeného, není koncem Nekonečna? Není Duch sv. původcem všeho stvoření, jak vhodně praví sv. liturgie, „Duchem Tvůrcem?“ Není původcem i druhého stvoření, jemuž děkujeme za svůj nadpřirozený život, vrácený lidstvu všeobecně při zastínění Panny Marie a každé jednotlivé duši při křtu svatém?

Nemyslíme na to. Divná to věru omluva, nemyslit na nejdůležitější věc!

Má-li vznešená osobnost třeba jen projeti městem, myslí na ni celé město. A jde jen o pozemského krále. Ale my křesťané — a Král nebes i země! Ten, jehož sídlem jsou nekonečná nebesa, volí naši duši za své druhé nebe. A my na to ani nemyslíme!

Sv. Pavel, jenž jistě něčemu rozuměl, nepokládal pobožnost k Duchu sv. za pobožnost vedlejší, libovolnou, a zanechal nám jasný výklad našich povinností k „sladkému Hosti“ Budeme o nich uvažovati.

Nesmíme se především dopustiti žádného

těžkého hříchu. „*Ducha neuhášejte!*”⁴⁵ Neuhášejte božského světla v sobě samých ani pohoršováním v bližních. Neboť jest největší potupou Ducha sv., jestliže ho zaháníme, necháváme-li ho za dveřmi, vypuzujeme-li ho ze sebe nebo z jiných. „*Čím horšího trestu hodným bude uznán ten jenž by Ducha milosti potupil!*”⁴⁶ Je tedy možno Ducha sv. potupiti.

Ale i zarmucovati ho můžeme. „*Trápili svatého Ducha jeho*”, pravil už Isajáš.⁴⁷

A sv. Pavel uvedl prvním křesťanům příklad, kterak je možno Duchu sv. působiti bolest. „*Žádné slovo špatné nevycházej z úst vašich a nezarmucujte sv. Ducha Božího!*”⁴⁸

Každý všední hřích zarmucuje Ducha sv., jenž je přítomen při všem, co činíme, je svědkem všech našich slov, myšlenek a přání.

Těžkým hříchem Ducha svatého potupujeme, všedním hříchem ho zarmucujeme; ale můžeme se mu i protiviti. „*Vy se vždycky Duchu sv. protivíte*” čteme v Skutcích apoštolských.⁴⁹ Jak často nás povzbuzuje „slad-

ký Host duše“ jemným vnukáním k dob-
rému a jak často bývá jeho námaha marná,
protože my buď si jeho hlasu nevšímáme,
nebo váháme uposlechnouti ho. Duch sv.
nás neustále volá a napomíná v našem nitru.
Kde býváme, když k nám mluví? A stane-li
se někdy, že jsme doma a že jeho hlas za-
slechneme, jak posloucháme jeho pozvání?

V těchto záporných povinnostech ne-
jsou ani zdaleka obsaženy povinnosti kladné,
přímé, jak je chápal sv. Pavel, povinnosti,
jak je předpisuje porozumění posvěcující
milosti a jak jich vyžaduje pravá zbožnost.
Jako všude jinde, tak i zde je kladná strán-
ka nejhojnější. Přítomnost Duchů svatého
v nás nespokojuje se tím, že něco neko-
náme, nýbrž také žádá, abychom něco činili.
A co máme činiti? Musíme čím dál tím více
poskytovat místa nebeskému Hosti, musíme
všestranně těžiti z jeho zázračné přítom-
nosti a denně vzrůstat ve vnitřním a důvěr-
ném přátelství se sladkým Hostem své duše.

Duch svatý je v nás. Je v nás živý, tedy i činný. Jen my sami můžeme brzditi jeho činnost. On si přeje dáti se nám co nejdokonaleji a s námi se spojit. My však Duchu lásky omezujeme místo i pole činnosti. On je host, my jsme domácí páni. Na nás tedy záleží, má-li málo nebo mnoho.

Msgr Gay pravil: „Kdybys znal dar Boží i cenu a důležitost i sebe nepatrnějších vnitřních osvícení, nejjemnějších hnutí Ducha svatého, cenu nejmenší dobré příležitosti! Kdybys věděl, jak přítomen jest Bůh v tobě, jak se ti nabízí, jak se ti odává, kdybys věděl, co všechno je v tom obsaženo pro tebe i pro jiné, které následky z toho plynou pro čas i pro věčnost! Ó, kdo nás konečně naučí chápati věci nadpřirozené, abychom správně oceňovali ty dary, jejichž nepatrná část podle slov svatého Tomáše převyšuje všechny přirozené statky!“

Co by z nás bylo bez předchozí dobroty Ducha sv., která nás vedla ke křtitel-

nici, ještě než procitl náš rozum, a tam nám darovala lásku Boží, jež podle listu svatého Pavla k Římanům „*vylita je v srdcích našich skrze Ducha svatého*“? Co by z nás bylo na příkré cestě dokonalosti bez jeho milosti pomáhající, na niž s radostí vzpomíná každá duše, koná-li věrně zvláštní zpytování svědomí, a zakouší jejího blahodárného vlivu osvíceními při modlitbě, posilou při pokušení, povzbuzováním za různých okolností? Co by z nás bylo bez jeho dobroty podivuhodně shovívavé, která nás, kdykoli padneme, opět a opět pozvedá, která nás po každém hříchu vysvobozuje z propasti a která má na všechny naše bezohlednosti nové a nové pozornosti?

Co je dojemnějšího než neustálá námaha Ducha svatého, aby nám dal účast v božské přirozenosti? A nejtklivější při tom je, že této námaze Ducha sv. se nevyrovná nic mimo naše neblahé úsilí, abychom jeho pomoc odmítali, neb abychom chodili mimo, nevšímající si jeho přítomnosti a nechápa-

jíce její ceny. Kéž bychom aspoň k vůli sobě se tak snažili o ten vznešený cíl, jak se o to snaží Bůh!

Není nejdůležitější věcí, že nám Duch svatý uděluje svou posilu, své pocity a svou lásku. Hlavní věc jest, že se nám mimo to dává sám, a uvidíme, jak důvěrně se nám dává.

Nevím, jaká tajemná bázeň nás zdržuje, abychom spojení Ducha svatého s naší duší neměli za takové, jaké ve skutečnosti jest, nebo jaké by aspoň býti mohlo a mělo. „Toto spojení je tak vroucí,“ praví Kornelius a Lapide v svých výkladech Skutků apoštolských, „že vroucnější již ani býti nemůže“. Svatý Pavel učí: „*Kdo se přidržuje Pána, jest s ním jedním duchem*“ ^{“ 51}

Kornelius a Lapide praví dále: „*Jako duše, spojí-li se s tělem, neživé tělo oživuje a oduševňuje, tak i Duch svatý, stane-li se pánem duše, uděluje duši nový život, ano dává jí vlastní život, činí ji doslovně božskou...*

Spojení Ducha svatého s naší duší nejde

ovšem tak daleko, abychom my a Duch svatý byli jedinou osobou. Přece však můžeme tvrditi, že v jistém smyslu je toto spojení vroucnější než spojení naší duše s tělem; neboť, jak praví P. Ramière, „božský duch proniká naše duševní schopnosti více, než naše duše proniká údy tělesné“

Toto spojení je především mnohem nerozlučnější. Spojení naší duše s tělem je tak křehké, že se ustavičně rozpoutává. Postupně pozbýváme každým okamžikem některých součástí své bytnosti, až smrtí bude to spojení zcela zrušeno. Spojí-li se však Duch svatý s některou duší, není na zemi ani v pekle moci, která by mu ji mohla vyrvati. Duše sama jediná má moc zničit v sobě božský život sebevraždou ze všech nejhrůznější.

Svatí otcové jsou mnohem odvážnější než my, a to proto, že lépe znají pravdu; učí, že spojení Ducha svatého s duší v stavu milosti je tak vroucí jako skutečné zasnou-

bení. Duch svatý není jen „Host“, nýbrž je „Snoubenec“ duše. Mnozí dokonce překládají slova „*Spiritus Sanctus*“ do ženského rodu a spravedlivou duši nazývají „*Spirita sancta*“, aby tak vyjádřili zřetelně, že spojení Ducha svatého s duší spravedlivou je podobné, ale mnohem vznešenější než spojení muže s ženou svátostí stavu manželského, jíž se stávají dvě těla a dvě duše jedním tělem, jednou duší; spojení to není sice podstatné ani osobní, podobá se však spojení věčného Slova s lidskou přirozeností; je to spojení příbuzné zasnoubení Ježíše Krista s jeho Církví a jeho obrazem je křesťanský sňatek.

V III. knize životopisu svaté Anděly z Foligna se vypravuje, že světice jednou putovala k hrobu sv. Františka z Assisi. Tam zaslechla hlas, který jí pravil: „Utíkala ses k mému sluhovi Františkovi, ale ukáži ti jinou oporu. Jsem Duch svatý, přišel jsem k tobě a udělím ti radost, jakés dosud nezakusila. Provázím tě, dlím v tobě...

a budu k tobě vždy mluviti..., a budeš-li mě milovati, neopustím tě nikdy. Ó má nevěsto, miluji tě: zvolil jsem si v tobě přibytěk, odpočívám v tobě. I ty se ubytuj ve mně a hledej u mne odpočinek.“

Světice váhala. Když přirovnala své hříchy k milosti tak neobyčejné, zdálo se jí, že je hříčkou klamu. Proto pravila: „Kdybys byl skutečně Duch svatý, nemohl bys takto ke mně mluviti, neboť takové věci nejsou pro mne. Kdybys však to byl skutečně ty, musila bych velkou radostí zemřítí.“ A slyšela odpověď: „Nejsem-li pánem svých darů? Dám ti tolik radostí, kolik chci, nic více a nic méně.“ A světice končí slovy: „Nedovedu vysloviti, jakou radost jsem pocítila, zvláště když pravil: „Jsem Duch svatý a žiji v tvém nitru.“

Tomu, co Duch svatý zjevil zvláštní milostí sv. Anděle, učí Církev svatá všechny křesťany. Duch svatý žije v našem nitru a přeje si toliko, abychom měli k němu totéž smýšlení a tytéž city, které on má k nám.

Jak důvěrný je Duch svatý s námi, jak vroucí jest jeho spojení s naší duší! Jací jsme my k němu? Jak jsme s ním spojeni? Což nechápeme, nemáme srdce? Buď jsme úžasně bezohlední nebo žalostně chladní k Lásce, k Lásce nekonečné; buďto jedno, nebo druhé!

Soustředěnější, vnitřnější duše ovšem cítí, že musí kráčet tímto směrem. Poněvadž však lépe než ostatní duše poznávají svou slabost, váhají, nemohou se k tomu osmělit. Duch svatý se nabízí k spojení, jemuž se nic nevyrovná, k pravému zasnoubení, a duše se bojí podati mu ruku, darovati mu srdce. To není pro ně; bylo by to příliš krásné. Jejich tělo je přece jen hříšný prach, jejich duše, jak praví sv. Ignác v své úvaze o hříchu, není nic jiného nežli vřed, v každém případě hrob dobrodiní Božích. Ač jsou proniknuty horoucí touhou po spojení s božským Hostem své duše, přece mají tak hluboký pocit odporu k sobě samým, že

nemohou prakticky věřiti, že božská nabídka je skutečností.

Slovo Spasitelovo k Magdaleně jim zní v uších: „*Nedotýkej se mne!*“⁵² Vzpomínají i na výkřik Petruv, když mu Pán chtěl mýti nohy: „*Ty mně?*“⁵³ a na slova sv. Alžběty, když uzřela, že Panna Maria k ní přichází: „*Odkud mi to, že ty přicházíš ke mně?*“⁵⁴

Nejde o to, abychom věděli, zdali je to příliš krásné, spíše záleží na tom, zdali je *to-mu skutečně tak*. Je to skutečně plně pravda, že Duch svatý přebývá v duši a že si přeje s ní se spojit, s ní se zasnoubiti? Ano, nelze na tom nic měniti. Je to skutečnost. Mohu tuto skutečnost míti za jakkoli neobyčejnou, nepochopitelnou, neslýchanou; ale, připomínáme znovu, když jest, musím se jí podrobiti.

Skutečnost je tu a vtírá se. Proto je to něco neobyčejného, nepochopitelného, neslýchaného, že se nepřičiňuji, abych se jí dal proniknouti, že se nesnažím, abych se o ní přesvědčil a z ní žil.

Olier píše: „Ať jsou milosti v nás sebe větší, zůstáváme přece vždy jen křehkými nádobami, nic víc než nicota. „*Máme poklad tento v nádobách hliněných.*“⁵⁵

A dále praví: „Způsoby chleba a vína v nejsvětější Svátosti nemohou se chlubit milostmi, které nejsvětější Svátost působí v duších, ježto nejsou původem, nýbrž jen lehkou, křehkou schránkou, i když se dotýkají samého božství. Tak je tomu i u duší nejsvětějších a nejvíce naplněných Duchem svatým. Jsou jen jako schránka nebo skořápka, která se lehce a brzo rozpadá a zetlívá. A jako přestává přítomnost těla a krve Ježíše Krista, jakmile se způsoby podstatně změň, právě tak opouští Duch svatý duši při prvním znečištění a při první poskvrně, ponechávaje ubohou nádobu hnilobě.

Má snad některá duše příčinu, aby se chlubila a pokládala za něco více, stala-li se účastnou štěstí, že přijala v svatých svátostech tak velké a vzácné milosti, ano že může míti Ducha svatého v svém nitru,

podobně jako svátostné způsoby mají Ježíše Krista a jako posvěcený olej a balzám při biřmování mají Ducha svatého?

A když jsme vzpomněli právě na svaté přijímání, tažme se dále: Jest přítomnost Ducha svatého — celé nejsvětější Trojice — v našich duších mnohem nepochopitelnější, neobyčejnější, neslýchanější než přítomnost svátostná? Jak zázračné zasnoubení — učitelé duchovního života užívají toho slova často o sv. přijímání — je spojení duše s Ježíšem Kristem u stolu Páně! A jestliže nám brání svátostná přítomnost Boží, abychom nepřistupovali k stolu Páně, proč bychom se dávali zdržovati od přítomnosti, spojené se stavem milosti? Tato přítomnost není méně zázračná než přítomnost svátostná, spíš má před ní přednost — nehledíc k ostatním tajemstvím —, že při ní nepůsobí rušivě ani velké tajemství druhé božské osoby, jež se stala člověkem a chlebem.

Sv. Bernard jde dále a uvádí námitku:

„Nikdy se neodvážím povznést k takové důvěrnosti... Bůh ve mně!... Ne!“ A odpovídá: „Úcta tě zdržuje. Slovem úcta je vyjádřena i bázeň. Zapomněl jsi, že „milovati“ znamená právě milovati a nebáti se. V úctě jest obsažena bázeň, podiv, úžas; ale nic z toho není láskou. Kde je láska, tam mizejí všechny jiné pocity. Milující nečiní nic jiného, jen miluje. To je poměr snoubence k nevěstě. Není snad Duch svatý v tomto případě snoubenec duše, milující bytost a nic jiného, samá láska? Bůh chce, abychom se ho jako pána báli, jako otce ho ctili, ale jako snoubenec chce býti milován... Jsou různé stupně lásky, avšak nejvyšší stupeň je láska snoubenců; vyššího stupně není.

Spojení Ducha svatého s duší je nejvyšším stupněm lásky. Není to spojení dvou těl v jedno, nýbrž spojení dvou „duší“ v duši jednu podle velkého výroku sv. Pavla: „Kdo se přidržuje Pána, je s ním jedním duchem.“^{cc56}

Duše však se znovu ponořuje v svou nicotu a namítá: „Nikdy nebudu s to, abych milovala dostatečně. Jak pak bych mohla bojovat s obrem? Jak bych kdy mohla takovou lásku spláceti láskou stejnou? Nemám se raději vzdáti?“ Světec odpovídá: „Ne, tvor ovšem miluje méně, ale stačí, miluje-li bez výhrady. Chybí něco tam, kde se dává všechno?“⁵⁷

Sv. Jan z Kříže řeší tuto těžkost ještě dokonaleji tím, že udává důvod poslední a nejhlubší: „Duše může dostatečně milovati božskou Lásku, protože v ní miluje božská Láska sama.“ „Podobně však i Duch spolu přispívá slabosti naší.“⁵⁸ „A poněvadž jste syny, Bůh poslal Ducha Syna svého v srdce vaše, který volá: *Abba Otče*.“⁵⁹ Tím je poměr vyrovnán, nastala rovnováha, jež se zdála nemožnou. Kdyby schopnost duše milovati nebyla zvýšena, zdvojnásobena, zestonásobena, nebylo by rovnováhy nikdy. Vše se doplní, je-li láska, jíž milujeme, lás-

kou Boha samého. Pěkně o tom praví sv. Fulgenc: „Srdce lidské samo nestačí, aby milovalo Boha, na to je třeba srdce božského. Jak? Že můžeme milovati Boha srdcem Božím? Ano, „neboť láska Boží vy-lita je v srdcích našich skrze Ducha svatého, který nám byl dán;“⁶⁰ a poněvadž můžeme Boha milovati jen skrze Ducha svatého, mohu právem zvolati: „Miluji Boha srdcem Božím.“

IV

NÁŠ POMĚR K CELÉ NEJSVĚTĚJŠÍ TROJICI

Pobožnost ke každé ze tří božských osob, přítomných v nás milostí posvěcující, bývá různá podle vedení milosti a podle přirozených vloh jednotlivých duší. „*Podivný jest Bůh v svatých svých!*“⁶¹

Mnohé duše uctívají se zálibou celou nejsvětější Trojici, nevěnujíce zvláštní pozornosti jednotlivým božským osobám a neuvažující o její přítomnosti s různých hledisk.

Ježíš Kristus, pravý Bůh a pravý člověk, zplozený Otcem ve věčném světle, zplodil nás v jistém smyslu na Golgotě. Svou obětí se stal hlavou veškerého lidstva, učinil nás účastnými božského života, jež přijal od Otce. Na náš život přirozený našťípil svůj vlastní život. Učinil nás účast-

nými své božské bytosti. Protože pravdivě a skutečně v nás jest, je přirozeně nutné, že je v nás přítomen s Otcem a s Duchem svatým.

V nás plodí Otec Syna a Duch svatý vychází od Otce i Syna. Všechna tajemství, všechna činnost, všechna láska a blaženost nejsvětější Trojice děje se a přebývá v nás.

Toť vznešenost stavu milosti!

P. Lessius náleží k těm bohoslovcům, kteří nejvíce studovali nejsvětější Trojici. Se zvláštní láskou uvažoval o živé přítomnosti Boží v svém nitru. „Pane, prosím tě,“ pravil, „přitáhni mé srdce k sobě *do nitra mé duše!* Vzdálen světského hluku a rušivých starostí, které mě skličují, budu tam dlíti u tebe, tebe požívati, tebe milovati, tebe ctíti, poslouchati tvého hlasu. Tam si ti postesknu na hořkosti tohoto života ve vyhnanství a u tebe budu hledati potřebné útěchy. Dej, ať nikdy nezapomenu, žes ve mně přítomen, Světlo a Sladkosti mé du-

! Kéž nikdy nezapomenu na tebe! Kéž svůj vnitřní pohled upírám na tebe vždy a všude!“

Spisy karmelitky z Dijonu — s. Alžběty od nejsvětější Trojice — jsou nepřetržitým popisem pobožnosti k nejsvětější Trojici. Uvedli jsme z nich již dosti, aby se čtenář o tom mohl přesvědčiti. Zde přestáváme na dvou výňatcích z jejích obyčejných modliteb. Obsah je přesně dogmatický i lyricky krásný.

„Ó můj Bože, nejsvětější Trojice, dej, abych na sebe úplně zapomněla a nepohnutě, pokojně dlela v tobě, jako by má duše byla již na věčnosti. Kéž nic neruší mého pokoje! Nic ať mě neodlučuje od tebe, můj nezměnitelný Bože! Ponořuj mě každým okamžikem hlouběji do propasti svého tajemství!

Uděl pokoje mé duši, učiň ji svým nebem, svým milým příbytkem, místem svého odpočinku! Nedopusť, abych tě tam nechávala samotného, ale učiň, ať tam u-

stavičně prodlévám v živé víře, ponořena v klanění, oddána zcela a úplně tvé tvůrčí činnosti!“

Takový je začátek. A konec :

„Ó má přesvatá Trojice, mé všechno, má Blaženosti, nekonečná Samoto, Nesmírnosti, v níž se ztrácím, ponechávám se ti za kořist. Pohřbi se ve mně, abych já byla pohřbena v tobě, až popatřím na propast tvé velikosti v tvém světle!“ (21. listopadu 1904.)

Mýlili bychom se, kdybychom se domnívali, že tak se dovede modliti jen omilostněná osoba řeholní nebo bohoslovec neobyčejně učený. Pobožnost k nejsv. Trojici žijící v nás může konati každý, kdo správně pochopil podstatu posvěcující milosti. Není to pobožnost neobyčejná, která by se hodila snad jen několika vyvoleným duším. Článek víry a jeho upotřebení jsou samy o sobě vlastnictví všeobecné.

Petr Poyet byl studentem jak mnoho ji-

ných hochů, ale žil z víry. Obyčejná ranní modlitba mu byla vítanou příležitostí, aby vstoupil do svého nitra a tam našel božské Hosty své duše.

Jeho modlitba začíná takto : „V žijme se v přítomnost Boží“ Kde však jest Bůh blíže než ve vlastním jeho srdci, v jeho mladistvém srdci, jež bylo v stavu milosti! Po celých dvacet let se jeho duchovní život opíral o velikou pravdu: „Nejsvětější Trojice dlí v našich duších“. Svému spolužáku napsal: „Jest Bůh v tvém nitru na tom místě, které mu náleží?“ Jeho životní program obsahoval předsevzetí: „Jedna toliko bázeň má duši neustále trýzniti, bázeň, aby neztratila Boha.“ Tím chtěl říci: Hříchu se máme chrániti nejvíce proto, že vypuzuje Boha z duše; a víc než o jakékoli dobro máme se přičiňovati o stav milosti a jej chrániti, protože v každém okamžiku nám dává a zachovává Boha.

Kdo nemůže následovati tohoto studen-

ta, kdo nemůže aspoň se snažiti o to, aby ho následoval, a míti táž přání a touž víru?

Ovšem, naši hrubou a smyslnou přirozenost to bude státi nejednu námahu, jak poznáme hned. Paskal praví: „Ta trocha jsoucnosti, kterou máme, nám brání pohlédnouti v nekonečno. Otevrou-li se však někomu oči a on pozná jasně nekonečné dobro, o které se připravil, když lehkomyšlně nedbal o božský Poklad v svém nitru, zda nevzplane prudkou touhou, aby stůj co stůj pronikl dále a co nejjasněji spatřil věci neviditelné? Nepokládal by to za zpozdilé bláznovství, kdyby si nevšímal největších zázraků, kdyby tento největší poklad měl v svém nitru a z něho netěžil?

Úmyslně jsme v tomto pojednání pomíjeli všechny otázky buďto ještě sporné, nebo důležité jen pro další studium boho vědné, které však nemají cenu pro modlitbu a pro praktický duchovní život. Přece však se dotkneme dvou věcí, protože mo-

hou zabrániti námitce neb odstraniti některou obtíž.

Má se snad v tajemství našeho posvěcování přisuzovati Duchu svatému nějaká zvláštní úloha, která nenáleží stejnou měrou Otci i Synu?

Podle některých bohoslovců, kteří se opírají o vynikající podání dějinné, zastávané hlavně řeckými otci církevními, zejména sv. Cyrilem Alexandrijským, jest Otec a Syn v nás přítomen *skrze* Ducha svatého. Podle toho bychom musili rozeznávati dva stupně, ne podle posloupnosti časové, nýbrž podle posloupnosti myšlenkové, čili, jak říkáme, podle formální příčinnosti.

Předně Duch svatý přijímá křtem sv. duši do svého vlastnictví.

Podle principu vzájemného pronikání - *circuminsessio* - podle něhož musí vždycky býti Otec a Syn všude tam, kde je Duch svatý, jsou ihned při příchodu Ducha svatého přítomny také ostatní dvě božské osoby — Otec i Syn.

To jest otázka první, zajímavá hlavně historicky, druhá je více filosofická.

Jak se děje spojení, jímž se Bůh spojuje s námi a my s Bohem? Pravíme: „Bůh je v nás přítomen, dlí a žije v nás.“ Věc je naprosto jistá, je to článek víry. Ale jak? Jak vysvětlíme toto „jak“?

Pokud víme, nestudoval toto „jak“ nikdo tak důkladně jako P. Jovene v svém díle „De vita deiformi“ Čtenář zvědavě prolétá stránky v naději, že nalezne odpověď docela uspokojující. Na konci však jest jaksi zklamán. Pro přítomnost Boží v nás, pro naše vlastnictví Boha, pro důvěrný styk a srdečnou důvěrnost s Bohem, pro to pro všechno nalézáme jen krátké a nedostatečné definice, které nás neuspokojují.

A přece by nebylo správné, kdybychom se tomu divili. Toto „jak“ mé účasti v božské přirozenosti mi uniká. Nerozumím tomu, neb aspoň tomu nerozumím úplně...

Jestliže však vážně přemýšlím, smí mě to překvapovat? Není to spíše zcela přiro-

zené? Bylo by to tajemství tak zázračně vznešené, kdybych mu rozuměl? Což nejsme tomu zvyklí, že v mnoha dílech Božích tomuto „jak“ nerozumíme? Nedostačuje již to, co nám bylo zjeveno, aby mě naplnilo nejvyšším podivem? Není to nejvyšší způsobilé pohnouti mě k vlastnímu posvěcování, mám-li jen dobrou vůli?

A není v podobných tajemstvích táž nesnáz? Je nám dosti jasno, jak se děje proměňování? Učinil jsem velký pokrok ve zbožnosti, když jsem prostudoval různé soustavy: addukci, reprodukci, prostou konversi atd.? A přece není nic jistějšího než skutečnost.

A nepřekročím snad míru, přemýšleje o své účasti v božské přirozenosti, a neupadnu do bludu? Ne, jsou v tom zcela určité hranice.

Vím, že není přípustný žádný pojem pantheistický. Bůh zůstane Bůh a já budu vždy já. Dále vím, že mé spojení s Bohem není

hypostatické, to jest, není to spojení dvou
přirozeností v jedné osobě, jak tomu bylo
u Pána Ježíše. Však i v těch mezích
zůstává dogma o posvěcující
milosti, prameni božského
života v nás, ještě
dosti krásné.

KNIHA PÁTÁ

CO MUSÍME ČINITI,
ABY SE SPOJENÍ S BOHEM
STALO OPRAVDU NAŠÍM
POKLADEM?

Poznali jsme, jak vznešené a drahocenné
dobro máme. Stane se dokonale naším vlast-
nictvím,

jestliže se přičiníme o velikou touhu po
něm,

budeme-li si je pečlivě opatrovati,

budeme-li je získávati.

I

VROUCÍ TOUHA PO TOM POKLADĚ

V životopise Olierově čteme, že častěji slýchal vnitřní hlas, který mu s jemným nátlakem připomínal, že má žít božským životem. Po jeho druhém obrácení, které záleželo v naprostém obětování sebe, byl jeho život ustavičnou slavností. Ošklivý stín vnějších věcí mizel před velkými vnitřními skutečnostmi. Celý jeho život je vyjádřen touto modlitbou: „Tvé světlo buď tou jasnou září, jež by mě vedla a všechny věci mi ukazovala tak, jak jsou ve skutečnosti!“¹

Potřebujeme podobného hlasu, abychom slova „božský život“, jež slýchal Olier, učinili svým obyčejným životním pravidlem? Ne, stačí, vzpomeneme-li si na to, čemu nás učí víra. Musíme ovšem být „jasnovidní“, abychom milosti svého křtu cho-

vali a opatrovali se správným pochopením a s potřebnou péčí.

Když patriarcha Jakob viděl ve snu tajemný žebřík, sahající od země až k nebi, jak po něm andělé Boží vystupovali a sestupovali, procitl, proniknut jsa nadpřirozenou bázní, a pravil: „*V pravdě Hospodin jest na tomto místě, a já jsem nevěděl! Není tu nic jiného než dům Boží a brána nebeská.*“²

Kardinál Manning praví: „Nám by bylo právě tak, kdybychom procitli a uvnitř hluboce pocítli, že Duch svatý je v nás, že nás obklopuje a že žije v nás, že co nejpozorněji naslouchá každému úderu našeho srdce, že bdí nad každou myšlenkou a nad každým hnutím naší obrazivosti, že celá naše bytost je mu zjevna.“

Bohužel, většina lidí žije tak, jako by ani duše neměli ; ano i mnoho těch, kteří více méně pocítují, že jde o jejich duši, o jejich věčnou spásu nebo věčné zavržení, přece žijí, jako by Boha v nich nebylo. Nemyslí na přítomnost Boží. Nemíním bož-

skou všudypřítomnost, mluvím zde o přítomnosti Boží v duši. Ano i křesťané, kteří žijí ve víře a v nadpřirozeném světle, kteří vědí a říkají, že chtějí svou duši spasiti, i ti křesťané žijí nemajíce obyčejně a denně pocit,³ že nejsou sami, že Bůh přebývá v duši jako duše v těle; a přece je to pravda.“

Ani toho necítíte, jsme rájem Božím. Musíme proto tak smýšlet i jednati, aby Bůh byl také rájem naším.

Tento program se zdá snad upřilišený, a přec by měl býti programem každého křesťana. Newmann pravil: „Pravého křesťana můžeme charakterisovati asi těmito slovy: Je to člověk, který zcela žije v myšlence na přítomnost Boží v svém nitru. . . , v myšlence, že Bůh je v srdci jeho srdce. . . , je to člověk, jehož duch, jsa Bohem velmi osvěcen, je stále pamětliv toho, že všechny jeho trampoty, všechna vlákna jeho duševního života, všechny jeho úmysly a všechna jeho přání jsou Všemohoucímu zjevné.“ Jestliže toto je vzor pravého křesťana, tak je bo-

hužel málo pravých křesťanů! Božský Spasitel si na to stěžoval jedné svaté duši:

„V mnoha srdcích jsem jako neplodný poklad; mají mě, neboť jsou v stavu milosti, ale netěží ze mne. Dávej mi za to náhradu!“⁴

Co máme prakticky činiti, abychom plně těžili z pravdy, že Bůh je v nás přítomen posvěcující milostí? Předně musíme asi často o této pravdě uvažovati. Budeme-li každé ráno neb aspoň častěji opravdově a snaživě soustřeďovati své myšlenky do nitra své duše, kde je náš velký poklad, je patrné, že přispěním milosti Boží a zvyku si bezděčné, nenucené a neunavující vzpomínky na přítomnost Boží časem zamilujeme.

Alžběta Leseurová praví: „Lidé žijí na povrchu duše, nevnikajíce nikdy do jejích hloubek. Kéž bychom se soustřeďovali, hleděli jasně do svého nitra a chápali!“ - „Bůh přebývá v nás! Jak přijímám takového Hosta, jak mě to zahanbuje, že, sotva ke

mně přišel, odvracím se od něho, abych se zabývala maličkostmi!“ (Pavlina Reynoldová).

Uvádíme úmyslně tyto dvě osoby, které žily ve světě; jedna po celý život, druhá až do svého 57. roku. Až příliš rozšířena je domněnka, že nauka o přítomnosti Boží v naší duši se hodí jen do kláštera. Ovšem, jen málo duší v hluku věcí vnějších si ukládá mlčení, aby dovedly vnímati mocný a tajemný šelest věcí božských.

Bůh jest *Bůh skrytý*.⁵ Zjevuje se toliko v tichu a v mlčení, nikdy ne v hluku a v neklidu. „*Není v zemětřesení Hospodin.*“⁶ Pavlina Reynoldová píše: „Cítím dobře, že předně se ode mne žádá mlčení podle slov Taulerových: „Otec má jen jedno Slovo: je to jeho Syn. Vyslovil je ve věčném mlčení a duše je přijímá a slyší toliko v mlčení.“ A pokračuje: „Mlč tedy, duše má, abys Boha slyšela! Mlč, abys věčné Slovo přijala; mlč, aby se ti Slovo Boží dalo, abys

mu rozuměla, aby v tobě žilo! Mlčení a modlitba!“

Soustředěnost bohužel chybí naší době nejvíce! O pravdě těchto slov Alžběty Le-seurové se již každý přesvědčil.

P. Gratry se jednoho dne tázal sebe sama, co by bylo ze světa, kdyby někdy zachoval aspoň půl hodiny mlčení, o kterém mluví Písmo svaté, kdyby všichni lidé zároveň půl hodiny přemýšleli o svých věčných přednostech! Co by bylo ze světa? Lehce uhodneme.

Kde však nalezneme samotu, v níž se zjevuje Bůh, skrytý v našem nitru? Vojín Psichari, vnuk pověstného Renana, obrátil se delším pobytem na poušti. Hluk rozptyluje dobro a dusí je. Poušť je svatá země. Božský Spasitel se uchýlil na poušť; sta mnichů dosáhlo svatosti na poušti. Poušť Thebská je sice dosud, není však pozorných duší, které by tam chtěly poslouchati hlas Boží.

Poušť Thebská je dosud; nikdy nepostrádají pouště takové duše, které se nele-

kají nekonečného prostoru, které hloubavost pudí vpřed; neboť tuší, že učiní velké objevy. Moudré a odvážné duše, ať jsou kdekoli, najdou vždy osamělý koutek, který hledají. Vždy najdou dosti samoty duše, které jsou jí hodny.

Přání, abychom „nitro“ své duše lépe poznali, plodí lásku k modlitbě a k soustředěnosti. Zvykem modliti se a soustřeďovati vzrůstá zase touha vniknouti ještě hlouběji do „nitra“ Každý den nalézá duše nová hohatství a na rty se jí derou slova apoštolova: „*Dobře jest nám zde býti, udělejme si tu stánky!*“⁸ Toto zvolání jest v podstatě ozvěnou hlasu Božího, jehož milosrdenství učinilo z ubohého lidského srdce příjemný příbytek, druhý ráj. „*Dobře je nám zde býti!*“ praví nejsvětější Trojice. „*Příbytek si u něho učiníme!*“⁹

Nyní také chápeme planoucí, nejvyšší usilovnou horlivost mnoha duší. Jedna z nich učinila na příklad předsevzetí: „Ustavičně

se chci zabývatí svým velkým Bohem, na něhož se tolik zapomíná! Ó, kolik si toho máme pověděti, když jsme stále spolu, když se nekonečně milujeme a když jeden z nás dvou je Bůh!“ Do svého životního programu vložila předsevzetí: „Využítkuji zvláště samoty. Samota jest jako svátost. On je tu vždycky.“¹⁰

On je tu vždycky. Ale my tu vždycky býti nemůžeme. To by již nebyl život pozemský, nýbrž nebeský. Zatím se musíme aspoň snažiti, abychom co možná tu bývali.

U mnoha duší je ohromná propast mezi chvilkou modlitby a časem, který věnují dennímu zaměstnání. Život mnohých křesťanů, i zbožných, ano i mnohých duší horlivých, je bohužel takto nepochopitelně rozdvojen. Nějakou dobu, kratší nebo delší, věnují ráno modlitbě, snad i rozjímavé, a pak za celý den ani jednou nevzpomenou na modlitbu ranních hodin. Takový život se skládá z dvou částí. Několik hodin je určeno k to-

mu, aby na Boha myslili, a všechny ostatní k tomu, aby na něho ani nevzpomněli! A přece, kolik minut má den!

„Nespokojím se tím, abych žila s Ježíšem jen při sv. přijímání a při rozjímání, ale řeknu mu: „Nepustím tě!“ Toto předsevzetí Pavliny Reynoldové by se mělo státi i předsevzetím naším. Ona k tomu dodává: „Zvyk modliti se při každé příležitosti nám pomáhá, abychom se přiblížili k neviditelnému světu.“ Řekněme raději, že jest nemožno přiblížiti se k neviditelnému světu, nemáme-li zvyk modliti se v každé okolnosti. A to je nezbytnou podmínkou vnitřního života.

Když Marta volá Marii, že Mistr ji očekává, nejde o určitou hodinu. Mistr jest u nás vždycky, volá, neustále volá, jak dí sv. Pavel. Volá. Odpovíme mu? Vždyť nás volá. „*Volá tebe.*“¹¹

Když Pán mluvil se Samaritánkou u studnice Jakobovy, bylo, jak praví evangelium, „*kolem šesti hodin.*“¹² Božský Spasitel jest u nás o šesté, o první, o jedenácté hodině,

vždycky. Celý den, po celý život nás očekává. Závidíme Samaritánce. My sami jsme Samaritánkou a jest šestá hodina. Ježíš sedí u studnice Jakobovy, čeká na nás. Vroubení studně, na němž odpočívaje nás očekává, jest okraj našeho srdce. Nemůže býti bez nás. Kde jest on, tam chce míti i nás. Neprodlévá však na okraji našeho srdce, nýbrž uvnitř, v něm. Tam je svatyně, kterou si vyvolil. Nemůžeme stále prodlévati na stupních oltářních. Proto si učinil svatostánkem naše srdce. Z nitra toho svatostánku nás zve k sobě, a poněvadž si neřádá ničeho jiného, než abychom po něm toužili, pozoruje, pocítíme-li v svém životě, že jest nám nezbytně potřebným, nebo budeme-li se cítiti šťastni a spokojeni i bez něho.

Jak málo duší hledá něco víc, jak málo jich touží po něčem vyšším, jak málo jich jest vnímavých, jak málo jich cítí potřebu něčeho vyššího! Skoro by se zdálo, že máme vše, čeho právě potřebujeme. Zvláštní to

tvorové, které uspokojuje nic, a toto nic je s to, aby je naplnilo. Teprve když vidíme Mistra kráčet mimo, tážeme se: „Kde bydlí Mesiáš?“ A teprve když ho vroucně milujeme, tážeme se, jako Magdalena za jitra velikonočního se tázala domnělého zahradníka: „Ó řekni, řekni mi, kde je?“ Ostatně, kdo hledá Mistra tak, jak ho hledala Magdalena u hrobu, ten ho již má.

Sv František Xaverský nemohl pochopiti, kterak se může tolik kupců vydávati na cesty, aby hledali pepř a jiné východní koření. Nezdála se nám samým přepjatou horlivost zlatokopců na Aljašce, aby našli zlato? Proč by nemělo býti mnohem více těch, kdo netouží po jiném pokladu než po drahocenné perle, a kdo se, jak jen možno, chápe všech prostředků, aby těžil z toho, že má tu perlu v svém trvalém vlastnictví?

Psichari pravil: „Jen s chvěním je možno psáti v přítomnosti nejsvětější Trojice.“

Soustředme se uvnitř podle jeho příkladu na okamžik před každým úkonem a vzpo-

meňme si na toho, jenž v nás žije. Jiný vojín píše: „Nemám kostela. Vstupuji do svého nitra, kde je Bůh přítomen.“¹³ Můžeme uvést i příklad admirála nedávno zemřelého, který se snažil o vnitřní život a bděl, aby nikdy nepozbyl pocitu přítomnosti Boží.

„Jest v mém nitru, a já na to nemyslím. Nosí mě v svém srdci, a já ho nedovedu míti na mysli ani jediný okamžik!“ nařiká P. de Gonnellieu více naším nežli svým jménem v poučném pojednání o přítomnosti Boží. Velmi pěkně popisuje P. Sertillanges, jak má žít každý křesťan: „Musíme ze všeho učiniti proměňování, modlitbu, bohoslužebný úkon, skutek lásky. Náš dům má býti svatyní; stůl, postel, hoblovací stoličky, psací stolek, pračka, krb má býti oltářem; od rána do večera a od večera do rána má býti spánek, oddech, hra, zábava právě tak náboženským úkonem jako práce a modlitba, má býti skutkem věčným v pomíjejícím
Toť křesťanský život. O to usilují

všichni, kdo rozumějí křesťanskému životu. Každý je tím víc křesťanem, čím víc se o to snaží.“

Musíme všechno učiniti úkonem bohoslužebným. Tak přijdeme zase k ideálu, o němž jsme mluvili na počátku této hlavy: žítí životem, který by byl ustavičnou slavností.

Je to v podstatě něco jiného, míti Boha v duši milostí posvěcující, než míti všechna vlákénka své bytosti proniknuta milostí Bo-

Něco jiného jest býti v stavu milosti způsobem habituelním - bytným - a něco jiného žítí v stavu milosti způsobem aktuálním - skutečným.

Co znamená žítí vždycky v stavu milosti způsobem aktuálním? Máme se přičiňovati o to, abychom na Boha přítomného v svém nitru ustavičně myslili? Ne, nechceme tu připustiti blud, ani vrtochy a pochybnosti. Psychologicky jest nám nemožno mysliti ustavičně na Boha, jestliže nám Bůh k tomu neudělí vzácnou a vždy zcela nezaslouženou

milost. „Vždy“ neznamená dobu absolutní, nýbrž morální, která záleží hlavně v tom, že si *přejeme*, abychom co nejméně zapomínali na svého božského Hosta, a že se *snažíme* o to, abychom byli jeho společníky, ne napětím ducha, nýbrž náklonností srdce.

Nesmí se nám to zdáti málo, neboť podle výroku Baudrandova není ustavičné cvičení v přítomnosti Boží nic jiného než ustavičná bolest, že nám Bůh není vždy přítomen.

II

CHRAŇME SI PEČLIVĚ SVŮJ POKLAD

Opatrujme pečlivě svěřený statek! Pouhé přání vésti duchovní život nestačí, aby způsobilo žádoucí vnitřní spojení naše s vzácným dobrem, které nosíme v sobě. Perla tak drahocenná má jistě mnoho závistníků. Proto ji musíme nositi velmi opatrně.

Vojín v zákopech nespokojí se tím, že dává pečlivě pozor. Aby nebyl překvapen, užívá všech bezpečnostních opatření, na př. plotů z ostnatého drátu.

Naše duše, vzácná schránka pokladu Božího, musí své bohatství pečlivě opatrovati. Jako Tarsicius musí procházeti středem milovníků sportu a hry a odmítati dotěrné rušitele. Jeden kníže, vasal římské říše, nosil na krku zlatou kouli s vyrytým nápisem: „Pomni, že jsi císařův!“ My bychom mohli říci správněji: „Pamatuj, že César je

tvůj!“ Z toho však nám plynou velké povinnosti.

Musíme bydliti mezi lidmi. Spisovatel *Následování Krista* pronáší nad svým pobytem „venku“ u lidí rozsudek dosti přísný, asi podle vlastní zkušenosti: „Kolikrátkoli jsem šel mezi lidi, vždy menším jsem se vracel člověkem.“¹⁴ A my můžeme dodat: „Vracel jsem se, jsa méně „Bohem“, méně jsa proniknut přítomností Boží.“ Jest nutno, abychom se chránili neúčinné radosti, neúčinného zaměstnání, neúčinné společnosti. Nemyslíme zde na styk nutný nebo prospěšný, ani na styk škodlivý. Výslovně pravíme „neúčinný“ Toto slovo má obsáhlý význam. Sv. Pavel praví: „*Vaše obcování buď s Ježíšem Kristem v Bohu.*“¹⁵ Nezmiňuje se o žádné jiné společnosti. „Ve svatyni“ a „před svatostánkem“ se sluší jedině tak obcovati.

A nutí-li nás povinnost nebo horlivost o duše, abychom své nitro opustili, děje se tak jen proto, abychom řekli něco, co by

prospělo víc než mlčení. *Bud' každý člověk rychlý k slyšení, ale zdlouhavý k mluvení,*“ radí sv. Jakub.¹⁶ Kdo mnoho mluví, mívá málo příležitosti poslouchati.

Sv. Alfons Rodriguez napsal: „Sluší se, abychom málo mluvili s lidmi, ale mnoho s Bohem. Mějme Boha stále v srdci, upravme si tam poustevnu... Nečiňme, nemluvme nic, dokud jsme se ho neporadili.“

Někdo snad řekne: „To radí světec svět-
cům, řeholník řeholníkům.“ Ne, tato rada se týká všech, a ještě víc těch, kdo nejsou před vnějším světem chráněni bezpečným náspem povinného mlčení.

Jeden právník, předseda sdružení mlá-
deže, praví: „Máme nesprávný pojem o nad-
přirozeném životě. Podle mého mínění záleží
celý křesťanský život v tom, abychom se
věrně řídili pravidlem: „Žijme s Ježíšem
Kristem v každém okamžiku svého života,
pamatujme, že on, náš přítel, důvěrník a
Mistr je vždy při nás a v nás.“

Představený jednoho velkého oratoria

pro mládež praví podobně: „Nemůže každý žít v klášteře, nemohou všichni být kněžími; ale každý musí vést vnitřní život, život milosti, život božský.“

A těm, kdo jsou rozptylováni životem příliš vnějším, radí, aby studovali *Následování Krista*. Nauka „*Následování*“ jest učení vpravdě křesťanské o sebezáporu. Dnešní katolík není od takového života osvobozen, i kdyby se takový život zdál zastaralý nebo nemožný.

Čím víc je kdo zaměstnán vnějšími věcmi, tím víc je pro něho radno a potřebno, aby se uchýlil do svého nitra. Velmi správně praví „*Katolík činem*“:¹⁷

„Chceš-li okusiti duchovní many, uchyl se tam, kde můžeš se mnou volně rozmlouvatí.“

Nemysli, že vykonáš veliké věci pro svého Boha, nevíš-li ještě, jak sladko je dlíti o samotě v mé přítomnosti.

Neříkej: „Nemohu se soustřediti, ne-

mám kdy.“ Neboť jsi-li opravdu zavalen tolikerou prací, právě to je důvod, že se máš na několik dní uchýliti v ústraní.“¹⁸

Tento ideál není toliko nedostižnou domněnkou. M. Maze-Sencier líčí mladého vojína Petra Morela, jenž padl ve válce; byl hlubokou duší, která se dovedla soustředovati, to jest: sebe hledati, prohlubovati a nalézati sebe.

Zmínili jsme se již o mladém studentu Petru Poyetovi, o jeho porozumění pro vnitřní život. Jeho programem bylo: poslouchati vnitřního hlasu Božího a jíti neodkladně za ním. Osvojil si slova sv. Pavla: „*Láska Kristova pudí nás*“¹⁹ Pochopil, že božské proudy milosti působí na naši duši jako voda v řece nebo v průplavě na splav a že záleží jen na nás, necháme-li je prouditi do svých duší. Proto bděl velmi pečlivě, aby neopominul příležitosti, aby nabyl nových milostí. Z jeho poznámek se dovídáme, jak se namáhal, aby si pomocí určitých značek připomínal často přítomnost Boží.

Pán Bůh dlí ovšem ustavičně v naší duši, když je v milosti posvěcující. Ale svou přítomnost zjevuje toliko těm, kdo ho hledají a jsou na jeho příchod připraveni. Jest zde vždy, ale vždy neviditelně. A mladý student se snažil horlivě, aby si určitými značkami a cvikem paměti připomínal předmět své lásky a své víry.

Třeskot zbraní doby válečné a nepokoje doby poválečné ukazují nám ještě zřetelněji potřebu, ano nutnost vnitřního života. Svět se nezachrání hukotem strojních pušek, tím méně proudem řečí, nýbrž příchodem Boha do jeho tvorů, aby je osobně posvětil a rozmnožil vyvolené. To jediné přinese národům spásu.

Snad nikdo neukázal lépe než Alžběta Leseurová, jak se dá prakticky spojit život zevně činný s životem hluboké vnitřní modlitby. Znala dobře vnitřní rozpor s tím spojený. „Budu míti duši pootevřenu pro duše, které se mi chtějí svěřovati, ale nikdy ji neotevru dokořán. Nejhlubší nitro musí ná-

ležeti vždy toliko Bohu. Musím býti stále ochotna ke všem...

Při tom však si přece vyhradím okamžiky, abych se soustřeďovala, a to kolik jen bude možno, abych své duši podala pokrm, který ji posilní, uklidní a mne naplní nadpřirozeným životem.“

Za nejpřednější apoštolát pokládá Alžběta apoštolát soustředěnosti. „Jsou kolem mne duše, které vroucně miluji, a mám na nich vykonati velkou úlohu. Z celého mého zevnějšku musí vyciřovati přesvatého Hosta mé duše. Všechno na mne musí mluviti o něm. Nechci býti duchovní tlačkou“ - jak vzácné to předsevzetí! - „vyjma příklady, kdy mi bude láska bliženská veletí opak, budu, prodlévajíc s Bohem o samotě, zachovávat hluboké vnitřní mlčení, jež je strážcem a silou vnitřní mužnosti. Nesmíme nic promrhati, tedy ani svou duši,“ — právě svou duši nejméně. — „Musíme právě ji soustřeďovati zcela v Bohu, aby rozvinula činnost co největší.“

Správný postup jest tedy tento : Nejprve přechovávejme Boha ve vlastním nitru a potom teprve ho dávejme jiným.²⁰

Ach, jak často zaměňujeme tento postup! Kolik duší by si mohlo vyčítati totéž, co si vyčítal na smrtelné posteli kardinál Dupéron, že se totiž v svém životě více snažil o to, aby zdokonaloval studiem svůj rozum, než o to, aby svou vůli posiloval vnitřním životem!

Zlaté životní pravidlo jest :

„Nedávejme jiným ze sebe nic než to, co jim může prospěti! Svůj vnitřní život opatrujme žárlivě v nejskrytějším koutku své duše, tak jako lakomec hlídá poklad, budme však ochotni obětovati jej, jakmile přijde hodina k tomu příhodná!“

Alžběta Leseurová si napsala kdysi na konci svých exercicií :

„Hlubiny své duše a svůj vnitřní nebo křesťanský život vyhradím jedině Bohu. Bližnímu však budu rozdávatí přívětivost,

laskavost, dobrotu, prospěšná slova nebo dobré skutky.“

Ikdyž se věnujeme jiným, smíme opouštět Boha jen co možno nejméně. To je nejlepší způsob, kterak lze Boha dávat duším. Alžběta píše: „Učiňme svým životním vzorem Ježíše Krista, jenž v nás stále žije. Zvolme si jej za důvěrníka každé bolestné i radostné hodiny. Prosme ho, aby skrze nás vábil k sobě jiná srdce. Buďme jako bezcenná nádoba, která obsahuje jasně zářící světlo, jež proniká jejími stěnami a celé okolí osvětluje a zahřívá.“ Učitelé duchovního života jinak nemluví.

P. Nouet praví: „Jednej podle příkladu věčného Otce, jenž se ustavičně pozoruje v svém Slově a jenž posílá své Slovo na svět tak, že je podržuje v svém lůně. Tvé „Slovo“ je pozorování Boha v tobě a pozorování tebe v Bohu; nesmíš je přerušit nikdy. Obrátíš-li pozornost jinam, musíš ji zase co nejdříve přivést k Bohu. Zatoulá-li se někdy i daleko, nesmí se vzdáliti

úplně. Její rozvoj nesmí býti vzdalováním. I když se vzdálí, nesmí tě opustiti.“

Sv. František Saleský radí podobně na dvou místech:

„Člověk, který dostal vzácnou tekutinu v porculánové nádobě, aby ji donesl domů, jistě bude kráčet opatrně, netěkaje zrakem vpravo ani vlevo, nýbrž bude hleděti hned na cestu, aby nenarazil na kámen nebo neudělal chybný krok, hned na nádobu, nekloní-li se. Právě tak musíš jednat i ty, kdykoli se vracíš z duchovních cvičení. Neoddávej se ihned rázem roztržitosti, patř prostě před sebe, a potkáš-li osobu, kterou musíš osloviti nebo vyslechnouti, hled', aby ses do toho vpravil, ale tak, že zároveň bdíš nad svým srdcem, aby se vzácný obsah rozjímání z něho nevyhlil, neb aby uniklo co nejméně.“²¹

V 6. knize o lásce Boží píše světec:

„Jako dítě zvedá hlavu, aby pohlédlo, kde má nožičky, ale hned se zas něžně tulí k matčině hrudi, právě tak musíme my,

jakmile zpozorujeme, že jsme se stali roztržitými, hned zase uvést své srdce do přítomnosti Boží, od níž jsme se uchýlili.“

Svým zvláštním přátelům to Bůh velmi usnadňuje. O sv. Terezii čteme, že na cestách neztrácela ani na okamžik s očí božského Hosta své duše. Měla v svém nitru tři božské osoby, pociťovala zázračně jejich přítomnost a viděla se v ní ustavičně. Proto nebyla ani na okamžik sama. Přávala si, aby nemusila s nikým mluvit. Opravdu, svatí se nám nijak nepodobají!²²

Z života mnoha vnitřních duší poznáváme, že Bůh rád dává duším zvláštní schopnost, aby se dovedly soustřediti právě v takových okamžicích, které nejvíce rozptylují. Tím odměňuje jejich dobrou vůli a touhu po vnitřním životě.

Svatá Marketa Marie pociťovala milost přítomnosti Boží zejména v jídelně i při obvyklé četbě u stola. Emilie Oultermontová, zakladatelka kongregace Panny Marie Smír-

né, pocítila právě na plese mocnou výzvu milosti Boží a učinila pevné předsevzetí: „Pane, budu žítí jen pro tebe!“ Theodelinda Dubouché, zakladatelka kongregace smírného klanění, jsouc jednou přinucena, aby šla na divadlo, zachovala spojení s Bohem při celém představení.

To jsou ovšem milosti zvláštní, na které nikdo nemá práva. Přítomnost Boží v duši sama o sobě není spojena s takovými milostmi, a jestliže my, jak se často stává, vyhledáváme jen to, co by nás rozptýlilo, marně spoléháme na pomoc Boží, abychom se soustředili. Jistě i ve světském shonu bychom mohli tak jednat jako malá prodavačka, která ve dny sv. přijímání poklekala občas za stěnou svého krámků a říkala: „Pane Ježíši, nezapomínám, že jsi ve mně.“²³ Stačí trochu námahy; a navykneme si používat každé, i zdánlivě nepříznivé příležitosti, abychom se vraceli do svého nitra.

Musíš-li se baviti s bližním, spravuj se těmito třemi pravidly:

1. Mluv zdržlivě, neboť „jsi svatostánkem!“

2. Mluv upřímně, neboť „mluvíš k svatostánku“ nebo k někomu, koho Bůh svatostánkem míti chce!

3. Mluv s láskou, neboť „ten, o němž mluvíš, je svatostánkem nebo se jím může státi!“²⁴

Volá-li tě apoštolát nebo povinnost do vnější činnosti, tehdy smíš ještě méně spouštět Boha s očí. Při každé mši sv. se obrací kněz k věřícím a připomíná jim, že Bůh je s nimi. Nemá se častěji mezi dnem obrátiti k sobě samému a říci si „Pán s tebou“? Kéž tak činí aspoň při každém Zdravas, které se modlí!

Sestra Alžběta píše jako pravá dcera sv. matky Terezie:

„Abychom dosáhli ideálu vnitřního života, musíme žít v nadpřirozeném ovzduší, musíme si býti vědomi, že Bůh dlí v naší duši, musíme ho ve všem a ke všemu bráti s sebou. Pak nebudeme nikdy nízkými nebo

všedními, ani při práci nejvšednější, neboť v těch věcech nežijeme, nýbrž je převyšujeme. Duše nadpřirozená se nepoddává příčinám podřízeným, nýbrž jen Bohu.“

Dále praví :

„Duše zastávající vnější činnosti zdánlivě úřad Marty, může býti ustavičně pohroužena v rozjímání jako člověk prahnoucí žízni se drží u zdroje. Tak si představuji apoštolát.“²⁵

I když snad apoštolát v tomto smyslu je lehčí pro karmelitku, je přece nezbytně potřebný všem, má-li vůbec býti plodný. Jinak se snad bude blýskati, ale plodným nebude.

Msgr Gay vyslovil větu, v které jest obsaženo vše : „Jsi chrámem; věci nech v předsíni, lidem dovol přístup do lodi, vlastní svatyni však ponechej Bohu jedinému.“

III

PRACUJME, ABYCHOM TOHO POKLADU NABYLI A SI JEJ ROZMNOŽILI

Pouhá obrana nebyla nikdy taktikou národů ani duší, které chtějí vládnouti. Nestací, abychom si nitro, v němž žije Bůh, toliko chránili. Aby bylo opravdu naším, musíme si svého vnitřního života dobývati často těžkými a vytrvalými boji. Učitelé duchovního života praví jednohlasně, že jen ten nalézá Boha, kdo je odhodlán ztratiti sebe samého. I kdyby nám to neřekli, víme to z vlastní osobní zkušenosti. Domněnka, že cesta od vnějších věcí do hlubin naší duše se může vykonati ve spacím voze na měkkých poduškách, je pouhý sen. Otevřme jen **Následování Krista** nebo **Duchovní boj**, **Exercicie sv. Ignáce** nebo **sv. Terezií, sv. Františka Saleského** nebo jiného vážného ascetického spisovatele, všude se opakují tytéž výrazy: přemáhati se, odpírati ná-

ruživostem, oběť, zničení... Jsou to výrazy válečné. Duchovní kniha, která neučí bojovat, neučí ani pravé zbožnosti.

Některé duše se stávají bojácnými a malomyslnými, protože nepoznávají nejvnitřnější důvod, proč mají proti sobě bojovat. Každý vidí jen slova napsaná v průčelí: „Zapři sebe sama!“²⁶ a ta je odstrašují. Zapři „sebe sama!“ Máme sobě samým ubližovati? něčeho se vzdáti? Zapři „sebe sama!“ Ve mně samém musí býti něco zkráceno nebo něco umenšeno. Musím se od něčeho odtrhnouti a ovšem právě od toho, na čem nejvíce lpím.

Proto jest lépe, když každé duši odhalíme hned na počátku všechny poklady, všechno bohatství, spojené s tímto přemáháním, když jí učiníme vyhlídku na vnitřní spojení s Bohem, kterého může dosáhnouti jen sebezáporem. A až shlédne tuto krásu v své vnitřní svatyni, teprve jí ukažme zdrcující slova v průčelí.

Ještě něco důležitého. Jest nám třeba

jakéhosi vyrovnání, jakési ochranné stěny mezi utrpením a naší bázní; je nám třeba lásky, pojítka mezi obětním oltářem a naší váhavostí, - tím pojítkem jest náš **Vy**kupitel -, je nám třeba vytyčiti určitý vznešený cíl mezi svým přičiněním a předvídaným, promyšleným a žádoucím zničením sebe. Tím cílem je vnitřní spojení s Bohem. Pak teprve nabudeme odvahy.

Máme-li jasně před očima cíl svého boje, budeme rádi bojovati a sebe porážeti, dokud toho bude třeba.

Chápeme plně účel boje: máme totiž uchvátiti své nitro, v němž přebývá Bůh sám.

K vítězství vede trojí bitevní období. První práce záleží v tom, abychom našli sebe samy, abychom *pronikli až k sobě*.

Jakmile toho dosáhneme, uvědomíme si, že nejsme samotni, že *jsme dva*: božský Host a já.

Když to poznáme, musíme dospěti k přesvědčení, že z těch dvou jest jeden příliš veliký, musíme se tudíž nezbytně přičiniti,

aby našeho místečka víc a více ubývalo,
aby celé království zůstalo Bohu samému.

Zkrátka :

já sám,
Bůh a já,
jen Bůh!

J Á S Á M

Na první pohled se zdá zcela obyčejným a snadným vejíti do svého nitra. Což se nevracíme rádi domů, když jsme vyřídili svou věc a skončili své zaměstnání? Domů ano, rádi, ale nerádi, jak se zdá, do sebe samých. Co učinil Zacheus, když ho Pán Ježíš kráčeje cestou vyzval, aby vešel do svého obydlí?

Zacheus dlel na fíkovém stromě, aby měl lepší rozhled. V tom se podobáme Zacheovi všichni; jsme mimo svůj dům a pozorujeme odněkud s vyhlídky - a to jediné nás zajímá - mimojdoucí množství, jeho život a shon. Zacheus toužil Pána aspoň uzříti, lze si tedy vysvětliti jeho chování. Vyšli jsme i my z domu proto, abychom viděli Ježíše Krista, či spíše proto, abychom se pobavili hlukem a shonem, ustavičnou změnou života pouličního? „Zachee, sestup dolů“, sestup se svého fíku! Totéž pozvání činí Bůh i nám. Mrštný žid byl brzo dole, mnohem namáhavější je však sestup náš.

„*Dnes chci v domě tvém zůstat!*“²⁷ Ještě dnes, ihned tě navštívím. Nezdržuj se nikde jinde, přičiň se, abych se s tebou shledal. Dolů na zem se stromu a pak od paty stromu k prahu domu, toť celá cesta. Zdánlivě nic, jen několik metrů. Ale jak těžko nám bývá, máme-li ujíti těch několik metrů!

Cestou potkával Zacheus mnoho lidí. Zastavují ho, rozptylují, zaměstnávají, zdržují ho a baví. Všechno neužitečné je tak svůdné! Kolik odvahy potřebujeme, abychom se toho zřekli! To poznáváme i ze života svatých.

Sv. Pambon uslyšel jednou verš žalmu, z něhož poznal, že Bůh není s tím, kdo žije neustále rozptýlen, kdo se shání po neužitečných věcech. Světec zvolal: „Již dost! Přijdu zas, abych vyslechl ostatní verše, ale teprve tehdy, až se budu řídit touto pravdou. Po 49 letech prožitých na poušti odpověděl na otázku, zdali se mu to již podařilo: „Ještě ne.“ Byla to sice odpověď pokorného světce, ale zároveň odpověď člověka, který se

správně přirovnal k velikosti úkolu a ne-zklamal se.

Kdo neuznává obtíží této životní úlohy, ať jen otevře kteroukoli ze tří prvních knih *Následování Krista* nebo vzácné dílko bl. Alberta Velikého „*O spojení s Bohem*“, pochopí. Dosud známe jedinou cestu, která vede k vnitřnímu životu: sebezápor. Ať se tedy nemluví o kvietismu, o blaženém a nečinném pokoji v Bohu. Jsme toho daleko.

Je zbytečno zdůrazňovati to ještě více. Z toho, co jsme řekli, je dosti patrné, že soustřeďovati se ve vnitřním životě je tolik jako obětovati, zničiti sebe. Cesta vedoucí do nitra jest poseta troskami model, které stály v cestě a musily býti poraženy. Jsou to modly, o kterých se zmiňuje sv. Augustin: roztráštěné náruživosti a náklonnosti, jež by se k nám ještě rády přimkly, ale byvše odstrčeny, dávají se na útěk. Je to cesta vítězná, která musila býti nejprve s nevýslovnou námahou zpustošena, aby Král mohl po ní vítězně přijeti.

BŮH A JÁ

V druhém bitevním období jest umrtvování neméně důležité. Najde-li duše sebe, nalézá i Boha. Heslo „jenom já!“ zní teď: „My oba!“ V nás však není toliko Bůh a já, jsou tam tisíce věci, a pohlédneme-li důkladněji, vidíme, že jest obsazen každý koutek. To jest příčinou, že se u mnohých duší opakuje to, co se stalo kdysi v Betlemě, když božský Spasitel hledal přístřeší, kde by se narodil. Pozemské věci jsou pouhé nic. My z nich činíme cosi velikého. Roztahují se všude. A když Bůh přichází ke dveřím naší duše jako kdysi, „nemívá místa v hospodě.“²⁸

Naše duše je hospoda, do které má kdekdo volný přístup a která přijímá všechny bez rozdílu. Jen pro Pána Boha tam není místa. Anebo žije-li v nás Bůh milostí posvěcující, je to v mnoha případech tak, jako by ho ani nebylo, protože o jeho přítomnosti ani nevíme nebo si jí nevšímáme.

Božský Host, vypověděný do zaprášeného a temného kouta, čeká jako vyvržený vyděděnec, zda mu věnujeme trochu pozornosti, - čeká zpravidla marně - a obrací se k duši s tichou prosbou, jež bude kdysi hřímavým rozsudkem zatracujícím: „*Hostem jsem byl a nepřijal jsi mě, lačněl jsem a nedal jsi mi jísti, žíznil jsem a nedal jsi mi píti.*”²⁹ Byl jsem u tebe, ale poněvadž jsi nechtěl vejíti do svého nitra, nepřijal jsi mě. Lačněl jsem po tom, abych se ti mohl dát. Od Zeleného čtvrtku žádal jsem si slaviti u tebe stálé velikonoce, tys však neutišil mé touhy. Nedbal jsi mého hladu, nepozvals mě ke stolu. Žíznil jsem po lásce, kterou jsi promrhal u tvorů, u tak mnoha tvorů často nehodných, kteří zasluhovali pohrdání, u tvorů, kteří v každém případě byli tisíckrát méně hodni lásky než já Stvořitel, než já Láska. A ty ses posmíval mé žízni, anebo jsi ji ani netušil. Prahл jsem po tom, aby sis odřekl nějaké pohodlí, abys obětoval své náklonnosti, abys odstranil aspoň některé z mnoha

neužitečných věcí, které zaměstnávají celou duši a ji uvádějí do nejsmutnějšího nepořádku. Já, jenž jediný jsem, chtěl jsem se jako Pán ujmouti vlády v tvé duši. Ty s nepochopil, neporozuměl ničemu z toho ze všeho, a jestliže s pochopil a porozuměl, nechtěl jsi nic z toho učiniti. Připouštím, že je těžko dáti „nic“ za „všecko“. Ale nedal jsem ti rozum? Neudělil jsem ti dokonce i podíl v božské přirozenosti? A ty. ?“

Každý křesťan, chce-li následovati Ježíše, musí nésti svůj kříž a zapíratí se; což teprve duše, která se snaží o křesťanskou dokonalost!

Milost křtu sv. nám vlévá nadpřirozený život, ne však plně, nýbrž jen v zárodku. Bůh je v něm ovšem celý, ale jen „částičně,“³⁰ podle schopnosti, kterou každému člověku vyměřila Boží Prozřetelnost.

Tento zárodek se rozvíjí působením milosti Ducha sv. a spolupůsobením duše, která musí „*Duchem*“ (svatým) *mrtviti „skutky těla“*³¹

SV. Pavel podotýká zcela správně, že na křtu sv. přijímáme jen „závdavek“ božského života.³² Tím se vysvětluje, že i spravedlivé duše mohou své spojení s Bohem umenšovat, a právě tak zvětšovat a rozmnožovat, jestliže jsou věrny milosti Ježíše Krista, jenž nás jednou pro vždy svou krví vykoupil z otroctví hříchu.

Kdežto sám vykoupil všechny duše bez jejich přičinění, posvěcuje každou Duchem sv. podle toho, jak je která věrna milosti.

Nyní chápeme též horlivou snahu a touhu světců. „Dokud mi Bůh dopřává života,“ píše Pavlina Reynoldová v exercicie r. 1902, „mohu prospívat v lásce, ve spojení, ve schopnosti, abych Boha požívala věčně. Na věky zůstanu v stavu, v kterém mě stihne smrt. Kolik cti Boží, kolik zásluh jsem zanedbala! Milosrdenství činí se mnou teď snad již poslední pokus.“

Kdo se ponechává proudu milosti, nezná klidu, bývá stržen proudem. Život „nej-

světější Trojice“ se v něm rozmáhá a duše se podobá nádržce, která se zvětšuje zároveň s přibýváním obsahu, takže je stále plna.

„Jsem zde jen ty a já,“ pravil božský Spasitel jedné světici. Jak velice se musíme odloučiti ode všeho ostatního, aby v nás skutečně nebylo nic jiného! Jakého sebezáporu jest potřebí, aby heslo sestry Alžběty „sama s Bohem samým!“ nebylo planým rčením! „Mezi Bohem a tebou nesmí býti přehrady, nesmí tam býti nic,“ radí sv. farář arský. Kdo zkusil, může říci, jak těžce se dá přehrada odstraniti. Sv. Pavel napsal Timotheovi - a jeho slova jsou zřetelná -: „*Neboť jestliže jsme s ním zemřeli, budeme s ním i žítí.*“³³

JEN BŮH!

Učinila-li duše poslední krok a pustila sebe s očí, nevidí nic jiného než ve všem Boha samého. Začala tím, že se snažila dokonale nalézt sebe. Když vešla do sebe, poznala, že není sama. Teď, když našla u sebe Boha, nic již nemá pro ni ceny, ona sama méně než vše ostatní; toť poslední oddíl duchovního vzestupu, poslední část vstupu do vlastního nitra. Kdosi napsal tuto krátkou, obsažnou větu: „Kde přestávám já, začíná on.“

Na první pohled se zdá snadným odstrčit sebe. Časté zpytování svědomí odhalilo nejtajnější hlubiny duše a lidská duše není nic právě pěkného! Je v ní tolik hrubé nepozornosti, neuctivé zbabělosti, nesplněných předsevzetí, nestálosti v modlitbě, polovičatosti v zachovávání slibů, trestuhodné roztržitosti! Ohříchů nemluvím, neboť zde mám na zřeteli duši v stavu milosti, duši velkomyšlnou neb aspoň o to pracující, aby se

velkomyslnou stala. Cítíme se puzeni k tomu, abychom od sebe prchali, abychom se již v modlitbách nezabývali sebou a Pána neunavovali tím, že mu přednášíme tytéž ubohosti, tytéž nejapnosti, které jsme již tisíckrát přednášeli.

Nepřekvapuje nás to sice, ani nezavruje odvahy, ale někdy nás to činívá mrzutými. Býváme břemenem sobě samým. Jak se pak můžeme ještě zabývat sebou, hovoříme-li s Bohem? Ne, cítíme potřebu něčeho jiného. Když jsme se již sami sobě omrzeli, jak pak můžeme chtít, aby se o takovou nicotku zajímal Pán Bůh! Nemám s Bohem mluvit raději o něm samém než o sobě? Raději o jeho pokladech a bohatství než o své chudobě? Raději o jeho milosrdenství než o svých slabostech? Raději o jeho kříži než o svém trápení? Raději o jeho slávě než o své tížné ctižádosti? „*Sláva na výsostech Bohu! Sláva Otci a Synu i Duchu svatému . . . Díky vzdáváme tobě pro velikou slávu tvou*“ a „*království jeho nebude konce!*“ opakujeme

ti z kředa, které sv. Terezie nikdy nemohla slyšeti bez radostného vytržení.

I kdyby tento pocit byl tak mocný, jak jest oprávněný, přece se nám nikdy nepodaří, abychom zcela zmizeli z vlastního nitra. My, padlí bohové, kteří vzpomínáme na nebe, ale zároveň my, divoká zvířata, která utíkají z klece, abychom zapomněli na sebe, my se všemi svými špatnými vlastnostmi, se všemi slabostmi a navyklými chybami, se svou sebeláskou, o níž praví sv. František Saleský, že umírá teprve čtvrt hodiny po naší smrti.

Učitelé duchovního života ji nazývají podle sv. Pavla starým člověkem, jménem, jež se zdá ironickým, protože tato zvláštní bytůstka je proslulá na celém světě nezměněnou svěžestí.

Josef de Maistre praví: „Jsme dva: já a . . . ten druhý.“ Měl pravdu, jenže ten druhý je neblaze spojen s mým já a jejich spojení není ničím jiným než ustavičnou dohodou

s nepřitelem. Vypravuje se, že P. Ravignan odpověděl komusi rozmarně, když se ho tá-
zal na dojmy z noviciátu: „Byli jsme dva, jed-
noho jsem vyhodil oknem a zůstal jsem sám.“

Můžeme se domyslit, kolik obětí tají
v sobě čin tak hrdinný. Sv. Augustin to dobře
věděl a modlil se: „*Nuže, můj nejsladší Pane
a Bože, činím s tebou tuto smlouvu: chci sobě
docela odumřít, abys ve mně žil jen ty.*“

Olier se tedy mohl modlit: *Ó ty Vše-
chno, ó mé Všechno! Mne již není, jsem
již jenom ty!*“ Kolik obětí však si uložil,
než to mohl říci! Nabídl se Bohu v oběť.
Praví: „Radoval jsem se, můj Bože, že jsem
se ti směl nabídnouti v oběť a k tobě volati:
„*Ó Bože mého srdce, nešetři mne, řež, zra-
ňuj, rozdrob obětního beránka!*“

Je známo, jak generál Sonis byl spojen
s Bohem, víme též, jak se zříkal sebe a jak
se obětoval. „*Ó můj Bože, buď veleben,
když mě zkoušíš! Chci býti stráven, zlomen,
zničen tebou, nič mě víc a více! Toč se mnou*

jak toč, znič mě a zase mě stvoř! Chci býti zničen z lásky k tobě. Ó Ježíši, v rukou tvých je dobře, i když mě velice zkoušíš. Kéž jsem přibit na kříž, ale tebou!“

Jiná duše se vyjádřila ještě stručněji: „Jsem nula!“

Nejde zde o to, abychom obětovali velký celek, nýbrž máme se vzdáti všeho do nejmenších podrobností, do nejnepatrnějších příchyností. Je to tak patrné, že stačí, uvedeme-li jen sv. Jana z Kříže, jenž píše v svém „Vzestupu na Karmel“ v 2. hl. I. knihy: „Aby duše dospěla k spojení s Bohem, musí ovládati i své nejmenší vášně, neboť stav božského spojení záleží v tom, že duše úplně splyne s vůlí Boží, takže vůle Boží jest jedinou příčinou a pohnutkou všeho jejího jednání, jako by vůle Boží splynula v jednu vůli s vůlí duše. Tato proměna vůle ve vůli Boží je nezbytná. Jinak by si duše ponechala náklonnost k nedokonalostem, které se Pánu protiví, žádala by si věci, kterých on nechce.“

A „Vzestup na Karmel“ má jen za účel
objasniti tyto zásady :

Abys okusil všeho, neměj chuti k ničemu!

Abys nabyl všeho, nepřej si ničeho!

Abys byl vším, žádej si býti ve všem ničím!

Prodléváš-li u něčeho, přestáváš se pono-
řovati do všeho.

Abys ode všeho stvořeného dospěl ke
všemu božskému, musíš se všeho zříkati.

A dospěl-lis k tomu, žes nabyl všeho Bo-
žího, musíš si to udržet tím, že si nepřeješ
ničeho, neboť chceš-li ze všeho míti něco,
není Bůh jediný veškerým tvým pokladem.

Sainte-Beuve píše o jedné velmi ctnostné
řeholnici, bývalé představené, která se ne-
mohla zříci klíče od zahrádky, do níž mí-
vala dříve přístup : „Je snadno ponechati si
klíč od nějaké zahrádky, ale zříci se ho bývá
mnohdy těžko. Podobáme se dítěti, které
byvši vybídnuo, aby z hraček, jichž mělo
plnou skříň, darovalo některé chudému dít-
ku, poznalo, že právě ty, které má dáti, jsou
mu nejmilejší. Nebo jsme jako jiné dítě,

které se matka učila modliti. Po slovech „můj Bože, odevzdávám ti vše, co mám“, se ztišilo a zašeptalo : „Ale svého zajíčka si nechám.“ Velké oběti přinášíme snadněji, drobné oběti nám bývají těžší.“

Sv. Jan z Kříže však praví : „Nezáleží na tom, je-li niť, na které je uvázán pták, tenká nebo tlustá, neboť tak i tak překáží volnému vzletu. A nedokonalost, ať velká nebo malá, brání duši, že nemůže vzlétnouti k dokonalosti a ke spojení s Bohem.“

Rozumí se samo sebou, že musíme míti zřetel na své síly a na povinnosti svého stavu, abychom se nesnažili nemoudře o dokonalost, která snad sama o sobě je krásná, pro nás však snad nedostižná. Svatá Kate-

řina Sienská vyslovila moudrou a

mužnou zásadu, že se musíme

Bohu oddati „s měrou

a bez míry“

Z Á V Ě R

Mnoho lidí hledá zbožnost v tom, kde není: v určitém držení těla nebo ve zvláštních pohybech. Msgre Camus, přítel sv. Františka Saleského, chtěl následovati tohoto světce a nenašel nic lepšího, než aby se mu připodobňoval skloněnou hlavou. Brzo ovšem poznal, že v tom nezáleží zbožnost. Jindřich Alzon se v mládí dopouštěl podobného omylu. Řeholní spolusestra sv. Terezie Ježíškovy šeptávala si modlitby polohlasitě. Zbožnost nezáleží v určitém držení těla a Pán Bůh dobře rozumí modlitbě zcela vnitřní, při níž se rty ani nepohybují.

Jiní myslí, že jsou pobožní, když konají množství duchovních cvičení: právě tolik a tolik růženců, hodiněk, duchovních čtení. Musí-li někdy pořádek zbožných úkonů změnit nebo omezit, bývá z toho povyk. Duchovní cvičení jsou ovšem potřebná, ale podstata zbožnosti v nich není.

Jiní zas myslí, že zbožnost záleží v citu.

Dá-li jim Bůh trochu útěchy, pokládají to za zbožnost, a snadnost zaměňují s ctností.

Pravá zbožnost záleží v duchu, a to v duchu, který oživuje náš život. Je to především věc rozumu. Kolik sil se zmaří v tom onom oboru, protože se jich špatně užívá! Mnohé duše jsou šlechetné a velkomyslné, ale ztrácejí se ve věcech vedlejších, protože postrádají jednotné, bezpečné, velké věroučné myšlenky, která by obsahovala všechno, kterou by dobře chápali, a která by je povzbuzovala.

Taková pobožnost, o které jsme v tomto díle mluvili, je *pobožnost pravá*. Zakládá se na článku víry, který řídí všechny ostatní věroučné pravdy a k němuž se všechny ostatní články víry připojují. Jsouc postavena na hlavním článku víry, jest tato zbožnost přestěna nejprvnější církevní ascésí, jež kotví jediné ve víře a ne v citu, jež žádá velkého napětí vůle, šlechetného a nejvyššího sebezáporu a k němu též povzbuzuje.

Jen ta zbožnost je pravá, která se opírá

o nejdůležitější článek víry a jejíž rozvoj i pravidelný cíl je *odříkání*.

Pravá zbožnost je zároveň zbožnost *hluboká*. Vniká až do základů naší bytosti, až k tomu, co nosíme v svém nejhlubším nitru. A neodhaluje nám zde tajemství Královo?

Kdo žije s Bohem a z Boha, jenž v nás přebývá, nemůže nikterak zůstat povrchním člověkem, který by se věsil na nicotu, na věci neužitečné. Kdo si navykl vycházeti z toho středu a všechno k němu přiváděti, neví nic o roztríštěnosti, kterou churaví život obyčejných roztržitých lidí. U něho je vše jednotné. Jak mnoho duší těká od pobožnosti k pobožnosti a nesnaží se, aby svá náboženská cvičení spojili jednotným pojítkem! Nic určitého neovládá ostatní úkony, proto jsou tak nestálí. Žádná vůdčí myšlenka nepojí přerozmanité úkony jejich duchovního života.

Takové duše se dávají strhnouti kdejakou knihou, kdejakým náboženským proudem,

protože jim schází vůdčí myšlenka, podle níž se utváří celý život.

Článek víry o přítomnosti Boží v nás je nejlepší jednotící pouto, protože naše účast v božské přirozenosti jest velkou, ano jedinou otázkou naší jsoucnosti.

Tato zbožnost nespokojuje se omezeným stanoviskem, nýbrž zaujímá *stanovisko nejvznešenější a nejkrásnější*. Jak je nám všechno jasné ve světle Boha přítomného v nás! Jak inteligentními se stáváme, jestliže takto dovedeme čísti uvnitř! A jak si tím navykáme čísti uvnitř, v své duši, v této knize bohaté a tak často zavřené! A jak z toho ze všeho, co vidíme, nás zajímá jen to, co jest uvnitř! Ve všech událostech spatřujeme za lidskými skutky působení Boží, dějiny božské. Je nám jasno, že je na světě jen jediná důležitá věc: božský život v duších. Až nebude možno vytvářeti na zemi vyvolené duše, přestane země.

Myšlenka na přítomnost Boží v nás roz-

širuje duši i srdce také proto, že duši stále pudí, aby se zvětšovala a rozšiřovala, aby Bůh v ní měl dosti místa. „*On musí růsti, já pak se menšiti,*“ pravil sv. Jan Křtitel.¹ Nejsvětější člověčenství Ježíše Krista se stalo božským od prvního okamžiku. V nás však, kteří jsme druhým Kristem, může božského života přibývati. Podle výroků sv. otců jsme s počátku bohy v poupěti a určení jsme k tomu, abychom se stali bohy v plném rozkvětu. Nejprve máme jen počátek, „*počátek bytnosti*“², ale máme dospěti k dokonalému rozvoji, růsti „*vzrůstem Božím*“.³

Zbožnost, která takto rozšiřuje ducha a srdce, uděluje též života a síly, ustavičně nás pobádá k činnosti. „*Ejhle, nespí, aniž dřímá strážce Izraelův.*“⁴

Co by na př. mohlo více povzbuzovati k čistotě než myšlenka „Bůh žije ve mně“?

Sv. Augustin praví: „Ježíš Kristus jest v našem nitru a odtud vidí, co koná naše ruka, co mluví jazyk, nač myslí náš duch

a které jsou naše nejvnitřnější pocity. Jak bdělí musíme býti, jak zbožní a čistí, ježto jsme ustavičně před očima Božíma!“

A sv. Anselm dodává: „Ó křesťane, nepraví ti apoštol, že jsi tělem Kristovým? Střez tedy své oči a své údy s náležitou úctou! Tvé oči jsou oči Ježíše Krista. Chceš oči Ježíše Krista, jenž je pravda sama, obracet po marnostech? Tvé rty jsou rty Ježíše Krista. Budeš je otvírati - nepravím k pomluvě a k zlým řečem - k slovům neúčinným a k zábavám lehkomyšlným? S jakou bdělostí a úctou bychom měli opatrovati a vésti všechny své smysly i údy, vždyť Pán osobně nad nimi vládne! On řídí jejich činnost.“

Která jiná myšlenka by nás více pobádala k horlivosti? Když pozorujeme, kterak Ježíš Kristus je všude zavrhován, vypuzován z duší, nemůžeme se již zdržeti. Tážeme se jako Eliáš: „*Co zde děláš, Eliáši?*“⁵ Jiní se hrnou do boje, a ty, co činíš ty? Zůstaneš pozadu? Není možno, abychom

nešli a nevolali ke všem jako Jan kdysi k Židům: „Mezi vámi, ve vás, je ten, jehož vy neznáte.“⁶

Pavlina Reynoldová se táže: „Stačí, že tě znám a že tě miluji? Nestačí. Můj Ježíši, zjev se světu, zjev se všemu lidstvu! Učiň, ať tvoji přátelé, tvoji kněží, tě poznají pravdivě a důkladně a tebe zvěstují! Zjev duším půvab svých svatých tajemství! Kéž všichni křesťané jsou plni svaté touhy po všem, co tebe dává duším, rozumu a srdci!

A kolik milionů duší tě vůbec nezná! Tvé vtělení, tvá tajemství, tvé evangelium, tvá Církev jsou pro ně jen literou... Ó smiluj, smiluj se! Zjev se světu!“

Pravá zbožnost je *radostná*. Jest jenom jeden smutek, totiž: že nejsme svatí. Kolik křesťanů by snáze snášelo útrapy tohoto života, kdyby si prakticky a živě připomínali poklad, který neustále v sobě nosí neb aspoň nositi mají, totiž Boha v své duši skrze milost posvěcující.

Člověk může pozbyti všeho. Má-li však Boha, co mu chybí? Může býti opuštěn ode všech; nespustí-li se Boha, nepostrádá ničeho.

Jsme-li jen s Bohem, jsme silnější většina. Samota s Bohem je samota tak bohatě obydlená a oživená, že nás snadno uspokojuje.

K čemu jinému nám radí sv. Pavel, povzbuzuje nás k ustavičné radosti, než k tomu, bychom byli ustavičně v stavu milosti?

Alžběta Leseurová píše v svém deníku: „To je radost, kterou neruší ani největší bolesti, světlo, které svítí v nejhustší tmě, síla, která podporuje všechnu naši slabost. Kdybychom byli sami, klesli bychom pod křížem jako Ježíš, a přece kráčíme vpřed, nebo, padneme-li, povstáváme opět s novou odvahou a silou, a to proto, že *všechno můžeme v tom, který nás posiluje.*”⁷

Přirozeně jsme samá slabost, ale nosíme v sobě nekonečnou sílu a v hloubi naší duše svítí věčné, nehasnoucí světlo. Jak tedy ne-

máme býti při všem veseli radostí nadpřirozenou, máme-li Boha zde i na věčnosti?“

Pravá zbožnost nás činí svobodnými. Jak nesmyslná a zároveň jak zbabělá je lidská bázeň! Dobří se stydí, že jsou dobří, zlí si pokládají za čest, že jsou zlí. Někdo se chová pěkně: jaká hanba! Jiný se chová špatně: jaká čest! Jak nestydatě sprosté vítězství Satanovo a jak hluboké ponížení pro člověka je v tom, že se hodnoty tak barbarsky převracejí!

Kdo žije v tom, kdo mě potkává na ulici a posmívá se mi, že jdu k sv. přijímání? A já, ač ve mně žije Bůh, se červenám, stydím, skrývám! Lidská bázeň je pohrdání božstvím. Mrtví se posmívají živým, a živí se trápí nad výsměchem mrtvých!

„Poznej svou velikost, křesťane,“ praví sv. papež Lev, „a nauč se býti svoboden. Jsi synem Božím, synem královským, a staráš se o syna otroka. Pozvedni hlavu a vykračuj si s čelem zdviženým! Musí-li se někdo z vás

dvou stydět i nebo skrývat i, tak jistě ne ty. Nauč se tomu a nezapomínej na to!“

Žijeme v převráceném světě.⁸ Vraťme věcem zase jejich pravou cenu! Zachováti se čistým, modliti se, míti Boha v sobě není nic zbytečného. Ale zraditi víru, zapomenouti na nebe, oddati se hříchu je největší potupa. Věř tomu, a kde třeba, zvěstuj to hlasitě!

Ale nepohrdej nikým, nevynášej se nad jiné! Čím jsou oni bez Boha, tím ses mohl stát i ty. Čím jsi, tím bys dlouho nezůstal bez Boha.

Varuj se pýchy, ale udržuj se ve velkém, svatém pocitu úcty. Žiješ v stavu milosti. Máš Boha v sobě a to již něco je.

Arnošt Hello napsal: „Snad by ješitnost byla skoro nemožná, kdyby lidé měli správný pojem o své velikosti. Cit pro čest by v nich udusil malicherný pocit samolibosti. Bůh chce, aby jeho vlastní život byl naším životem, on, nekonečný, chce se nám dát i a zakazuje ti — tak velký jsi! — aby ses

spokojoval něčím nepatrnějším. Oznamuje ti cenu tvého vykoupení, abys věděl, jak drahý jsi. Připravuje ti tak velké radosti a tak velkou čest, že se napřed musíš státi schopným, abys snesl pouhou myšlenku na to; a ty jinochu, bratře sv. Jana, ty toužíš v svých ctižádostivých snech napodobovati toho onoho hejska, který již dvacet let mluví, aby nic neřekl.“ - A často ještě něco horšího.

Nejbl. Panna Maria je nejvznešenější a nejdokonalejší vzor zbožnosti, které zde učíme.

Na prvních stránkách této knihy se náš duch mimovolně obracel k Panně Marii; na konci tohoto díla zvedá se k ní opět zcela nenuceně.

O Olierovi se praví, že jakýsi vnitřní hlas ho často napomínal: „Chci, abys žil v ustavičném nazírání!“ Panna Maria nepotřebovala podobného napomenutí. Jaká plnost božského života v ní byla již před

andělským zvěstováním! Když již každý křesťan, který má dosti sebevědomí a ví, jaké bohatství posvěcující milosti v sobě má, je povinen především oddati se zcela do vlastnictví nejsvětější Trojice, jak by to nebylo bývalo přáním nejsvětější Panny, jež tak hluboce chápala božská tajemství a jež podle učení svaté Církve byla milostiplná již od počátku svého života!

Přichází hodina vtělení. Anděl jí zvěstuje: „*Duch svatý sestoupí v tebe.*“⁹ Sestoupí v tebe vyšším způsobem. Milostí již bydlí v tvé duši, ó Maria, s Otcem a se Slovem. Ale nyní sestoupí v tebe zázračně a tím dosáhne tvůj božský život nejvyššího stupně.

Jsi již milosti plná. Jak ti máme říkati od nynějška? Milostí přeplněná. Teď do vánoc budeš v sobě nositi nejsvětější člověčenství Vykupitelovo. Jak vysoko tě povznáší tento drahocenný poklad! Ale přesně vzato, je tento lidský příchod Syna Božího, příchod, jenž tě činí tak velikou a tak vznešenou, něčím menším než božské sestoupení

Ducha sv., které učinilo tento příchod možným. Přítomnost Boha-člověka v tobě tajemstvím tvého přesvatého mateřství nečiní tě v tomto okamžiku tak velikou, jako nedostižná přítomnost Boží v tobě, která způsobila zázrak, že se Syn Boží stal synem tvým.

Přišly letnice.

Po celý lidský život Ježíšův prospívala Panna Maria neslýchaně v milosti jeho příkladem, jeho učením a jeho přítomností. Přišla hodina, kdy měl Ježíš Pannu Marii opustiti a vrátiti se k Otci; od té chvíle měla Panna Maria již jen jeho svátostnou přítomnost.

Avšak Syn sedící na pravici Otcově sesílá svého Ducha na apoštoly a skrze ně na svět. Toto seslání Ducha sv. pozvedá Pannu Marii, královnu apoštolů, k nové, vyšší důstojnosti.

„Dej místo Duchu svatému,“ praví kněz zlému duchu, kdykoli uděluje svátost křtu. Ale co působí tento třetí příchod Ducha

svatého v srdci, které je již volné, a nejen volné ode všech tvorů, nýbrž plné Boha?

Nejkrásnější a nejvznešenější věc na Panně Marii není její vznešený úkol a její veliké poslání, nýbrž její srdce. A pro všechny je týž zákon. Opravdovou cenu má jen větší nebo menší míra božského života v nás, ne naše vnější činnost ani naše povolání ve světě.

Bůh zkoumá srdce a hledí jen na ně. Jediným pohledem se přesvědčuje, zdali a pokud je v našem srdci. Nic jiného z našeho jednání ho nezajímá. „*Bože, tys připravil v srdci nejblahoslavenější Panny Marie Synu svému důstojný příbytek...*“ praví sv. liturgie.

Jest naše duše příbytkem Syna Božího či není? A je-li jeho příbytkem, v jaké míře a jaký vliv to má na náš život?

Člověk se může zajímat o jiné věci. Pro Boha však není na světě nic kromě těchto otázek. Učme se mysliti jak on!

Po slavnosti letnic pozorujme Pannu Marii u sv. Jana.

Její božské Dítě ji opustilo, ale božský

život ji neopouští a Matka Boží tráví poslední léta svého života v nejvroucnějším styku s božskými Hosty své duše. Nekoná nic zvláštního. Ráno je přítomna mši svaté apoštolově, největší události dějinné, kdy se opakuje rozhodující hodina, v níž byla naší hříšné a zaslouženě vyděděné zemi najednou otevřena cesta k plnému nadpřirozenému životu.

„Nemám co dělat vně,“ pravil Ruysbrock. Nejinak myslila Maria. Venku nemám co dělati, všechno však uvnitř; to je pravidlo pro každého, kdo touží po životě vyšším, nežli je povrchní život křesťanský. Vnitřní spojení, vnitřní styk s Bohem!

Jak šťastni bychom byli, kdyby četba těchto stránek pohnula aspoň několik duší k tomu, aby nežily toliko vně, nýbrž aby vstoupily do vlastního nitra a hledaly tam toho, který je v nich milostí přítomen: Boha Otce, Boha Syna a Boha Ducha svatého!

„Kolik duší užasne, až kdysi poznají

všechny vnitřní poklady, které nevědomky měly v sobě!“

Když jsme po prvé čtli tato slova Msgra d' Hulsta, dotkla se nás bolestně. Je možno nechat duše v nevědomosti o těchto vnitřních dobrech? Proč bychom se nemohli pokusit o to, abychom jim tato dobra a jejich cenu připomenuli?

Ačkoli je toto dílo nedokonalé, přece snad pohne aspoň jedním srdcem, jestliže Pán, jenž dlí na dně duše, doplní svým slovem to, čeho se tu nedostává.

Sv. František Sal. pravil: „Jediná duše je diecése dosti velká.“ Jak krásnou odměnou by pro nás bylo vědomí, že je zase o jednoho křesťanského muže, o jednu křesťanskou ženu víc, kteří jsou odhodláni pozorovati přítomnost Boží v nás ne jako mrtvou literu, kteří jsou ochot-

ni žít životem vnitřním,
životem božským!

C. I. A. et R.!

POZNÁMKY

PŘEDMLUVA.

¹ 2. kn. Mach. 13, 15.

² Efes. 1, 10.

³ Žalm 134, 6.

⁴ 2. Kor. 2, 14.

⁵ Spisovatel této knihy měl P. Focha duchovním vůdcem po tři léta svých filosofických studií v Holandsku.

KNIHA PRVNÍ.

Kol. 1, 26.

² „Tento předmět nás má především zajímati. Nic nám není bližšího, nic nemá pro nás větší cenu, nic není pro nás důležitějšího. Toto studium nejen že nemá v sobě nic odpuzujícího a suchého, ale naopak, ponořuje nás do propasti vděčnosti, údivu, důvěry a lásky.“ P. Froget O. P.

³ Jiná nesnáz je nebezpečí pro duše, že zamění přítomnost Boží s některými bludy, které pocházejí z modernismu a směřují jen k tomu, aby Boha potlačily nebo člověka učinily Bohem.

⁴ Jan 20, 15.

⁵ Sv. Bernard, In passionem et resurrectionem Domini, sermo XV.

⁶ Mimopřirozené jest, co převyšuje některou určitou přirozenost, nadpřirozené pak je to, co je výhradně božské a převyšuje každou přirozenost stvořenou.

⁷ Jan 1, 14.

⁸ Ž. 8, 5.

⁹ Jan 14, 6.

¹⁰ Mar. 16, 16.

¹¹ Mat. 16, 24.

¹² Ž. 18, 6.

¹³ Mat. 5, 3.

¹⁴ Mat. 5, 10.

¹⁵ Luk. 1, 38.

¹⁶ Netvrdíme nikterak, že Panna Maria měla od

prvního okamžiku vědomí o celém utrpení svého Syna v podrobnostech. Zdá se však víc než pravděpodobné podle úsudku mnohých církevních otců, že jí anděl odhalil vše. Jak jinak si lze vysvětliti její odevzdané „fiat“? Na nabídku jen čestnou obyčejně neodpovídáme „fiat“ — „staň se“, nýbrž voláme „ano, s radostí“. Lze si to vše vysvětliti jedině pokorou Panny Marie? Vždyť Panna Maria čtla proroky, Isajáše, čtla: „Červ jsem a ne člověk. — Ž. 21, 7 — muž bolesti.“ Is. 53, 3. Věděla, že Mesiáš bude trpěti, a když svolila státi se matkou trpícího Mesiáše, nesvolila též, že bude jednoho dne matkou Ukřižovaného, a tedy — právě proto, že matkou — že po celý život bude matkou ukřižovanou? Při prvním slově andělově se o tom Panně Marii dostalo přímého poznání. A když božský Spasitel bydlel po třicet let stále se svou Matkou, nemyslíme, že jí jako spoluvykupitelce vypravoval asi již napřed vše, co mělo potkati Spasitele světa?

¹⁷ Řím. 8, 29.

KNIHA DRUHÁ.

¹ Žid. 3, 6.

² 1. Kor. 3, 16.

³ 2. Kor. 6, 16.

⁴ Jan 14, 23.

⁵ 2. Petr 1, 4.

⁶ In Jerem. hom. VIII.

⁷ Sestra Alžběta od nejsvětější Trojice, karmelitka z Dijonu (1880—1906).

⁸ Ef. 2, 19.

⁹ 1. Kor. 3, 16.

¹⁰ Jan 15, 4.

¹¹ In Jerem. hom. VIII.

¹² In Psalm. 88.

¹³ Násl. Krista III, 59.

¹⁴ Dále praví: „Non mirum si libenter habitet hoc caelum Dominus juxta illud Lucae: Regnum Dei intra vos est.“ Není to nic divného, že Bůh rád přebývá v nebi naší duše. Viditelné nebe stvořil

pouhým slovem, ale za nebe naší duše bojoval, prolil všechnu svou krev, a máje radost z vítězství po své velké práci, praví: „Tam si odpočinu, tam budu bydleti.” (Serm. XXVII. in cantica, no 9.)

¹⁵ 2. Kor. 4, 7.

¹⁶ „Nebem je vlastně Ježíš Kristus,” psal P. Perdrauovi Msgr. Gay. „Nebe nezáleží v tom, abychom viděli Ježíše, jenž jest rozkoší duše, nýbrž v tom, že Ježíš jest a že je náš. A on je náš už zde. Je tedy pravdivý výměr milosti, jak jej podává andělský učitel: *inchoatio vitae aeternae*. Můžeme, ano máme zvolati, velebíce nejprve Boha a blahopřejíce potom jeden druhému: *portio mea Dominus*.” (Corresp. II, 247.)

¹⁷ Řím. 13, 14.

¹⁸ Fil. 2, 5.

¹⁹ Gal. 2, 20.

²⁰ Jan 10, 30.

²¹ Jan 17, 22.

²² Jan 15, 1—5.

²³ Ef. 1, 23; Kol. 1, 18; Řím. 12, 4—5.

²⁴ A to dvojmým způsobem: především spojením hypostatickým, výsadou, kterou kromě něho nemá nikdo jiný; dále tím, že má v největší míře milost posvěcující. Tuto výsadu máme i my skrze něho a s ním. — Kol. 1, 19.

²⁵ Řím. 8, 9.

²⁶ Luk. 10, 42.

²⁷ Řím. 6, 5.

²⁸ Řím. 11, 17.

²⁹ Aby nevzniklo nedorozumění, je lépe vyhnouti se výrazům „božský Spasitel v nás” nebo „Ježíš v nás”. Někteří spisovatelé, zvláště Msgr. Segur, jich užívají. Ježíš, Spasitel, znamená podle obyčejné terminologie „Bůh-člověk” Milostí posvěcující je však Syn v nás přítomen právě tak jak Otec a Duch svatý, tedy jako Slovo. Se svým svatým členstvím bydlí v nás Spasitel jen po sv. přijímání, dokud trvají svátostné způsoby.

³⁰ Gen. 3, 5.

³¹ Kol. 3, 3.

³² Zde se ovšem rozumějí duše, které z ustavičného rozjímání o tajemstvích Kristových — tato cesta je nutná: Ego sum via — Jan 14, 6 — čerpají pochopení života s Bohem a cítí jeho potřebu.

³³ Jan 4, 10.

³⁴ Fil. 3, 20.

³⁵ Kol. 3, 3.

³⁶ Žid. 11, 27.

³⁷ Někteří spisovatelé užívají výrazu „uvědomiti si Boha v nás“. Tento výraz by mohl někoho zmásti, protože není zcela přesný. Uvědomění předpokládá poznání přímé, kdežto zde jde o poznání nepřímé úvahou a vírou.

KNIHA TŘETÍ.

¹ Gen. 3, 5.

² Luk. 15, 7.

³ Jan 14, 23.

⁴ Mat. 4, 9.

⁵ Ostatně podotýkáme, že ďábel může slíbiti, co chce, nemíní však slibu splniti. Při každém pokušení nám slibuje nádhernou vyhlídku do pozemského ráje: „Svol k pádu a uvidíš, kolik radostí ti připravím!“ — A po hříchu vidíme, že to vše, ten ráj rozkoše, bylo něco tak nepatrného, že to bylo méně než nic. Jevívá se nám předmět pokušení před hříchem týž jako po hříchu?

⁶ Povšimněme si však rozdílů. Zlý duch nevchází do hříšníka svou podstatou — to může učiniti jen Bůh sám — nýbrž svou činností, to jest svými zlými vnuknutími, jak učí sv. Tomáš.

P. Proget píše: „Proniknouti svou bytostí zcela až dovnitř bytosti jiné, je výhradní, nezcizitelnou výsadou Boží. Ovšem, ďábel také může vniknouti do těla, hýbati údy člověka i přes odpor vůle, působiti na smysly, na obrazotvornost a nepřímo na

vůli, jak to vidíme na lidech posedlých ďáblem, ale nemůže přepadnouti základ naší bytosti, ani vniknouti, aspoň ne přímo, do svatyně rozumu a vůle. Vnikne-li tedy do něčího srdce, nevniká tam on sám, nýbrž tam vnikají účinky jeho zloby: špatné myšlenky, jež vnuká, hříšné skutky, jež dovede člověku vsugerovati, při čemž se mu často daří velice dobře.

⁷ 1. Kor. 3, 16; 2. Kor. 6, 16. — Myšlenka, že křesťanská duše je chrámem Božím, byla prvním křesťanům tak obyčejná, že spisovatel „epištoly sv. Barnabáše“ těší křesťany, zarmoucené zbořením chrámu jerusalemského, takto: „Chrám byl zničen, již ho není. Vizme však, není-li ještě jiný chrám Boží. . . Nežli jsme uvěřili, podobalo se naše srdce chrámu, vystavěnému rukou lidskou, přístupnému porušení a slabosti. Chrám ten sloužil modloslužbě a byl příbytkem zlého ducha. . . , protože jsme činili, co se Bohu nelíbilo. Ale Pán si vystavěl chrám důstojný jeho velebnosti. Odpuštěním hříchů stali jsme se novými lidmi, stvořením zcela novým. Proto Bůh vpravdě bydlí nyní v nás, v chrámě našeho srdce. To je chrám duchovní, zasvěcený Pánu.“ Hl. 16.

KNIHA ČTVRTÁ.

¹ 2. Petr 1, 4; a sv. liturgie při obětování praví totéž: dej nám božství toho se státi společníky.

² Jan 1, 13.

³ 1. Kor. 6, 20.

⁴ Jak. 1, 18.

⁵ Řím. 8, 15.

⁶ Jan 17, 24.

⁷ Mat. 25, 21.

⁸ Řím. 8, 19—22.

⁹ 1. Jan 3, 2.

¹⁰ 2. Kor. 5, 4.

¹¹ 2. Kor. 5, 5.

- Jan 17, 21—23.
13 Mat. 6, 9.
14 Řím. 8, 15.
15 Luk. 15, 18.
16 1. Tes. 4, 3.
Jan 1, 1.
18 Řím. 8, 29.
19 Totéž.
20 Ez. 37, 3.
21 Jan 4, 14.
22 Jan 17, 23.
23 1. Kor. 15, 31.
24 Ef. 4, 22—24.
25 Gal. 2, 20.
26 Gal. 6, 14.
27 Řím. 8, 29.
28 Jan 3, 5.
29 Mat. 19, 14.
30 1. Kor. 3, 17.
31 Řím. 12, 1.
32 1. Petr 2, 5, 9.
33 Zjev. 5, 10.
34 Jak. 1, 18.
35 Gal. 2, 20.
36 1. Kor. 1, 30.
37 Jan 4, 14.
38 Sk. ap. 19, 2.
39 1. Kor. 3, 16.
40 1. Kor. 6, 19.
41 2. Kor. 1, 22; 5, 5.
42 Žid. 6, 4.
43 1. Jan 4, 13.
44 Sk. ap. 19, 2.
45 1. Tes. 5, 19.
46 Žid. 10, 29.
47 Is. 63, 10.
48 Efes. 4, 30.
49 Sk. ap. 7, 51.
50 Řím. 5, 5.

⁵¹ 1. Kor. 6, 17.

⁵² Jan 20, 17.

⁵³ Jan 13, 6.

⁵⁴ Luk. 1, 43.

⁵⁵ 2. Kor. 4, 7.

⁵⁶ 1. Kor. 6, 17. — Sv. Bernard: In cantic., S. LXXXIII. Podáváme raději úplný text:

Nec verendum, ne disparitas personarum claudicare in aliquo faciat convenientiam voluntatum, quia amor reverentiam nescit. Ab amando quippe amor, non ab honorando denominatur. Honoret sane, qui horret, qui stupet, qui metuit, qui miratur; vacant haec omnia penes amantem. Amor, ubi venerit, exteros in se omnes traducit et captivat affectus. Propterea, qui amat, amat et aliud novit nihil . Sponsus et sponsa sunt Iste Sponsus non modo amans, sed Amor est . Exigit Deus timeri ut Dominus, honorari ut Pater, et ut Sponsus, amari. Quid in his praestat, quid eminet? Nempe amor Amo quia amo, amo ut amem. Magna res amor Cum amat Deus, non aliud vult quam amari. Magna res amor, sed sunt in eo gradus, Sponsa in summo stat. Felix cui tantae suavitatis complexum experiri donatum est! Quod non est alius quam amor sanctus et castus, amor intimus qui non in carne una, sed uno plane in spiritu duos jungat, duos faciat jam non duos, sed unum, Paulo ita dicente! Qui adhaeret Deo, unus spiritus est.

Spojení nevěsty s Ženichem v Písni písní je spíše symbolem spojení mystického. Vše, co zde praví sv. Bernard o tomto spojení, kromě poznání experimentálního a kromě pocíťované sladkosti, lze říci v podstatě i o spojení s Duchem sv. každé duše, která je v milosti.

⁵⁷ Sv. Bernard tamtéž.

⁵⁸ Srovnej Řím. 8, 26.

⁵⁹ Gal. 4, 6.

⁶⁰ Řím. 5, 5.

⁶¹ Ž. 67, 36.

KNIHA PÁTÁ.

¹ P. Olier popisuje P. Condrena takto: „Jeho zevnějšek byl jen zdáním a slupkou, protože uvnitř byl zcela jiný. Celý jeho vnitřní život byl pln Ježíše Krista, takže to byl spíše Ježíš Kristus žijící v P. Condrenovi než P. Condren sám. Podobal se hostii na našich oltářích. Vně vidíme jen způsoby, uvnitř jest Ježíš Kristus.“

² Gen. 28, 16, 17.

³ Manning zde nemíní poznání pocíťované, nýbrž živé poznání realizované.

⁴ Benigna Konsolata Ferrerová z řádu Navštívení Panny Marie v Comu v Itálii.

⁵ Is. 45, 15.

⁶ 3. Král. 19, 12.

⁷ Je snad vhodné, abychom na tomto místě radili kromě denního rozjímání také výroční exercicie uzavřené. (s. 218, ř. 6.)

⁸ Luk. 9, 33.

⁹ Jan 14, 23.

¹⁰ Tento program byl programem všech světců. Sv. Řehoř Veliký, životopisec sv. Benedikta, charakterisuje duševní stav tohoto světce slovy: „Žil s sebou samým.“ Je zbytečné podotýkati, že vnitřní život neznamena skrupulosní hloubání o sobě, stálé a horečné vyhledávání svých malých ubohostí s neustálými a zcela zbytečnými vzpomínkami na minulost. Mnozí se velmi kloní k tomu, aby vždy hledali jen sebe. Ale nic tak neodporuje pravé zbožnosti jak to. Soustředěnost, o které jsme mluvili a která k Bohu vede, je plodná, ale horečné zabývání se sebou samým, je pro zbožnost neplodné, ano nebezpečné, neplodnými, ano nebezpečnými jsou taková nekonečná zpytování svědomí.

¹¹ Jan 11, 28.

¹² Jan 4, 6.

¹³ Jak velice by takový život ve vlastním nitru posiloval a potěšoval ty duše, které z toho neb ono-

ho důvodu nemohou častěji přistupovati k sv. přijímání! Alžběta od nejsv. Trojice psala zcela správně své sestře: „Nemůžeš přijímati božského Spasitele tak často, jak by sis přála. Rozumím tvé oběti. Ale pamatuj, že jeho láska nepotřebuje svátostí, aby k tobě přišel; spoj se s ním po celý den, vždyť žije v tvé duši.“ — Řekli jsme již, že se tím nesmí umenšovati naše touha po sv. přijímání.

¹⁴ Násl. Krista I, 20.

¹⁵ Fil. 3, 20.

¹⁶ Jak. 1, 19.

¹⁷ Pálau, Katolík činem I, 2, 1, 6, 8.

¹⁸ P. Ravignan říkával: „Ve dny, kdy bývám prací zahrnut a kdy nevím, co napřed, přidávám si především o půl hodiny rozjímání víc.“

¹⁹ 2. Kor. 5, 14.

²⁰ Čtenář ať si přečte o tomto předmětu vzácné pojednání v díle Dom. Chautarda, Duše veškerého apoštolátu: Apoštol bez vnitřního života. Str. 63. Vyšlo v Přerově, Šířava 7.

²¹ Bohumila.

²² V sedmém příbytku „Vnitřního hradu“ popisuje sv. Terezie působení nejsvětější Trojice v duši takto: „Když Bůh uvedl duši intelektuelním viděním do tohoto (sedmého) příbytku, spojí se s ní tři božské osoby nejsv. Trojice. Mluví k ní a ukazují jí smysl slov sv. evangelia: Miluje-li kdo mě, slovo mé zachovávatí bude a Otec můj bude ho milovati, i přijdeme k němu a příbytek u něho si učiníme. Jan 14, 23—26. Ó můj Bože, jak daleko jest ještě má duše od toho, aby tato slova slyšela, je viděla a aby chápala pravdu tak, jak jsem to právě řekla! Od té doby, co duše dostala tuto milost, žasne čím dál tím více, poněvadž se jí zdá, že tři božské osoby ji nikdy neopouštějí. Vidí zcela zřetelně, že jsou v její duši, a to v místě nejvnitřnějším a jako v propasti velmi hluboké. Nedovede říci, co ta hluboká propast vlastně jest. Cítí však v sobě tuto božskou společnost.“

²³ Některé střelné modlitby nebo hesla nám tu mohou velmi pomáhati: „Pán s tebou!“ — Luk. 1, 28. „Skrze něho a s ním a v něm!“ — Sv. Liturgie — a mnoho jiných.

²⁴ Duším, které žijí z víry, je tato úcta, tato svatá zdvořilost k jiným přirozená. Sv. Aloise z Gonzagy musili představení napomenouti, aby umenšil projevy úcty k svým druhům. M. Olier, kdykoli šel podle cely P. Condrena, svého představeného, měl ve zvyku pokleknouti, a když se ho tázali, proč to dělá, odpověděl: „Tam není P. Condren, nýbrž Bůh v P. Condrenovi.“

²⁵ Ve spisech sv. Terezie nacházíme na každé straně podobné povzbuzení. Uvádíme jedno místo z tisíce. „Mohli byste si pomyslit, že činíte velký průlom do svého vnitřního života, když vás potřebné práce zdržují od vnitřní soustředěnosti. Ale nemylte se. Jestliže se potom znova rádi vracíte do svého srdce, božský Spasitel vám obrátí vše k dobrému. Jestliže je někdy soustředěnost přerušena činností, není jiné pomoci, nežli začít znova.“ Vnitřní hrad, hl. 1.

²⁶ Luk. 9, 23.

²⁷ Luk. 19, 5.

²⁸ Luk. 2, 7. — Jsou známa dojemná slova, která napsal A. Hello v Podobiznách svatých na str. 103: „Nebylo místa v hospodě! Dějiny světa jsou v těchto třech slovech; a tyto dějiny tak zkrácené, tak podstatné, tyto dějiny se nečtou; neboť čísti, toť pochopiti. A věčnost nebude dosti dlouhou, aby vzala a dala míru tomu, co je napsáno v těch slovech: Nebylo místa v hospodě! Pro jiné cestující bylo místo, nebylo ho pro tyto. Věc, jež se poskytuje všem, se odpírala Marii a Josefu, a v několika minutách se měl naroditi Ježíš Kristus! Očekávaný národů tluče na bránu světa, a nebylo pro něho místa v hospodě! Pantheon římský, tato hospoda mōdel, poskytl místa třiceti tisícům démonů, mající jména, jež se považovala za božská. Ale Řím nepo-

skytl místa Ježíši Kristu v svém Pantheoně. Řekli byste, že tušil, že Ježíš Kristus nechtěl tohoto místa a tohoto podílu. Čím je kdo bezvýznamnější, tím snáze se ubytuje. Kdo je považován u lidí za víc, má více starostí, aby našel místa. Kdo je pokládán za něco úžasného a blízkého Boha, má ještě více starostí. Kdo nese Boha, nenalezne místa. Zdá se, jako by se tušilo, že je mu třeba místa příliš mnoho, a ať se učiní sebe menším, neobměkčí pudu těch, kdo jej odpuzují. Nepodaří se je přesvědčiti, že se podobá jiným lidem. Ať skrývá svou velikost, ona probleskává proti jeho vůli, a brány se bezděčně zavírají, když se blíží.”

²⁹ Mat. 25, 43, 42.

³⁰ 1. Kor. 13, 12.

³¹ Gal. 5, 18, 19.

³² 2. Kor. 1, 22.

³³ 2. Tim. 2, 11.

ZÁVĚR.

¹ Jan, 3, 30.

² Žid. 3, 14.

³ Kol. 2, 19.

⁴ Ž. 120, 4.

⁵ 3. Král. 19, 9.

⁶ Jan 1, 26.

⁷ Fil. 4, 13.

⁸ „Z důvodu tajemného, ale zároveň význačného se stává, že ten, kdo se odhodlává vésti život nový a pořádný, trpívá skoro vždy posměchem svých dřívějších druhů. V jejich očích je hoden ten pohrdání mnohem více, kdo se obrátí, než ten, kdo hřeší.” J. Joergensen.

⁹ Luk. 1, 35.

OBSAH

Rozvrh díla	7
Předmluva	13

KNIHA PRVNÍ

Naše nadpřirozené přednosti

I Spojení s Bohem	19
II Nadpřirozený řád	32
III Vykoupení	41

KNIHA DRUHÁ

Přítomnost Boží v naší duši

I Jsme chrámem Božím	59
II Jsme nebem	68
III Jsme druhým Kristem	76
IV Kterak máme těžiti ze svých nadpřirozených předností	89

KNIHA TŘETÍ

*Hřích smrtelný a naše odloučení od Boha
přítomného v naší duši*

I Odloučení od Boha Otce	108
II Odloučení od Boha Syna	116
III Odloučení od Boha Ducha sv.	123

KNIHA ČTVRTÁ

Milost a naše vztahy k Bohu v nás

I Náš poměr k Bohu Otci	136
II Náš poměr k Bohu Synu	151
III Náš poměr k Duchu svatému	178
IV Náš poměr k celé nejsv. Trojici	199

KNIHA PÁTÁ

*Co musíme činiti, aby se poklad spojení
s Bohem stal opravdu naším?*

I Vroucí touha po tom pokladě	212
-------------------------------	-----

II Chraňme si pečlivě svůj poklad	226
III Pracujme, abychom toho pokladu nabyli a si jej rozmnožili	240
Závěr	259
Poznámky	277

VŠECHNO PRO SOCIÁLNÍ KRÁLOVSTVÍ JEŽÍŠE KRISTA!

S tímto heslem vstupují v život **SMĚR-
NICE**, praktické pokyny pro drobnou
práci v laickém apoštolátě. Upozorňujeme
na ně zvláště členy Sdružení svaté Terezie
Ježíškovy, smírné oběti, mariánské sodály
a sodálky, terciáře a terciářky a všechny
dobré, podnikavé duše, které by se chtě-
ly věnovati drobné práci pro království
Kristovo. - Směrnice nepodávají pokynů
soustavných, nýbrž jen jiskry a náměty. To
horlivým a podnikavým duším stačí. Směr-
nice nejsou pro všechny bez rozdílu, nýbrž
jen pro pracovníky a pracovnice nebo pro
ty, kteří, nemohou-li sami pracovati, touží
aspoň býti informováni o tom, co se děje
pro království Kristovo, a vyprošovati pra-
covníkům modlitbou a obětmi Božího po-
žehnání. - Směrnice vycházejí měsíčně. Řídí
je Dr. B. Vašek, univ. prof. v Olomouci.
Administraci a expedici vedou sestry Nepo-
skvrněného Početí Panny Marie, Přerov,
Šířava 7. Číslo 20 haléřů, ročně 2.40 Kč,
poštou 25 haléřů, ročně 3 Kč.

Nežičštné a obětavé dívký od 15 - 28 let, které chtějí vlastním posvěcováním a apoštolskou činností přispěti k záchraně našeho národa před moderním pohanstvím, přihlaste se za *sociálně karitativní pomocnice* v Přerově na M., Šířava 7. Přijďte a pomozte z lásky k Ježíši Kristu zachraňovati duše!

V zápase o vítězství království Kristova i ve veřejném životě bude vydatně pomáhati také *Katolická akce*. Poučení o ní vyšlo ve sbírce „Životem“ čís. 39. Vydává *exerciční dům v Hlučíně*. Cena jen 50 h.

Apoštolské duše upozorňujeme také na nadějnou apoštolátní akci pro záchranu a pro posvěcení duší. Je to volné *Sdružení svatě Terezie Ježíškovy*. Snahy sdružení se nesou k tomu, aby členové vyprošovali Církví sv. v našich vlastech mnoho horlivých a svatých kněží, aby sami, kde jen možno, pracovali o obrodě křesťanské rodiny, o záchraně víry a nevinności naší mládeže a také hmotně almužnami podporovali vybudování laického apoštolátu.

Bližší poučení o sdružení lze naléztí v knížce *Po vůni tvých růží*, již možno dostati

v sekretariátě sdružení, Přerov, Šířava 7.
Cena vázané v plátně 12 Kč, v polopl. 10 Kč.

Do ducha svaté Terezie z Lisieux hluboce
uvádí kniha vydaná tamtéž *Duch sv. Terezie
Ježíškovy*. Tato kniha, přeložená z fran-
couzštiny, náleží k nejlepším spisům o svaté
Terezii Ježíškově vůbec. Cena 20 Kč.

Ctitelům svaté Terezie doporučíme také
knižní novinku „*Hvězda z Lisieux*“, myste-
rium v sedmi obrazích ze života sv. Terezie
Ježíškovy. Jest to neobyčejně působivé a
roztomilé dílko. Na družinská jeviště se vítá
s velkým nadšením. - Edice Smíru, Přerov,
Šířava 7. - Cena 14 Kč.

Duše, které touží zcela se zasvětit božskému
Srdci Páně a svou oddaností, láskou a obětmi
hraditi mu nedostatek cizí lásky, zachraňo-
vati duše a vyprošovati Boží požehnání
Církvi svaté, upozorňujeme na *Sdružení
smírných obětí*, jehož sekretariát je v Přerově,
Šířava 7. Bližší poučení o tomto sdružení,
jež má i u nás již tisíce členů, lze nalézt
v příručce *Vrchol úcty k srdci Ježíšovu*, již
možno objednat v sekretariátě téhož sdru-
žení. Cena vázané 26 Kč.

V EDICI SMÍRU - Přerov, Šířava 7

vyšla tato díla:

a) pro děti a pro dospělé:

Pfannmüller: *Když přišla na svět Láska.* Líčí se v ní přešťastné doby, kdy vtělená Láska procházela nivami Svaté země, přinášejíc lidstvu spásu a požehnání. Cena 20 Kč.

Květy nejsvětější Svátosti. Eucharistické povídky pro malé i pro velké, jedna milejší a poutavější než druhá. Vítaný dárek k Ježíšku, k I. sv. přijímání i k sv. biřmování. Cena 8 Kč.

Po vůni tvých růží. Modlitební knížka - zvláště pro ctitele sv. Terezie Ježíškovy - Cena 10 Kč, v plátně váz. 12 Kč.

Pojďte k Josefovi! Modlitby k svatému Josefu - Cena 1 Kč.

Modlitba za zpovědníka na obrázku svaté Terezie Ježíškovy Cena 20 haléřů, 100 výtisků 15 Kč.

b) pro dospělé:

M. Schmid T. J. *Vrchol úcty k Srdci Ježíšovu.* Pravý poklad pro duše upřímně Boha milující. - Vázaná 26 Kč.

Faber: *Dobrota*. Učí nás pracovati v duchu Kristově, v duchu křesťanské lásky.

Cena 3 Kč.

Chautard: *Duše veškerého apoštolátu*. Znalci ji staví po bok Kempenského Následování Krista. - Cena 20 Kč.

Plus T. J.: *Bůh v nás*. - Vřele doporučujeme jako knihu předcházející duším, které touží po hlubokém vnitřním životě. Cena 20 Kč.

P. Alberti: *Nová světla*. - Zářivé příklady neohrožené ctnosti. Hodí se velmi pro naši dobu. - Cena 12 Kč.

Lekeux: *Markétka*. - Jasný vzor šlechetných duší, které touží rozšířiti kolem sebe radost a štěstí. - Cena 20 Kč.

Wiesen: *Čeho po tobě žádá laický apoštolát?* Tato brožurka objasňuje význam laického apoštolátu. - Cena 1 Kč.

Modlitba o účinnou lásku k bližnímu. Je to jiskra, jež zaněcuje. - Cena 20 hal., 100 výtisků 15 Kč.

Duch svatý Terezie Ježíškovy. Podle jejích spisů a podle očitých svědků. - Skvost literatury o svaté Terezii z Lisieux. - Cena 20 Kč.

Suberville - Odvalil: *Hvězda z Lisieux.*
Mysterium v 7 obrazích ze života svaté
Terezie Ježíškovy. - Cena 14 Kč.

c) Pro dospívající mládež a pro její vy-
chovatele :

Dörner: *Na rozcestí.* Tento spisek by se
měl dostat do rukou každého jinocha a
každé dívky. - Cena 2.40 Kč.

BŮH V NÁS

Originál

Dieu en nous

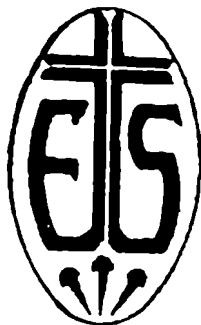
napsal Raoul Plus T. J.

Volně přeložily a vydaly

SESTRY NEPOSKVRNĚNÉHO
POČETÍ PANNY MARIE

v Přerově na Moravě

Šířava 7

Vytiskla
Společenská
knihtiskárna
v Přerově

1929

„Apoštol je kalich naplněný až po okraj Ježíšem Kristem, jehož nadbytek přetéká na duše.“ Tato slova P. Matouše Grawleye krásně vyjadřují pravdu, že podmínkou účinného apoštolátu jest, aby Ježíš Kristus žil v duši apoštolově. O tajemství života Božího v duši pojednává kniha P. Pluse T. J.

BŮH V NÁS.

Zahloubejte se do ní, zařídte život podle ní, a uvidíte, jaké požehnání vám přinese. Cena 20 Kč.